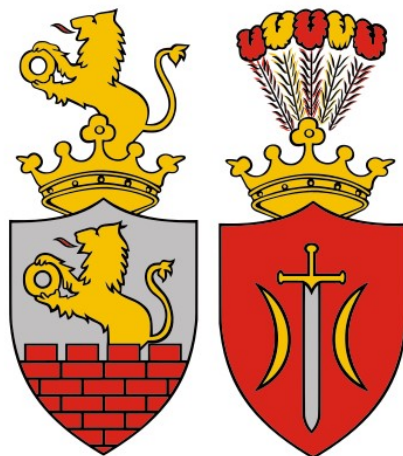

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA ZDUŃSKA WOLA NA LATA 2021-2030

Zduńska Wola, grudzień 2020 r.

Spis treści:

1. Wstęp.....	3
2. Sposób opracowania i konsultacji strategii.....	5
3. Syntetyczny opis celów.....	8
4. Strategia a inne dokumenty planistyczne	10
5. PODSTAWOWE INFORMACJE O MIEŚCIE	14
5.1. Krótka charakterystyka miasta	14
5.2. Dane demograficzne mieszkańców miasta.....	15
6. SYSTEM POMOCY SPOŁECZNEJ na terenie miasta	18
6.1. Zasoby kadrowe i lokalowe MOPSCOS	18
6.2. Wydatki na pomoc społeczną w mieście	21
6.3. Powody przyznawania pomocy społecznej	23
6.4. Charakterystyka osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej	26
6.5. Projekty, programy i inne przedsięwzięcia realizowane przez MOPSCOS	29
7. NAJISTOTNIEJSZE PROBLEMY SPOŁECZNE MIESZKAŃCÓW	31
7.1. Ubóstwo. Dziedziczenie biedy.....	31
7.2. Bezrobocie	35
7.3. Niepełnosprawność. Długotrwała choroba.....	40
7.4. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.....	44
7.5. Problemy uzależnień, w tym alkoholizmu.....	49
7.6. Problem przemocy w rodzinie.....	53
7.7. Bezdomność.....	60
8. SZCZEGÓŁOWA DIAGNOZA ZASOBÓW MIASTA	61
8.1. Edukacja i placówki oświatowe.....	61
8.2. Działalność kulturalna. Sport, rekreacja	68
8.3. Zdrowie i opieka zdrowotna.....	70
8.4. Bezpieczeństwo publiczne	71
8.5. Działania prewencyjne	75
8.6. Organizacje pozarządowe	76
9. ANALIZA SWOT dla Miasta Zduńska Wola	79
9.1. Wnioski z analizy SWOT.....	81
10. Kierunki priorytetowe dla polityki społecznej Miasta Zduńska Wola	82
10.1. Obszar I. Rodzina	84
10.2. Obszar II. Osoby starsze.....	89
10.3. Obszar III. Dzieci i młodzież.....	93
10.4. Obszar IV. Grupy zagrożone wykluczeniem.....	97
11. Monitoring i ewaluacja	102
12. Podsumowanie.....	103
13. SPIS TABEL, WYKRESÓW i SCHEMATÓW	104

1. WSTĘP

Przyjęcie i realizacja strategii rozwiązywania problemów społecznych (w dalszej części dokumentu określanej pojęciem strategia RPS) jest zadaniem obligatoryjnym, przypisanym władzom gminy i powiatu na mocy przepisów ustawy o pomocy społecznej. Obowiązek przygotowania przez samorządy lokalne strategii RPS nakłada ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej) w Art. 16b, który stanowi:

- 1. Gmina i powiat opracowują strategię rozwiązywania problemów społecznych.*
- 2. Strategia, o której mowa w ust. 1, zawiera w szczególności:*
 - 1) diagnozę sytuacji społecznej;*
 - 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią;*
 - 3) określenie: celów strategicznych projektowanych zmian, kierunków niezbędnych działań, sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych, wskaźników realizacji działań.*

Strategia RPS jest jednym z kilku lokalnych, wieloletnich dokumentów planistycznych, wpisującym się w skoordynowany system strategicznego zarządzania na poziomie miasta. Dokument ten stanowi z jednej strony podstawę dla przyjęcia konkretnych programów „zadaniowych” w zakresie integracji i pomocy społecznej. Z drugiej zaś powinien być spójny z celami strategicznymi, oraz kierunkami rozwoju przyjętymi m.in. w strategii rozwoju gminy, programem współpracy JST z organizacjami pozarządowymi, miejskim programem przeciwdziałania przemocy, programem przeciwdziałania uzależnieniom, programem rewitalizacji itp. Dlatego, analizując zapisy strategii należy zwrócić uwagę na trzy bardzo istotne aspekty:

1/ poniższa strategia RPS nie ogranicza się tylko do zadań realizowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Centrum Opieki Socjalnej w Zduńskiej Woli. W tym sensie nie jest „dokumentem roboczym”, za którego realizację odpowiada wyłącznie MOPSCOS oraz jego pracownicy. Obejmuje ona inne, istotne dla jakości życia mieszkańców sfery (m.in. edukację, kulturę, zdrowie publiczne, bezpieczeństwo publiczne, aktywność społeczną i obywatelską itp.). Jest to więc strategia służąca szeroko rozumianej integracji społecznej i rozwojowi społecznemu, mimo, że w nazwie ma „rozwiązywania problemów społecznych”. W tym kontekście nie jest ona wyłącznie nastawiona na przeciwdziałanie wykluczeniu, ograniczanie jego skutków i pomoc grupom najbardziej zagrożonych wykluczeniem, ale także na rozwój „kapitału ludzkiego”. Dlatego stawia na młodzież, seniorów, rodziny i na koordynację współpracy różnych podmiotów i instytucji, działających w zakresie poprawy warunków życia w Zduńskiej Woli;

2/ istotne jest także znaczenie strategii RPS w pozyskiwaniu środków finansowych ze źródeł zewnętrznych na wdrażanie zadań zaplanowanych w strategii RPS. Wskazuje cele i konkretne działania, które wymagają dofinansowania np. w formie dotacji, w tym ze środków UE. Dlatego diagnoza rzeczywistych potrzeb społeczności lokalnej oraz wynikający z niej 10-letni plan działania powinien być podstawą opracowywania projektów i składania wniosków o dotacje. Jeżeli diagnoza jest rzetelna (a zaplanowane cele logicznie z niej wynikają i służą rozwiązywaniu realnych problemów) to szanse na otrzymanie dotacji będą dużo większe. W tym kontekście okres realizacji strategii RPS nakłada się z okresem wdrażania nowej perspektywy finansowej na lata 2021-2027. Wstępne porozumienie w sprawie wieloletnich ram finansowych na lata 2021-27 zakłada, że Polska otrzymując 66,8 mld euro będzie największym beneficjentem polityki spójności w UE. Wprowadzony zostanie dodatkowy fundusz (Instrument na Rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności), służący naprawie szkód gospodarczych i społecznych, które zostały wywołane pandemią koronawirusa covid-19. Przewiduje się, że w ramach tego funduszu do Polski trafi ok. 57 mld euro. Wstępnie można szacować, że w kolejnej perspektywie finansowej otrzymamy ok. 160 mld euro (ok. 717

mld złotych). Środki te z pewnością będą stanowiły istotny impuls do rozwoju społeczno-gospodarczego kraju. Mogą być więc znaczącym wsparciem finansowym służącym wdrożeniu niniejszej strategii RPS;

3/ strategia RPS zakłada współpracę możliwie wielu partnerów społecznych, działających w sferze pożytku publicznego (edukacja, kultura i sport, zdrowie, bezpieczeństwo publiczne), organizacji pozarządowych, liderów lokalnych, biznesu, przedstawicieli grup wykluczonych społecznie itp.). Dlatego przy jej opracowaniu ważną kwestią była partycypacja (czyli bezpośrednie zaangażowanie) przedstawicieli ww. podmiotów w opracowanie dokumentu oraz jego skonsultowanie. Jeszcze bardziej istotne znaczenie dla osiągnięcia celów strategii będzie ich bezpośrednie zaangażowanie we wdrażanie zaplanowanych działań, czyli wzięcie na siebie części zadań i odpowiedzialności za rezultaty. Praktycznie każdy z czterech zaplanowanych celów strategicznych zakłada współpracę międzyinstytucjonalną i międzysektorową (szczególnie cel IV. Kompleksowe, interdyscyplinarne wsparcie i integracja os. wykluczonych) jako najistotniejszy aspekt efektywności. Przewagą Zduńskiej Woli w tym zakresie jest to, że ma w tym zakresie bardzo dobre doświadczenia. To dobre praktyki udziału w projekcie pn. **„Kooperacje 3D – model wielosektorowej współpracy na rzecz wsparcia osób i rodzin”**, współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020 (Osi priorytetowej II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działania 2.5 Skuteczna pomoc społeczna). W 2018 roku zostało podpisane porozumienie pomiędzy Regionalnym Centrum Polityki Społecznej w Łodzi a Miastem Zduńska Wola reprezentowanym przez Prezydenta Miasta Zduńska Wola i Powiatem Zduńskowolskim reprezentowanym przez wicestarostę zduńskowolskiego. Celem projektu jest poprawa współpracy pomiędzy instytucjami pomocy i integracji społecznej oraz podmiotami istotnymi z punktu widzenia włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa (m.in. pomocy społecznej, edukacji, zdrowia, sądownictwa, policji itp.). Powstał międzyinstytucjonalny Partnerski Zespół Kooperacyjny i Zadaniowy Zespół Kooperacyjny, w ramach których przeprowadzono diagnozę problemów, wypracowano „lokalny koszyk usług” (zbiór rodzajów wsparcia interdyscyplinarnego) i wdrożono wspólne działania na rzecz rodzin najbardziej zagrożonych wykluczeniem z terenu miasta. Zakładamy, że „dobre praktyki” tej współpracy zostaną utrzymane po zakończeniu realizacji projektu, a jej dotychczasowe efekty będą wykorzystane w ramach wdrażania strategii RPS.

Współpraca interdyscyplinarna, czyli partnerstwo lokalne w ramach niniejszej strategii RPS obejmuje:

- ➔ sformułowanie wspólnych celów dla różnych instytucji i podmiotów z terenu miasta Zduńska Wola (ale także powiatu poprzez zaangażowanie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej itp.) – każdy podmiot powinien widzieć w realizacji strategii „instytucjonalny interes”, a osoby zaangażowane akceptować cele (podobnie jak w ramach Kooperacji 3D);
- ➔ powołaniem pewnej struktury organizacyjnej – Zespołów Roboczych odpowiedzialnych za wdrażanie;
- ➔ zaangażowaniem do koalicji możliwie wielu, różnych partnerów, najlepiej reprezentujących minimum dwa główne sektory – samorząd/administrację/służby oraz organizacje pozarządowe);
- ➔ opracowaniem zadaniowych planów działania dla Zespołów Roboczych (np. rodzin w trudnej sytuacji życiowej, seniorów, młodzieży, osób niepełnosprawnych itp.)

2. SPOSÓB OPRACOWANIA I KONSULTACJI STRATEGII.

W kontekście wymienionych w rozdziale 1 „czynników sukcesu” kwestią priorytetową było opracowanie strategii metodą partycypacyjną, która polegała przede wszystkim na:

- zorganizowaniu cyklu warsztatów planistycznych, w ramach których wypracowano kierunki strategiczne, cele operacyjne i listę konkretnych działań;
- skonsultowaniu wersji roboczej strategii z grupą jej przyszłych realizatorów i interesariuszy;

Na etapie zbierania wiedzy o problemach lokalnych, wyznaczania priorytetowych obszarów wsparcia oraz określania konkretnych działań, stosowane były różne formy konsultacji, które przedstawia poniższa tabela:

Etap pracy na strategią	Forma konsultacji	Oczekiwane efekty
1. Zebranie wiedzy i opinii o problemach społecznych i grupach mieszkańców miasta Zduńska Wola	✓ zebranie informacji metodą desk research od MOPSCOS, innych jednostek organizacyjnych i wydziałów UM, PCPR oraz innych ważnych instytucji, podmiotów i organizacji z terenu miasta i powiatu	→ uzyskanie informacji z „pierwszej ręki” o rodzaju i skali najczęstszych problemów społecznych występujących na terenie miasta
2. Opracowanie analizy SWOT	✓ opracowanie metodą warsztatową mocnych i słabych stron w kontekście celów strategii oraz szans i zagrożeń w kontekście jej realizacji	→ analiza zasobów (plusy) i potrzeb (minusy) oraz szans i zagrożeń stanowi niezbędny rozdział każdej strategii i jest istotną częścią diagnozy
3. Określenie kierunków priorytetowych, celów oraz konkretnych działań na rzecz grup potrzebujących wsparcia	✓ aktywny udział ekspertów wyznaczonych do Zespołu ds. przygotowania SRPS, w ramach warsztatów planowania działań ✓ skonsultowanie wersji roboczej Strategii ✓ przesłanie wersji elektronicznej do interesariuszy z prośbą o konsultację	→ umieszczenie w strategii listy konkretnych działań, odpowiadających na konkretne problemy mieszkańców miasta → zadbanie o potrzeby społeczności lokalnej i zagwarantowanie środków na działania

Okres opracowania strategii RPS to lipiec-październik 2020 r. W okresie czterech miesięcy zrealizowano:

- zebranie danych statystycznych i informacji z różnych instytucji i jednostek (głównie MOPSCOS, ale także poszczególnych wydziałów i jednostek organizacyjnych UM Zduńska Wola, instytucji z terenu powiatu, organizacji pozarządowych itp.). Ten etap miał na celu zebranie danych do analiza „desk research”;
- opracowanie analizy SWOT w kontekście kapitału społecznego na terenie miasta Zduńska Wola;
- sprecyzowanie celów strategicznych oraz działań, służących osiągnięciu celów.

W ramach opracowania strategii RPS przeprowadzono trzy warsztaty partycypacyjne, w tym :

- I warsztat w dniu 07.07.2020 r. br. służył opracowywaniu analizy SWOT, czyli zasobów wewnętrznych powiatu (silne i słabe strony „kapitału ludzkiego”) oraz analizę otoczenia zewnętrznego pod kątem szans i zagrożeń dla dalszego rozwoju społecznego w mieście Zduńska Wola;
- II warsztat strategiczny w dniu 19.08.2020 r. dotyczył określenia obszarów/kierunków strategicznych oraz celów operacyjnych. Najistotniejszym elementem każdej strategii jest wyznaczenie celów, wokół których powinny koncentrować się działania różnych lokalnych instytucji, środowisk i organizacji pozarządowych. Członkowie Zespołu ds. przygotowania strategii zaproponowali propozycje celów, które po skonsultowaniu zostały zawarte w niniejszej strategii RPS;

- III warsztat strategiczny w dniu 29.09.2020 r. to praca nad doprecyzowaniem konkretnych zadań i działań w ramach celów strategicznych oraz nad przypisaniem poszczególnym celom wskaźników, czyli wymiernych wartości, na podstawie których dokonana zostanie ocena efektywności wdrażania strategii (ewaluacja).

Aby skonsultować wersję roboczą dokumentu z możliwie jak najszerszym gronem przedstawicieli instytucji i podmiotów, które będą wdrażać strategię, poszczególne elementy tzn. diagnozę problemów, analizę SWOT, propozycje celów strategicznych i operacyjnych, a następnie całą wersję roboczą udostępniono do konsultacji, z możliwością przesyłania ewentualnych uwag i rekomendacji do MOPSCOS.

„Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zduńska Wola na lata 2021-2030” składa się z dwóch części: diagnostycznej (opis stanu obecnego) oraz planistycznej (zadania na przyszłość).

CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA obejmuje:

1. Analizę spójności kierunków rozwoju Miasta Zduńska Wola w zakresie polityki i integracji społecznej z innymi gminnymi i regionalnymi planami strategicznymi;
2. Ogólną charakterystykę Miasta Zduńska Wola (dane, które mają wpływ na skalę problemów lokalnych);
3. Diagnozę aktualnego stanu zasobów miasta Zduńska Wola w kontekście rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców, opartej przede wszystkim na analizie materiałów otrzymanych od MOPSCOS, PCPR oraz od innych instytucji i jednostek organizacyjnych miasta, placówek oświatowych, instytucji kultury, Policji, Państwowej Straży Pożarnej, podmiotów leczniczych, organizacji pozarządowych itp.;
4. Opis najistotniejszych problemów społecznych, które dotyczą mieszkańców miasta;
5. Określenie zasobów miasta w ważnych dziedzinach życia społ., w tym: oświata, kultura, sport, zdrowie, bezpieczeństwo publiczne, środowisko organizacji pozarządowych;
6. Analizę SWOT (mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń) w kontekście polityki i integracji społecznej;

CZĘŚĆ PLANISTYCZNA składa się z:

7. Określenia misji i wizji oraz celów strategicznych (obszarów priorytetowych);
8. Celów szczegółowych (operacyjnych) przypisanych do każdego z obszarów priorytetowych, wraz z konkretnymi zadaniami i wskaźnikami oceny efektywności;
9. Harmonogramu realizacji poszczególnych działań;
10. Określenia zasad monitoringu i ewaluacji wdrożenia oraz aktualizacji strategii RPS;
11. Propozycji źródeł finansowania zadań określonych w strategii.

Zarządzeniem nr 164/20 Prezydenta Miasta Zduńska Wola z dnia 12 maja 2020 r. powołano Zespół ds. przygotowania SRPS na lata 2021-2030. Jego 20-osoby skład stanowi reprezentatywną grupę przedstawicieli instytucji pomocy i integracji społecznej oraz podmiotów, które pełniły ważną rolę w diagnozie problemów lokalnych i określaniu obszarów wsparcia oraz celów i konkretnych zadań. Ale będą one także brały aktywny udział we wdrażaniu strategii RPS (zgodnie z założeniem kooperacji), czyli będą jej bezpośrednimi realizatorami lub co najmniej partnerami w jej realizacji. Przedstawiciele poszczególnych instytucji zadeklarowali gotowość kontynuowania współpracy interdyscyplinarnej, bo dostrzegają wymierne efekty kooperacji - na poziomie ułatwienia bezpośrednich kontaktów pomiędzy przedstawicielami instytucji oraz na poziomie tzw. synergii, czyli wartości dodanej, wynikającej z podjęcia współpracy (efekt oddziaływania wspólnego jest większa niż suma wsparcia ze stron poszczególnych instytucji/podmiotów).

Skład Zespołu przedstawia poniższa tabela 1.

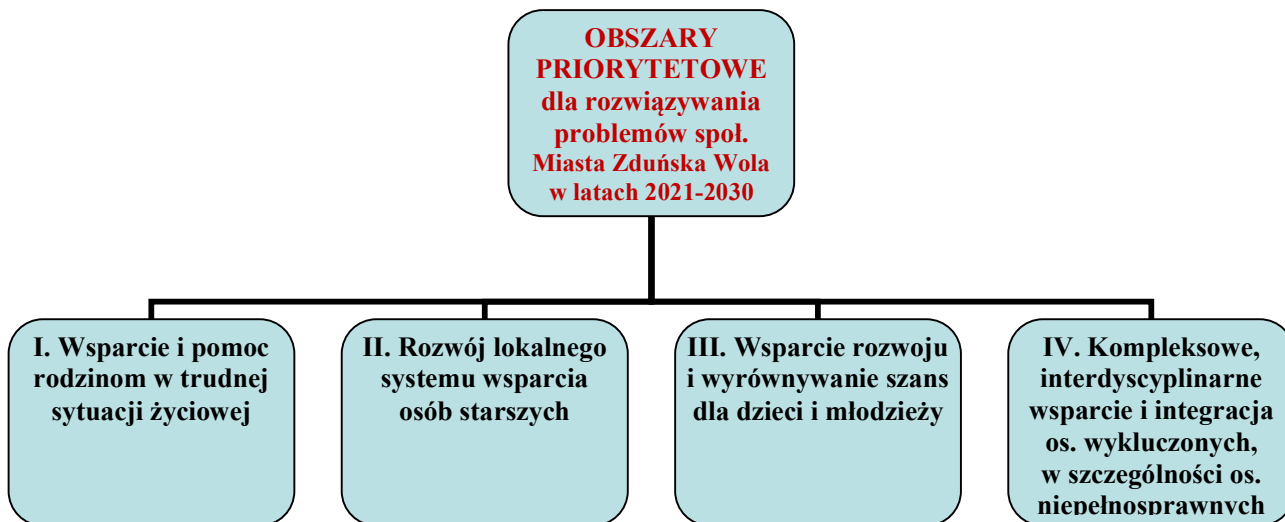
Tabela 1. Lista osób, które zostały powołane do Zespołu ds. przygotowania SRPS

Imię i nazwisko	Stanowisko/funkcja/instytucja
Mirosława Jakubowska	Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej Centrum Opieki Socjalnej w Zduńskiej Woli, Przewodnicząca Zespołu
Beata Synowiec	Kierownik Działu Pomocy Środowiskowej w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej Centrum Opieki Socjalnej w Zduńskiej Woli, Zastępca Przewodniczącej Zespołu
Aneta Antosiak	Kierownik Działu Zdrowia i Polityki Społecznej w Biurze Edukacji, Sportu i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Zduńska Wola
Daniela Danielewska-Matusiak	podinspektor w Biurze Edukacji Sportu i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Zduńska Wola
Violetta Bryl-Szlagowska	inspektor w Dziale Funduszy Zewnętrznych i Wspierania Przedsiębiorczości Biura Strategii i Rozwoju Miasta UM Zduńska Wola
Anna Rubajczyk	inspektor w Biurze Gospodarki Lokalowej UM Zduńska Wola
Mikołaj Wawrzyniak	specjalista w Biurze Ewidencji i Dowodów Osobistych UM Zduńska Wola
Ewa Brzozowska	Kierownik Poradni Leczenia Uzależnień w Zduńskowolskim Szpitalu Powiatowym Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
Barbara Filipiak	Kierownik Działu Administracji Nieruchomościami w Towarzystwie Budownictwa Społecznego „Złotnicki” Sp. z o.o.
Paweł Kluska	p.o. Kierownika Rewiru Dzielnicowych Komendy Powiatowej Policji
Małgorzata Krajewska	pracownik ds. koordynacji programów zdrowotnych w Samodzielnym Publicznym Zakładzie Podstawowej Opieki Zdrowotnej
Marta Misiak	Zastępca Dyrektora Powiatowego Urzędu Pracy
Paweł Perdek	Dyrektor Miejskiego Domu Kultury
Aleksandra Piczman	starszy inspektor w Straży Miejskiej
Monika Raniszewska	pracownik socjalny w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie
Agnieszka Urbaniak	kurator sądowy Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego
Anna Wojtczak	Dyrektor Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej
Halina Błasiak	Prezes Stowarzyszenia Na Rzecz Wspierania Rodzin im. św. Maksymiliana Kolbe
Renata Kosińska-Graf	Prezes Stowarzyszenia Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych
Marta Rubajczyk	Prezes Stowarzyszenia „Tkalnia”

3. SYNTETYCZNY OPIS CELÓW.

Szczegółowy opis obszarów priorytetowych, celów i konkretnych działań znajduje się w części planistycznej strategii RPS (od str. 82). Poniżej przedstawiamy skrótową prezentację celów w formie schematu, który umożliwi zorientowanie się w planowanych kierunkach wsparcia i grupach, które uznano za priorytetowe.

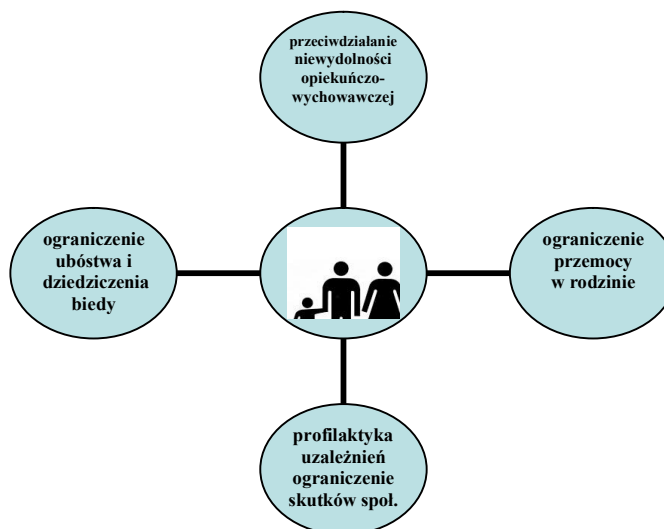
Schemat 1. Obszary priorytetowe dla polityki rozwoju społecznego i integracji dla Miasta Zduńska Wola:

Źródło: opracowanie własne

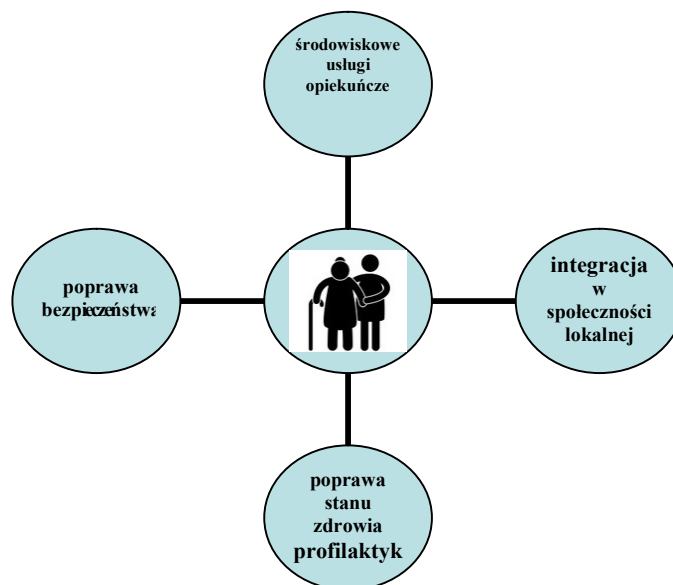
Biorąc pod uwagę analizę danych zastanych (dostarczonych przez MOPSCOS, PCPR, inne ww. instytucje i podmioty), wnioski z analizy SWOT (str. 81), wyniki prac warsztatowych, konsultacji społecznych itp. przyjęto, że grupami docelowymi w niniejszej strategii RPS będą przede wszystkim:

➡ **RODZINY**, w których często współwystępuje wiele, różnych, nakładających się problemów społecznych w tym m.in. przemocy (w różnych jej aspektach, nie tylko fizyczna), niewydolności opiekuńczo-wychowawczej, uzależnień, ubóstwa, niezaradności życiowej, biernej i roszczeniowej postawy itp. Problemy najczęściej współwystępują, powodują kolejne a to wymaga interdyscyplinarnego wsparcia nie tylko od MOPSCOS.

Strategia RPS będzie oczywiście skupiona przede wszystkim na rodzinach, w których ww. problemy mają najbardziej destrukcyjny wpływ (w szczególności na dzieci) i powodują poważne skutki społeczne. Założeniem strategii jest aktywizacja i samopomoc wśród grup wykluczonych, dlatego realistycznie przyjęto, że żadne działanie (nawet najlepiej zaplanowane i wdrażane) nie przyniesie efektów bez zaangażowania rodziny i wykazania minimum chęci wyjścia z trudnej sytuacji życiowej.

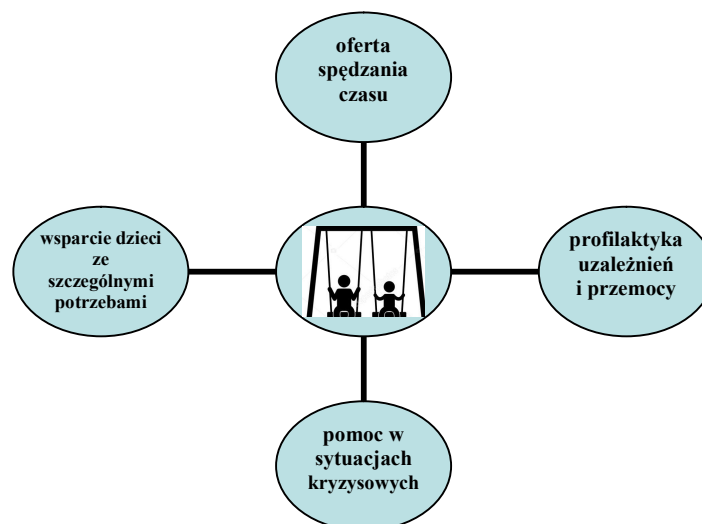
➔ **OS. STARSZE** w kontekście zapewnienia usług zdrowotnych i społecznych (szczególnie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania), profilaktyki zdrowia, oferty czasu wolnego, integracji w społeczności lokalnej i ograniczenia izolacji społecznej, poprawy bezpieczeństwa seniorów, wykorzystania czasu, doświadczenia i potencjału oraz zaangażowania w inicjatywy i akcje na rzecz miasta i mieszkańców, integracji międzypokoleniowej itp.

Ogólnopolskie prognozy demograficzne (ale także i obecne dane demograficzne dotyczące mieszkańców miasta), wskazują na potrzebę realizacji przez samorząd lokalny „polityki senioralnej”. Zduńska Wola w najbliższych kilkunastu latach stanie się miastem z rosnącą liczbą osób w wieku poprodukcyjnym. W związku z powyższym niezbędne jest przygotowanie właściwych rozwiązań służących poprawie jakości życia osób starszych poprzez rozwój systemu wsparcia seniorów, aktywizację tej grupy społecznej oraz poprawę dostępności usług zdrowotnych i społecznych. Nie są to oczywiście wyłącznie zadania dla MOPSCOS, bo należy pamiętać, że osoby starsze zamieszkujące w Zduńskiej Woli są grupą zróżnicowaną, obejmującą także osoby samodzielne, nadal aktywne społecznie, które oczekują działań pozwalających w interesujący sposób spędzać czas, uczestniczyć w życiu miasta, rozwijać się, edukować (czyli to już nie jest sfera pomocy społecznej, ale edukacji, kultury, aktywności obywatelskiej, Uniwersytetów III Wieku itp.).

➔ **DZIECI I MŁODZIEŻ**

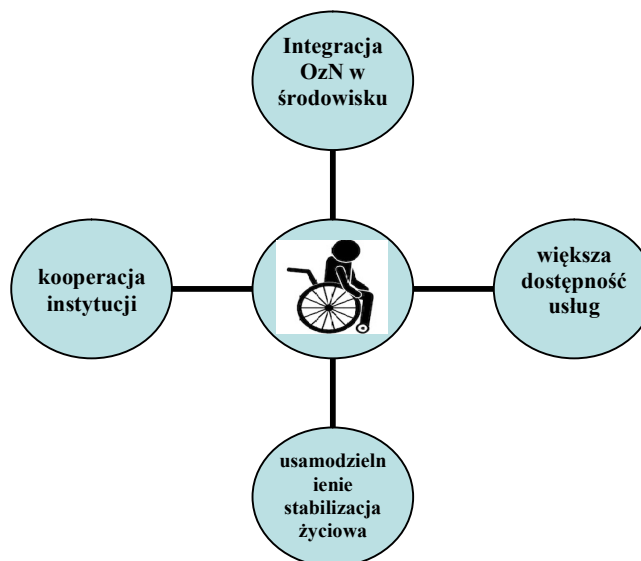
przede wszystkim działania w zakresie: spędzania czasu wolnego i różnych ofert rozwijających zainteresowania, profilaktyki uzależnień i przemocy rówieśniczej, systemowe wsparcie dzieci ze szczególnymi potrzebami (wczesna diagnoza i profilaktyka deficytów rozwojowych), efektywna pomoc dzieciom i młodzieży w sytuacjach kryzysowych (wsparcie psychologiczne i terapeutyczne itp.)

Dzieci i młodzież to grupa, która znalazła się wśród priorytetowych, nie tylko dlatego, że jest szczególnie narażona na wykluczenie. Chodzi o to, by Zduńska Wola była miastem przyjaznym młodzieży, bo wtedy młodzież będzie chętniej chciała angażować się w działania na rzecz miasta, seniorów, rówieśników itp.

➔ GRUPY OSÓB WYKLUCZONYCH lub realnie zagrożonych wykluczeniem, w tym osoby z niepełnosprawnościami OzN

przede wszystkim chodzi o różne działania bezpośrednio służące integracji, aktywizacji społecznej i zawodowej, usamodzielnianiu, poprawie jakości życia, zwiększenia dostępności dla OzN. Trzy aspekty tej dostępności (architektoniczna, komunikacyjno-informacyjna i cyfrowa) określa ustawa z 19 lipca 2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, która nakłada na JST podjęcie konkretnych zadań.

W przypadku zwiększenia dostępności (do przestrzeni publicznej, ale także do usług społecznych, obsługi urzędu itp.) należy brać pod uwagę, że os. ze szczególnymi potrzebami to nie tylko osoby niepełnosprawne ruchowo, ale także z innymi rodzajami niepełnosprawności (w tym intelektualną).

W tym obszarze priorytetowym znajdują się także działania skierowane na wsparcie i pomoc innym grupom wykluczonym m.in. osobom bezdomnym, opuszczającym zakłady karne, uzależnionym itp.

Rekomendowanym priorytetowym obszarem będzie także kontynuowanie współpracy interdyscyplinarnej (różne instytucje i sfery życia społ.) na rzecz pomocy i integracji społecznej na terenie Miasta Zduńska Wola i całego powiatu. Jednak ponieważ partnerstwo lokalne stanowi podstawę wsparcia dla każdej z ww. grup, to nie zostało ono wyodrębnione jako odrębny obszar strategiczny. Kooperacja jest celem i metoda wsparcia, które łączą wszystkie obszary i są niezbędnym czynnikiem efektywności realizacji strategii.

4. STRATEGIA A INNE DOKUMENTY PLANISTYCZNE.

Jak podkreślono we Wstępie strategia RPS jest jednym z dokumentów planistycznych, wdrażanych na poziomie miasta, powiatu, regionu i kraju), które przynajmniej na poziomie obszarów uznanych za priorytetowe powinny zachować spójność. Przy wdrażaniu strategii należy brać pod uwagę spójność i korelację z innymi programami/strategiami/planami, bo ich efektem będzie synergia wspólnych działań.

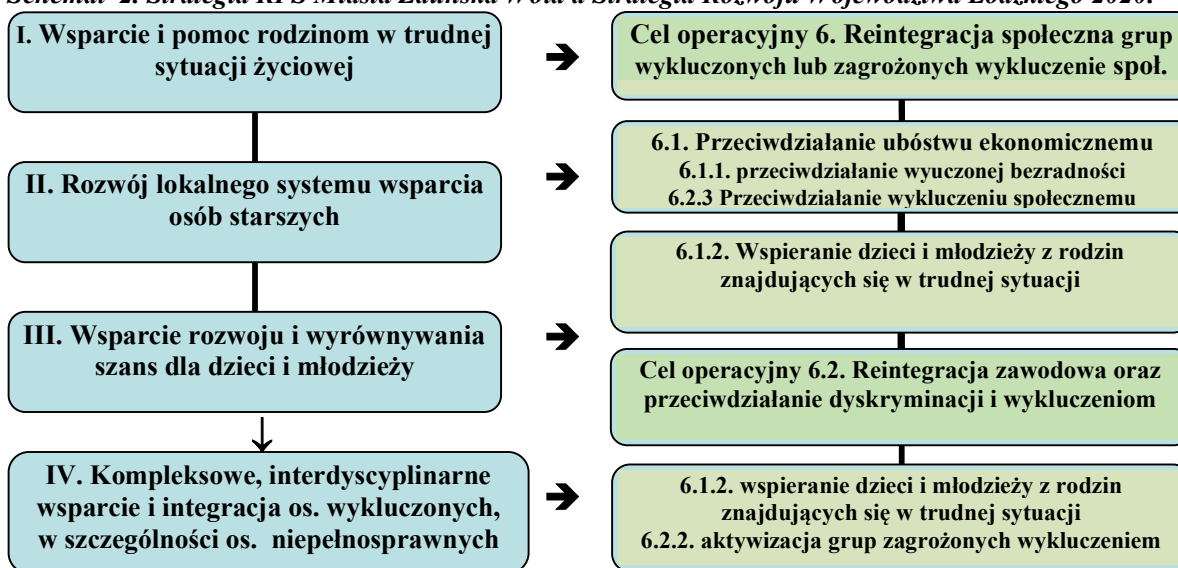
Analizę spójności celów niniejszej strategii i tych dokumentów przedstawiają poniższe schematy.

1. Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego – Łódzkie 2020:

występuje wyraźna korelacja każdego z 4 obszarów strategii RPS z Celem operacyjnym **6. Reintegracja społeczna grup wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem**. W strategii Łódzkiej 2020 określono, że cel ten ”wpłynie na podniesienie jakości kapitału ludzkiego i społecznego. Podejmowane działania będą miały na celu m.in. pomoc przy wejściu na rynek pracy osób dotychczas wykluczonych, efektywne zwalczanie ubóstwa, aktywizację społ. i kulturalną oraz podnoszenie kwalifikacji grup defaworyzowanych, a także zwalczanie patologii społecznych”. W ramach Celu 6. zaplanowano m.in. kierunki działań:

- 6.1. Przeciwdziałanie ubóstwu ekonomicznemu;
- 6.2. Reintegracja zawodowa oraz przeciwdziałanie dyskryminacji i wykluczeniom;

Schemat 2. Strategia RPS Miasta Zduńska Wola a Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020:

Wnioski:

✓ każdy z czterech zaplanowanych w strategii RPS obszarów priorytetowych wpisuje się Cel operacyjny 6. Reintegracja społeczna grup wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem, w szczególności: 6.1.1. przeciwdziałanie wyuczonej bezradności → to istotny element wsparcia rodzin w ramach celu I niniejszej strategii RPS;

6.1.2. wspieranie dzieci i młodzieży z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji ekonomicznej → cel III strategii RPS zakłada wspieranie inicjatyw i programów przyczyniających się do wyrównywania szans rozwojowych i edukacyjnych dzieci i młodzieży;

6.2.2. aktywizacja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, m. in. poprzez: upowszechnienie programów rehabilitacji osób niepełnosprawnych umożliwiających powrót na rynek pracy i integrację społeczną, wspieranie rozwoju instytucji aktywizujących osoby starsze oraz zapewniających opiekę i terapię osobom niesamodzielnym, wspieranie przedsięwzięć na rzecz uniwersalnej dostępności, w tym dostępności komunikacyjnej i projektowania uniwersalnego służących włączeniu społecznemu osób z obniżoną funkcjonalnością → cel II (zapisy dotyczące wsparcia osób starszych) oraz cel IV (integracja społeczna osób niepełnosprawnych)

6.2.3. zapobieganie i przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia społecznego, m. in. poprzez: wspieranie innowacyjnych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, profilaktyki ukierunkowanej na zapobieganie uzależnieniom, zapewnienia dostępu do nowoczesnych metod terapeutycznych, wspieranie działań w zakresie reintegracji społecznej osób wykluczonych, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, wspieranie działań i programów skierowanych do bezdomnych, w tym programów wychodzenia z bezdomności, rozwoju sieci świetlic środowiskowych i socjoterapeutycznych oraz programów resocjalizacji młodzieży wchodzącej w konflikt z prawem, wspieranie działań i programów skierowanych do młodzieży opuszczającej rodzinne i instytucjonalne formy pieczy zastępczej → wiele z tych zaplanowanych na poziomie województwa działań wpisano także do strategii RPS głównie w ramach celu;

✓ realizacja celów określonych w niniejszym dokumencie wpisuje się w strategiczne kierunki rozwoju województwa łódzkiego. W związku z tym można powoływać się na związek działań zaplanowanych na poziomie miasta Zduńska Wola z celami dla całego regionu. Może mieć to istotne znaczenie w kontekście pozyskiwania zewnętrznych źródeł finansowania na wdrażanie strategii RPS np. ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Woj. Łódzkiego na lata 2014-2020”. W harmonogramie konkursów na 2020 r. w grudniu br. przewidziano m.in. nabór wniosków w ramach Działanie IX.2 Usługi na rzecz osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Finansowany będzie rozwój usług medyczno-opiekuńczych dla osób zależnych lub samodzielnych, w tym osób starszych lub z niepełnosprawnościami służących zaspokojeniu rosnących potrzeb wynikających z niesamodzielnosci (bliższe informacje na stronie www.rpo.wup.lodz.pl).

2. „Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie pow. zduńskowolskiego w latach 2010-2020”

Okres realizacji strategii powiatowej kończy się w tym roku, ale z dużym prawdopodobieństwem można przyjąć, że przynajmniej część celów (obszarów strategicznych) będzie uwzględniona w zaktualizowanej strategii. Dlatego warto przeanalizować spójność obu dokumentów, a korelacje między tymi dokumentami są znaczne, szczególnie w zakresie:

Cel strategiczny I. Udoskonalenie systemu pomocy dziecku i rodzinie: Cele operacyjne: 1.1 Wspieranie rodzin i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym lub znajdujących się w sytuacji kryzysowej → cel I strategii RPS. Cel 1. 2. Stwarzanie możliwie najdogodniejszych warunków do życia i rozwoju dzieciom pozbawionym opieki rodziców → cel I oraz III;

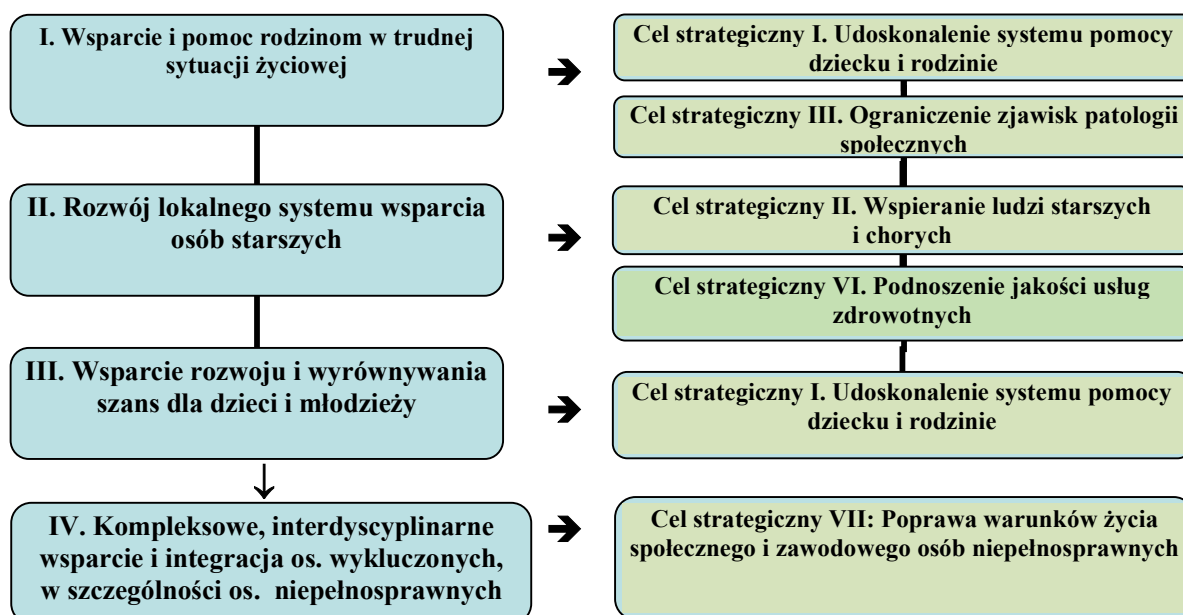
Cel strategiczny II. Wspieranie ludzi starszych i chorych. Cele operacyjne: 2.1. Rozwijanie i świadczenie usług opiekuńczych, prawnych, socjalnych i specjalistycznych usług medycznych osobom starszym i chorym → cel II;

Cel strategiczny III. Ograniczenie zjawisk patologii społecznych. Cele operacyjne: 3.1. Zapobieganie występowaniu patologii społecznych → cel I;

Cel strategiczny VI. Podnoszenie jakości usług zdrowotnych i bezpieczeństwa zdrowotnego. Cele operacyjne: 6.1. Poprawa dostępności do świadczeń medycznych, 6.2. Promocja zdrowia i zapobieganie chorobom, 6.3. Współpraca służb zdrowia z instytucjami pomocy społecznej → w dużej mierze wpisuje się w cel II;

Cel strategiczny VII: Poprawa warunków życia społecznego i zawodowego osób niepełnosprawnych. Cele operacyjne: 7.1. Likwidacja barier funkcjonalnych w instytucjach użyteczności publicznej, 7.2. Podejmowanie działań wspierających osoby niepełnosprawne i ich rodziny, 7.3. Integracja osób niepełnosprawnych ze środowiskiem lokalnym, 7.4. Zatrudnianie osób niepełnosprawnych, umożliwianie osobom niepełnosprawnym podnoszenia kwalifikacji zawodowych → cel IV;

Schemat 3. Strategia RPS Miasta Zduńska Wola a Powiatowa Strategia RPS powiatu zduńskowolskiego

Wnioski:

✓ dwa cele strategiczne w powiatowej Strategii RPS wykazują korelację ze wszystkim czterema celami poniższego dokumentu;

✓ obie strategie są spójne także w zakresie grup mieszkańców, którym należy udzielić wsparcia – w strategii dla powiatu są to: 1. Rodzina i dziecko. 2. Osoby starsze i chore. 3. Osoby wykluczone społecznie lub zagrożone wykluczeniem społecznym z powodu patologii społecznych (alkoholizm, narkomania, przemoc, przestępczość). 4. Bezrobotni (tej grupy w strategii RPS nie uwzględniono) oraz 5. Osoby niepełnosprawne;

✓ opracowując strategię dla powiatu na nowy okres uzasadnione będzie uwzględnienie zapisów w niniejszej strategii RPS, żeby zachować spójność obu dokumentów w nowej perspektywie wdrażania.

3. „Strategia Rozwoju Miasta Zduńska Wola do 2020”

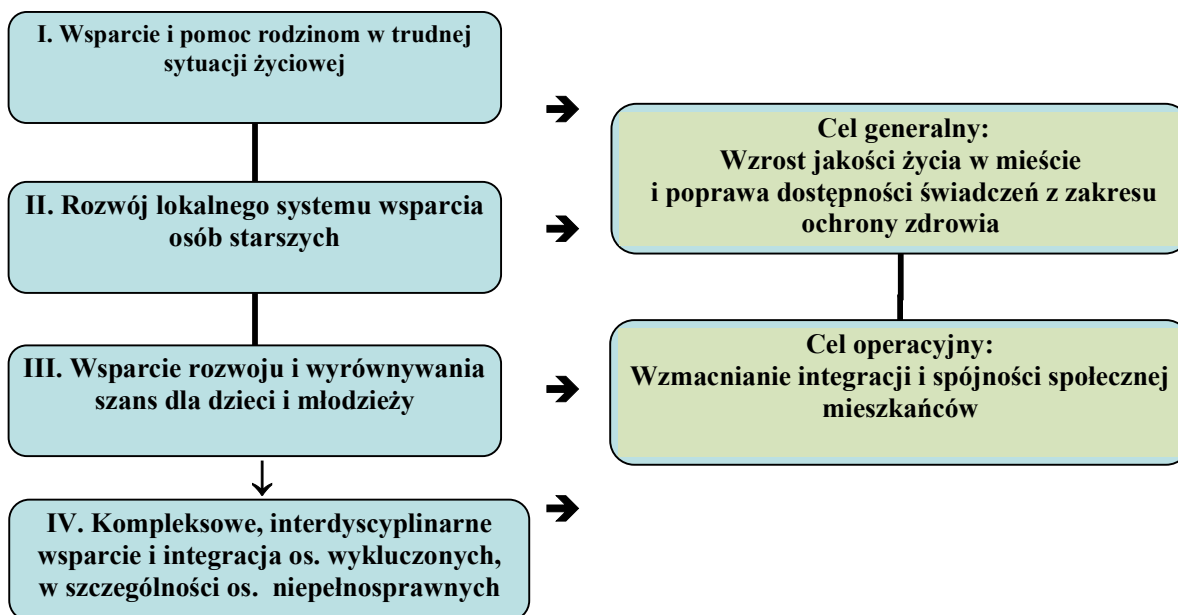
Okres realizacji powyższego dokumentu także kończy się w 2020 r. Ale podobnie, jak w przypadku strategii powiatowej, warto zadbać o korelację. W obecnej strategii rozwoju miasta zaplanowano **Cel generalny:**

Wzrost jakości życia w mieście i poprawa dostępności świadczeń z zakresu ochrony zdrowia.

Obejmuje on cel operacyjny: **Wzmacnianie integracji i spójności społecznej mieszkańców**, w tym:

- wdrażanie aktywnej polityki społecznej ukierunkowanej na potrzeby mieszkańców miasta,
 - wzmocnienie pozycji rodziny poprzez wsparcie jej w wykonywaniu funkcji wychowawczych i opiekuńczych,
 - działania zmierzające do likwidacji przyczyn dysfunkcji rodziny,
 - promowanie kształtowania przestrzeni miejskiej pod kątem sprzyjania osobom niepełnosprawnym,
 - opracowanie programu wspierania osób niepełnosprawnych i osób starszych.
 - opracowanie programów zapobiegania i przeciwdziałania problemom uzależnień i przemocy w rodzinie,
 - aktywizacja społeczna grup wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Wszystkie ww. działania są praktycznie uwzględnione w tej strategii.

Schemat 4. Strategia RPS Miasta Zduńska Wola a Strategia Rozwoju Miasta Zduńska Wola 2020

Wnioski:

✓ nowa Strategia rozwoju miasta powinna uwzględniać cele społeczne w nie mniejszym niż dotychczas zakresie, ponieważ rozwój kapitału społecznego jest równie istotny jak inwestycje w infrastrukturę.

5. PODSTAWOWE INFORMACJE O MIEŚCIE.

5.1. Krótka charakterystyka miasta.

Zduńska Wola to miasto w centralnej Polsce, w województwie łódzkim. To siedziba gminy i powiatu zduńskowolskiego, który obejmuje gminę miejską: Zduńska Wola, gminę miejsko-wiejską: Szadek oraz gminy wiejskie: Zapolice i Zduńska Wola. Miasto znajduje się 176 km na zachód od Warszawy, 50 km od Łodzi, czyli można stwierdzić, że leży w „sercu” kraju, niedaleko głównych szlaków komunikacyjnych.

Powierzchnia miasta to ok. 25 km². Otoczona jest gminą wiejską Zduńska Wola, a od południa gm. Zapolice. Ma dogodne pod względem logistycznym położenie – jest dobrze skomunikowane dzięki drodze ekspresowej S8 Wrocław-Białystok i magistralom kolejowym Warszawa-Łódź-Wrocław i Śląsk-Gdynia;

Inne istotne informacje, które charakteryzują miasto i jego potencjał to:

➔ **175,8 mln zł** to dochody miasta ogółem w 2019 r. (w przeliczeniu na 1 mieszkańca dochody wynosiły blisko 4300 zł). Tendencją wzrostową charakteryzują się jedynie dochody z tytułu udziałów w PIT. Odnotować również należy, że w roku 2019 o 41% w stosunku do roku 2018 wzrosły dochody z majątku. Wyniosły one blisko dwa miliony złotych. Wpływ na to miały dochody ze sprzedaży nieruchomości oraz lokali mieszkalnych

➔ **21 mln zł** to wydatki inwestycyjne miasta w roku 2019 r. Pozytywną tendencją jest to, że na pierwszym miejscu wydatków inwestycyjnych były oświata i wychowanie (w 2018 najwięcej wydano na inwestycje drogowe).

➔ **366 mln zł** to wartość księgowa majątku miasta w 2019 r., w tym sama wartość gruntów to 161,6 mln;

➔ **4155** to liczba zarejestrowanych osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w 2019 r. Było to o 146 więcej niż na koniec roku 2018. Urząd Miasta przyjął w 2019 roku 325 wniosków o wpis do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (najczęściej rejestrowane były działalności gospodarcze związane ze świadczeniem usług remontowo-budowlanych oraz fryzjersko-kosmetycznych);

➔ **ok. 5 mln zł** miasto pozyskało w 2019 r. w ramach dotacji ze środków zewnętrznych, w tym: 2,3 mln zł z Regionalnego Programu Operacyjnego Woj. Łódzkiego na lata 2014-2020, 2 mln zł dotacji z Ministerstwa Sportu na dofinansowanie dwóch inwestycji: sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej nr 5 i modernizacji budynku na Stadionie Miejskim. Dodatkowo mniejsze dotacje m.in. z PFRON-u na zakup samochodu przystosowanego do przewozu osób niepełnosprawnych dla Szkoły Podstawowej nr 9, z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi na ekologiczne projekty w Szkole Podstawowej nr 7 i Publicznemu Przedszkolu nr 9, z Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020 na projekt „60+ Smart City – innowacje jako efekt współpracy międzypokoleniowej”;

➔ **894 tys. zł** w 2019 roku miasto wydatkowało na Budżet obywatelski. Sfinansowano realizację 11 wydarzeń i 3 inwestycji lokalnych (m.in. pawilon ekspozycyjny dla Skansenu Lokomotyw w Karsznicach oraz tor zręcznościowy „Poligon sportowych wrażeń” przy Szkole Podstawowej nr 7);

➔ **145 decyzji o warunkach zabudowy** wydano w 2019 i było to o 47% więcej niż w poprzednim roku;

Ww. informacje opracowano m.in. na podstawie „Raportu o stanie gminy Miasto Zduńska Wola w 2019” z maja 2020 r.).

5.2. Dane demograficzne mieszkańców miasta.

Ludność miasta wynosi **41 686 osób**, w tym 21 982 kobiet (**52,7 %** ogółu) i 19 704 mężczyzn. Aktualną liczbę mieszkańców miasta i śr. gęstość zaludnienia przedstawia tabela.

Tabela 2. Ludność gminy miejskiej Zduńska Wola:

	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Na 1 km ²
Mieszkańcy miasta	41 686	21 982	19 704	1697

Źródło: GUS Bank Danych Lokalnych (<https://bdl.stat.gov.pl>) – dane na 31.12.2020 r.

Struktura mieszkańców miasta według ekonomicznych grup wiekowych wygląda następująco:

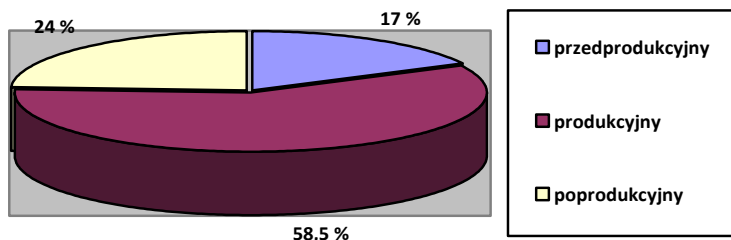
Tabela 3. Struktura wieku wg. grup ekonomicznych:

	Ogółem	%
w wieku przedprodukcyjnym	7253	17,4
w wieku produkcyjnym	24 386	58,5
w wieku poprodukcyjnym	10004	24,1

Źródło: GUS Bank Danych Lokalnych (<https://bdl.stat.gov.pl>) – dane na 31.12.2020 r.

Powyższa proporcja jest zbliżona do średniej ogólnopolskiej według danych GUS na czerwiec 2020 r. To odpowiednio: 18,1 % - przedprodukcyjnym, 59,71 % - produkcyjnym, 22,1 % - poprodukcyjnym (w przypadku mieszkańców Zduńskiej Woli jest nieco większy odsetek osób w wieku poprodukcyjnym).

Wykres 1. Ludność miasta według ekonomicznych grup wiekowych:

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych (<https://bdl.stat.gov.pl>) – dane na 31.12.2019 r.

Co piąty mieszkaniec miasta (19,1 %) to dzieci i młodzież do 19 roku życia - łącznie to 7991 osób.

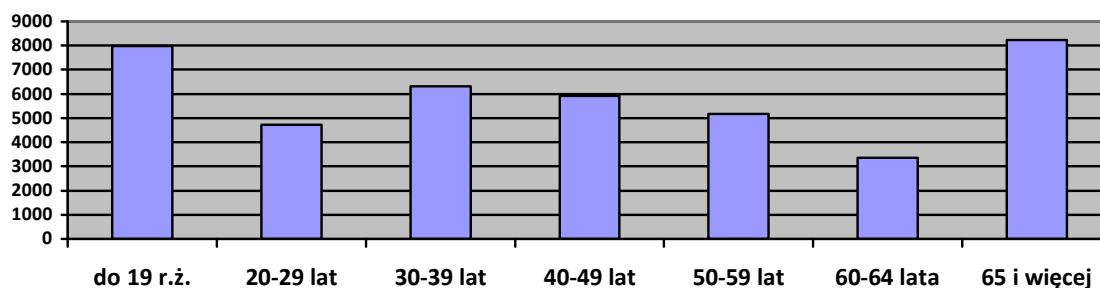
Tabela 4. Struktura wieku mieszkańców:

	Ogółem	%
wiek 0-19 lat	7991	19,1%
20-29 lat	4717	11,3%
30-39 lat	6322	15,1%
40-49 lat	5910	14,1%
50-59 lat	5168	12,3%
60-64 lata	3352	8,0%
65 lat i więcej	8226	19,7%

Źródło: GUS Bank Danych Lokalnych (<https://bdl.stat.gov.pl>) – dane na 31.12.2020 r.

Osób w wieku 65 lat i więcej jest 8226, co stanowi blisko 20%. Jeżeli doliczymy 3352 os. w wieku 60-64 lata, to łącznie mamy 27,7 %, **czyli obecnie blisko co trzeci mieszkaniec Zduńskiej Woli jest seniorem.**

Wykres 2. Ludność miasta według grup wiekowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych (<https://bdl.stat.gov.pl>) – dane na 31.12.2019 r.

Analiza przyrostu naturalnego w okresie ostatnich pięciu kilku lat wskazuje, że liczba urodzeń co roku spada (z wyjątkiem 2016 r.). Liczba zgonów także ma tendencję spadkową.

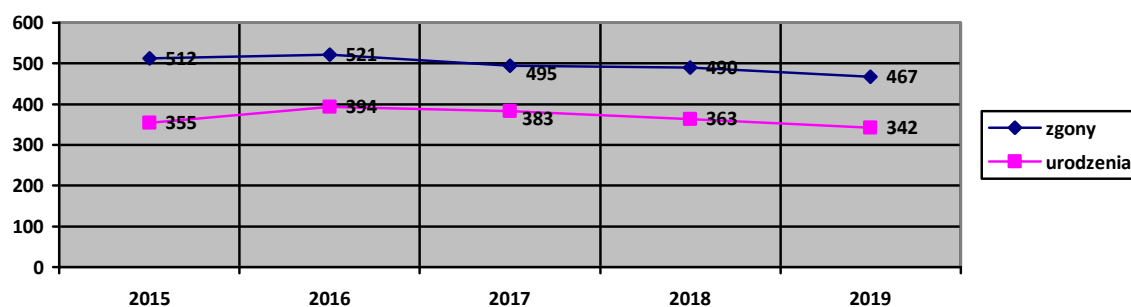
Tabela 5. Przyrost naturalny mieszkańców miasta w latach 2015-2019

Rok	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
2015	355	512	-157
2016	394	521	-127
2017	383	495	-112
2018	363	490	-127
2019	342	467	-125

Źródło: GUS Bank Danych Lokalnych (<https://bdl.stat.gov.pl>) – dane na 31.12.2019 r.

Urząd Stanu Cywilnego w Zduńskiej Woli sporządził w 2019 roku 400 aktów urodzenia i 492 akty zgonu, ale USC obsługuje również mieszkańców gminy. Wśród aktów urodzenia 100 było transkrybowanych, co oznacza, że do zduńskowolskich ksiąg wpisano dzieci urodzone poza granicami Polski. Powyższe dane wskazują jednoznacznie, że bilans jest niestety ujemny i potwierdza ogólny trend spadku liczby ludności.

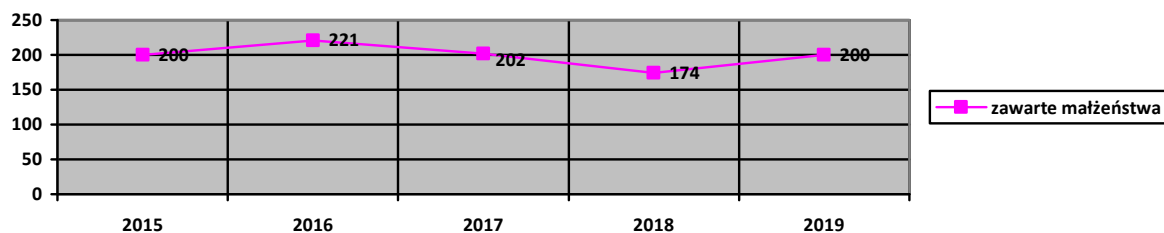
Wykres 3. Rozkład liczby urodzeń i zgonów na terenie miasta w latach 2015-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych (<https://bdl.stat.gov.pl>) – dane na 31.12.2019 r.

Mimo, że mieszkańców to osoby w wieku 20-29 lat to ponad 4,7 tys. to ilość małżeństw jest niewielka i od paru lat utrzymuje się na podobnym poziomie – ok. 200 rocznie (ze spadkiem ilości w 2018 r.). Taka jest niestety tendencja ogólnokrajowa i nie jest to wyłącznie specyfika powiatu, ani regionu. Wynika ona przede wszystkim (oprócz zmian kulturowych i społecznych) z przyczyn ekonomicznych – młode osoby w dalszym ciągu odkładają decyzje o zakładaniu rodziny ze względu na niepewną sytuację finansową. Urząd Stanu Cywilnego w Zduńskiej Woli w 2019 r. zarejestrował 89 rozwodów.

Wykres 4. Liczba zawartych małżeństw mieszkańców miasta w latach 2015-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych (<https://bdl.stat.gov.pl>) – dane na 31.12.2019 r.

Saldo migracji jest ujemne tzn. zdecydowanie więcej osób wymeldowało się z miasta niż w nim zameldowało. Licząc od roku 2015 liczba mieszkańców spada rokrocznie średnio o ponad 200 osób.

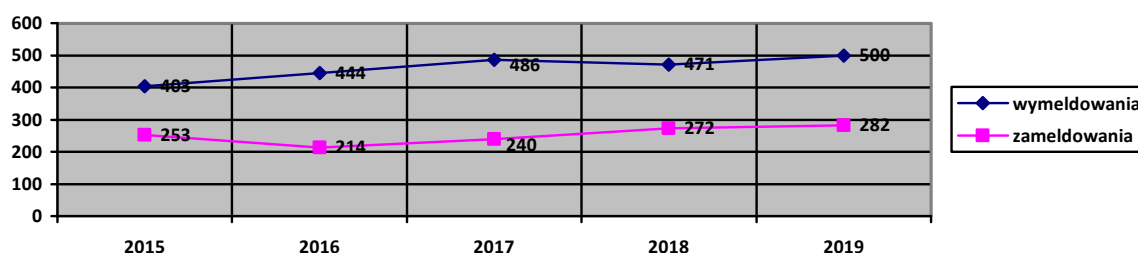
Tabela 6. Saldo migracji mieszkańców miasta w latach 2015-2019

Rok	Zameldowania	Wymeldowania	Saldo migracji
2015	253	403	- 150
2016	214	444	- 230
2017	240	486	- 246
2018	272	471	- 199
2019	282	500	- 218

Źródło: GUS Bank Danych Lokalnych (<https://bdl.stat.gov.pl>) – dane na 31.12.2019 r.

Jest kilka przyczyn tego zjawiska, przede wszystkim to migracja młodzieży do ośrodków akademickich, wyjazdy mieszkańców w poszukiwaniu pracy do pobliskich dużych miast (Łódź, Warszawa), przenoszenie się z miasta jako efekt zmiany miejsca zamieszkania na zabudowę jednorodzinną w okolicznych gminach (to tendencja ogólnokrajowa).

Wykres 5. Zameldowania i wymeldowania mieszkańców miasta w latach 2015-2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych (<https://bdl.stat.gov.pl>) – dane na 31.12.2019 r.

W 2019 roku na terenie miasta zameldowało się na pobyt stały bądź czasowy 202 cudzoziemców, w tym ponad połowa (105 osób) narodowości ukraińskiej, dalszej kolejności to osoby z obywatelstwem gruzińskim - 54 oraz armeńskim - 16 osób. Biorąc pod uwagę powyższą informację można stwierdzić, że obecnie obcokrajowcy stanowią zdecydowaną większość nowo zameldowanych mieszkańców Zduńskiej Woli.

Wnioski:

✓ ze względu na wydłużenie okresu życia seniorów, wzrasta liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Obecnie ponad co trzeci mieszkaniec miasta ma więcej niż 60 lat, a w okresie najbliższych kilkunastu lat można spodziewać się wzrostu udziału osób starszych w ogólnej populacji mieszkańców. Pociąga to określone skutki społeczno-ekonomiczne np. większe zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze oraz na usługi zdrowotne (np. konieczność zapewnienia specjalistycznej opieki geriatrycznej, neurologicznej,

rehabilitacyjnej itp.). Ale także (w przypadku zachowania dobrej kondycji psycho-fizycznej) zwiększy się zapotrzebowanie na różnorodne oferty zajęć dla seniorów, zaangażowania w życie społeczne miasta itp.

✓ zaniechanie działań w tym zakresie z dużym prawdopodobieństwem spowoduje wystąpienie istotnych problemów społecznych np. zwiększenie liczby osób niepełnosprawnych, długotrwale chorych, hospitalizowanych, samotnych i dotkniętych izolacją w swoich środowiskach (niepodważalny jest związek między kondycją psychiczną a ogólnym stanem zdrowia);

✓ wychodząc z założenia, że problemy osób starszych w okresie najbliższych lat staną się dla miasta priorytetowe, w ramach strategii RPS zaplanowano wsparcie dla tej grupy w ramach Obszaru II;

✓ corocznie liczba mieszkańców miasta w wyniku migracji spada o ok. 200 osób. Analiza danych liczbowych wskazuje, że w latach 2015-2019 ubyło w wyniku tych procesów ponad 1 tys. mieszkańców. Zapewne nie da się tej tendencji odwrócić, bo Zduńska Wola pewnie nie stanie się znaczącym ośrodkiem akademickim, ani z roku na rok nie powstaną atrakcyjne, dobrze płatne miejsca pracy. Ale można poprzez podjęcie pewnych działań zwiększyć atrakcyjność miasta np. inwestując w ofertę dla dzieci i młodzieży. Jest to kierunek wsparcia zawarty w celu strategicznym II strategii RPS.

6. SYSTEM POMOCY SPOŁECZNEJ na terenie miasta.

6.1. Zasoby kadrowe i lokalowe MOPSCOS.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Centrum Opieki Socjalnej mieści się w piętrowym budynku, przy ul. Getta Żydowskiego 21B, o całkowitej powierzchni użytkowej 474,19 m². Budynek składa się z 15 pomieszczeń biurowych, wyposażonych w niezbędny sprzęt biurowy i administracyjny. Ponadto MOPSCOS posiada w swoich zasobach mieszkanie chronione na parterze bloku przy ul. Szkolnej. Zostało ono utworzone na podstawie Uchwały Nr XLVII/509/17 Rady Miasta Zduńska Wola z dnia 27 listopada 2017 r. w ramach Programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”. Mieszkanie chronione składa się z dwóch pokoi, łazienki i kuchni. Przeznaczone jest dla pełnoletnich osób niepełnosprawnych ze znacznym stopniem niepełnosprawności lub stopniem umiarkowanym, u których orzeczono chorobę psychiczną, upośledzenie umysłowe, całościowe zaburzenie rozwojowe lub epilepsję oraz niewidomych (które nie wymagają całodobowej opieki osób trzecich). Mieszkanie chronione przygotowuje osoby tam przebywające pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia. Regulamin wsparcia oraz inne niezbędne informacje można znaleźć na stronie: <http://mopscos.pl/pomoc-spoleczna/mieszkanie-chronione/>. W wynajmowanych pomieszczeniach Zduńskowolskiego Centrum Integracji „Ratusz” przy pl. Wolności 26 prowadzona jest działalność Punktu ds. Przemocy w Rodzinie, Klubu Seniora i Świetlicy środowiskowej. Miasto prowadzi remont i dostosowanie budynku przy ul. Królewskiej 8, w którym powstaje nowe centrum obsługi świadczeń rodzinnych. W obiekcie liczącym obecnie blisko 190 m² (powiększonym o kolejnych 60 m²) zostanie oddana do użytku nowoczesna sala obsługi mieszkańców, pomieszczenia biurowe oraz archiwum. Budynek zostanie wyposażony w podjazd, by zwiększyć dostęp dla osób niepełnosprawnych, seniorów, rodziców z dziecięcymi wózkami.

Struktura organizacyjna MOPSCOS wygląda następująco

1. Dział Pomocy Środowiskowej, w tym:

- 1) Zespół Pracy Środowiskowej,
- 2) Zespół ds. Asysty Rodzinnej,
- 3) Zespół ds. Przemocy w Rodzinie,
- 4) Centrum Opieki Socjalnej:
 - a) Punkt ds. Przemocy w Rodzinie,
 - b) Klub Seniora,
 - c) Świetlica środowiskowa Zduńskowolskie Centrum Integracji,
 - d) Mieszkanie chronione.

2. Dział Świadczeń i Usług, w tym:

- 1) Sekcja Świadczeń Rodzinnych,
- 2) Zespół ds. Realizacji Świadczeń,
- 3) Zespół ds. Usług i Pomocy Społecznej.

3. Dział Finansowo-Księgowy.

4. Sekcja Organizacyjno-Kadrowa.

Łącznie MOPSCOS zatrudnia 59 pracowników, w tym 37 z wyższym wykształceniem, 12 z wykształceniem średnim, 6 z wykształceniem zawodowym oraz 4 z podstawowym.

Tabela 7. Kadra MOPSCOS w Zduńskiej Woli.

Stanowisko	Wykształcenie/liczba osób			
	Wyższe	średnie	zawodowe	podstawowe
Dyrektor	1			
Kierownicy Działów/Sekcji	5			
Starszy specjalista pracy socjalnej, koordynator	1			
Starszy specjalista pracy socjalnej	13			
Specjalista pracy socjalnej	3	5 plus specjalizacja 1 stopnia w zawodzie pracownika socjalnego		
Pracownik socjalny	1			
Starsza księgowa		1		
księgowa	1			
Starszy asystent rodziny	1			
Asystent rodziny	1			
Młodszy asystent rodziny	1			
Starszy referent administracyjno-biurowy	1	2		
Inspektor ds. administracyjno-organizacyjnej	1			
Kierowca, pracownik gospodarczy			1	
Pomoc administracyjno-biurowa	5			
Starsza sprzątaczk		1		1
Opiekun w ośrodku pomocy		3	5	3
Wychowawca w placówce wsparcia	1			
Informatyk	1			

Źródło: opracowanie na podstawie danych MOPSCOS (stan na 30.09.2020 r.)

Z powyższego wynika, że MOPSCOS jest istotnym pracodawcą w strukturze jednostek organizacyjnych urzędu miasta. Na podkreślenie zasługuje fakt, że ww. zespół pracowników jest dobrze zarządzany, stabilny kadrowo i zintegrowany, co ma pozytywny wpływ na relacje w miejscu pracy oraz podejmowanie przez

pracowników wspólnych inicjatyw społecznych także poza miejscem zatrudnienia (m.in. udział w #GaszynChallenge, #DzienSzpilek - ogólnopolską akcją na rzecz Kliniki Transplantacji Szpiku Onkologii i Hematologii Dziecięcej Przylądek Nadziei).

MOPSCOS administruje aktualizowaną i przejrzystą stronę internetową <http://mopscos.pl> oraz prowadzi stronę w mediach społecznościowych.

Inne istotne informacje, które charakteryzują pomoc społeczną na terenie miasta to:

- ➔ MOPSCOS w 2019 roku na realizację zadań własnych i zleconych w obszarze pomocy społecznej wydatkował środki finansowe na łączną kwotę **23 103 136,54 zł**, z tego: 6 878 576 zł z Budżetu Miasta Zduńska Wola na realizację zadań (tj. 30% całości wydatków);
- ➔ w 2019 r. z pomocy społecznej w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych skorzystały łącznie **763** rodziny (1 700 osób w rodzinach), wydano 5 416 decyzji administracyjnych. Liczba klientów MOPSCOS z roku na rok maleje. Systematycznie spada liczba rodzin długotrwale korzystających ze świadczeń z zakresu pomocy społecznej. W roku 2019 liczba ta wynosiła 763 rodziny i spadła, w stosunku do 2018, o 12%. Przyczyn tego trendu można upatrywać przede wszystkim w spadku bezrobocia. Stopa bezrobocia w powiecie zduńskowolskim na koniec 2019 r. wyniosła 6%;
- ➔ na spadek liczby klientów pomocy społecznej wpływ ma także świadczenie wychowawcze „500+”. Ogólna kwota tych świadczeń, wypłaconych w 2019 r. sięgnęła w Zduńskiej Woli ponad 31 mln zł i została wypłacona 4588 rodzinom na 6911 dzieci. Zasiłki rodzinne na dzieci wraz z dodatkami otrzymywało w 2019 roku 1357 rodzin. Liczba dzieci, na które rodzice otrzymywali zasiłek rodzinny to 2499. Kwota wypłaconych w 2019 roku zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami sięgnęła 4,3 mln zł. Natomiast łączna kwota wypłaconych wszystkich świadczeń rodzinnych to blisko 11,3 mln zł;
- ➔ najczęstszymi powodami przyznania pomocy mieszkańcom miasta są: ubóstwo – 503 rodziny (1109 os. w rodzinach), bezrobocie – 403 rodziny (1073 os.) oraz długotrwała choroba – 380 rodzin (735 os.);
- ➔ blisko połowę korzystających ze wsparcia MOPSCOS stanowiły osoby samotne (45%), rodziny z dziećmi stanowiły 38%, rodziny niepełne 12,5%, a rodziny emerytów i rencistów – o. 19 %;
- ➔ systematycznie wzrasta zakres usług opiekuńczych: z 52 os. objętych w 2016 r. do 71 os. w 2019 r.;
- ➔ odnotowano spadek liczby osób bezdomnych, za których główne miejsce przebywania uznaje się Zduńską Wolę. W 2019 roku liczba ta wynosiła 46 osób. Za udzielanie schronienia osobom bezdomnym z terenu miasta Zduńska Wola w schronisku dla osób bezdomnych w 2019 roku miasto zapłaciło ponad 183 tys. zł. Dotacja na ten cel została przekazana dwóm organizacjom pozarządowym prowadzącym schroniska dla osób bezdomnych: Fundacji Metamorfoza z siedzibą w Felixsowie oraz Stowarzyszeniu „Monar”;
- ➔ MOPSCOS potrafi koordynować współpracę interdyscyplinarną. Dobre doświadczenia z realizacji projektu „*Kooperacje 3D – model wielosektorowej współpracy na rzecz wsparcia osób i rodzin*” wskazują, że sprawdził się jako lider partnerstwa lokalnego i z powodzeniem będzie pełnił rolę koordynatora wdrażania strategii RPS (co nie oznacza, że Ośrodek ma być jedynym realizatorem strategii). Ww. kwestie omówione zostaną szczegółowo w poniższych rozdziałach.

Wnioski:

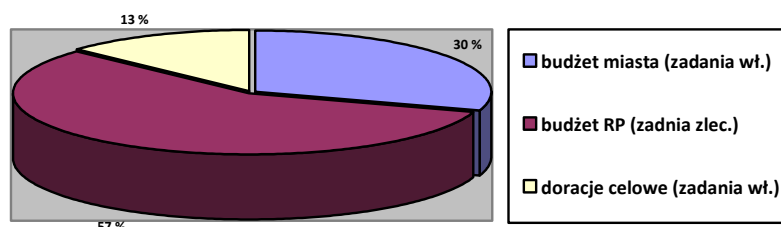
- ✓ MOPSCOS ma wystarczający potencjał kadrowy i merytoryczny oraz doświadczenie żeby koordynować realizację zadań wpisanych do niniejszej strategii RPS. Jednak pod warunkiem, że partnerzy lokalni podejmą rzeczywistą, bieżącą i roboczą współpracę z Ośrodkiem i że nie będzie on musiał przejąć całego ciężaru wdrażania strategii jako jedyny zaangażowany w realizację podmiot;
- ✓ działania zaplanowane w niniejszej strategii są spójne z zadaniami „ustawowymi” MOPSCOS, ale w wielu kwestiach wykraczają poza zakres jego działalności (są szersze). W związku z tym wdrażanie strategii nie leży wyłącznie w gestii i kompetencjach MOPSCOS i powinno być realizowane w kooperacji;
- ✓ MOPSCOS w realizacji swoich zadań dotychczas efektywnie współpracował z różnymi partnerami, czyli ma „zaplecze” lokalnego kapitału społecznego, który będzie atutem w realizacji niniejszej strategii;
- ✓ MOPSCOS ma doświadczenia projektowe (w tym realizowanych w ramach partnerstw). Realizacja strategii także będzie miała charakter przedsięwzięcia projektowego, więc jest bardzo duża szansa na efektywną współpracę (tj. powołanie wspólnych zespołów roboczych, opracowanie wspólnych planów działań, podział zadań, wspólna ewaluacja efektów wdrażania strategii RPS itp.).

6.2. Wydatki na pomoc społeczną w mieście.

Analiza danych udostępnionych przez MOPSCOS wskazuje, że w 2019 roku na realizację zadań własnych i zleconych w obszarze pomocy społecznej wydatkował środki na łączną kwotę **23 103 136,54 zł**, z tego:

- 13 245 252,35 zł przekazanych na realizację zadań zleconych (co stanowi 57,33% całości wydatków);
- 6 878 576,08 zł ze środków z budżetu Miasta Zduńska Wola na realizację zadań własnych (29,77%);
- 2 979 308,11 zł w formie dotacji celowych na realizację zadań własnych (12,89% wydatków);

Wykres 6. Udział poszczególnych źródeł finansowania pomocy społecznej w 2019 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPSCOS – dane na marzec 2020 r.

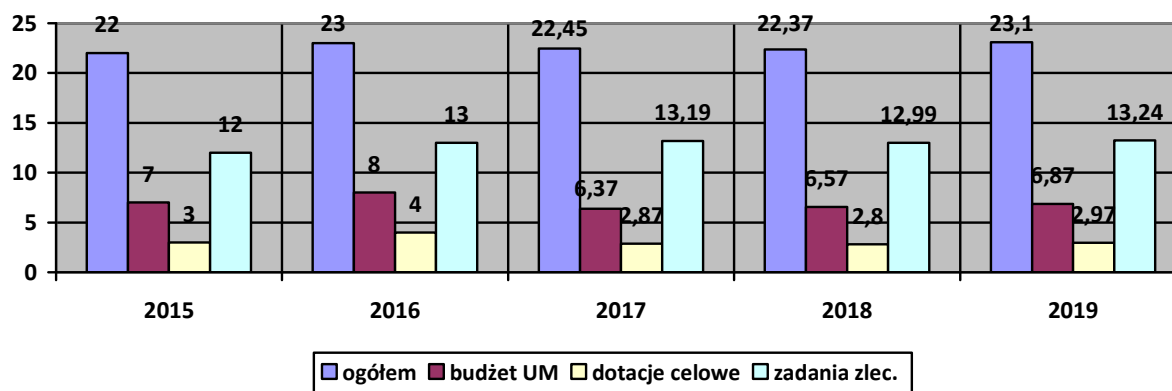
Wydatki na pomoc społeczną z budżetu miasta w okresie ostatnich pięciu lat są dość zbliżone – na poziomie 6,5-6,8 mln zł. Można także stwierdzić, że łączne kwoty na realizację zadań własnych i zleconych w obszarze pomocy społecznej w poszczególnych latach są na podobnym poziomie – tendencje zmian przedstawia poniższa tabela i wykres:

Tabela 8. Wydatki na pomoc społeczną w mieście w latach 2015-2019 (w zł):

	2017	2018	2019
Łącznie w obszarze pomoc społeczna	22 450 559	22 378 830	23 103 136
z budżetu Miasta Zduńska Wola	6 376 414	6 578 295	6 878 576
udział środków z UM w całości wydatków	28,4 %	29,39 %	29,77 %

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPSCOS – za lata 2017-2019

Wykres 7. Wysokość wydatków w obszarze pomoc społeczna w latach 2015-2019 (w mln zł):

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPSCOS – za lata 2017-2019

Biorąc pod uwagę zestawienie w tabeli nr 9 finansowania zadań własnych ze środków przekazanych (w latach 2017-2019) do MOPSCOS w ramach budżetu Miasta Zduńska Wola można stwierdzić, że:

- największy udział w wydatkach ma utrzymanie MOPSCOS i w DPS – średnio rocznie powyżej 2 mln zł;
- zwiększyły się nakłady na utrzymanie w DPS – z 1,9 do 2,6 mln oraz Ośrodka – 2,1 do 2,6 mln;
- co roku rosną także nakłady na: usługi opiekuńcze, placówki opiekuńczo-wychowawcze, rodziny zastępcze, dożywianie;
- maleją natomiast wydatki na: zasiłki i pomoc w naturze (blisko 4-krotnie), świadczenia rodzinne, pomoc materialną dla uczniów.

Tabela 9. Wydatki z budżetu miasta w ramach zadań własnych w obszarze pomoc społeczna (2017-2019):

	2017	2018	2019
Przeciwdziałanie alkoholizmowi	116.467,67	121.745,08	105 129,26
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	179.588,33	186.017,02	194 886,36
Domy Pomocy Społecznej	1.899.929,69	2.201.224,21	2 613 050,09
Rodziny zastępcze	123.321,67	143.467,68	174 859,61
Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	56.297,13	64.191,90	57 557,19
Świadczenia rodzinne	65.517,66	39.026,92	37 564,55
Składki na ubezpieczenie zdrowotne	1.737,77	543,60	0,00
Zasiłki i pomoc w naturze	1.208.826,42	832.120,33	340 379,33
Ośrodki Pomocy Społecznej - płace i utrzymanie	2.175.743,08	2.424.550,53	2 645 032,86
Usługi opiekuńcze	187.931,01	262.559,21	395 018,48
Pozostała działalność - dożywianie	246.887,25	226.051,30	246 000,00
Pomoc materialna dla uczniów	114.167,00	72.684,00	65 130,00
Mieszkanie chronione	-	4 112,33	3 968,32

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPSCOS – za lata 2017-2019

Poszczególne wydatki jak: usługi opiekuńcze, placówki opiekuńczo-wychowawcze, zasiłki i pomoc w naturze, dożywianie itp. są przedmiotem bardziej szczegółowej analizy w poniższych rozdziałach. Są one częścią opisu odpowiedzi na istotne problemy społeczne jak: niewydolność opiekuńczo-wychowawcza, przemoc w rodzinie, długotrwała choroba, ubóstwo i dziedziczenie biedy.

Wnioski:

- ✓ analiza struktury wydatków w obszarze pomoc społeczna wskazuje, że wydatki te corocznie zwiększają się, ale nie jest to wzrost znaczący, który może niepokoić w perspektywie długookresowej;
- ✓ wydatki z budżetu Miasta Zduńska Wola na realizację zadań własnych z zakresu pomocy społecznej są w analizowanych latach na zbliżonym poziomie i stanowią poniżej 1/3 ogółu wydatków;
- ✓ wydatki na zadania zlecone są corocznie na zbliżonym poziomie (niewiele ponad 13 mln zł/rok) stanowią ok. 60% ogółu nakładów w obszarze pomoc społeczna;
- ✓ koszty utrzymanie MOPSCOS rosną nieznacznie – wzrost wynika głównie ze zwiększenia nieosobowych kosztów i opłat stałych;
- ✓ koszty utrzymania i wynagrodzenia kadry w MOPSCOS stanowią 11 % ogółu wydatków w obszarze pomoc społeczna, co przy zatrudnieniu 59 pracowników i przy tak dużej skali działalności, ilości realizowanych projektów i programów itp. nie jest dużym odsetkiem;
- ✓ widać wyraźny, systematyczny wzrost nakładów na usługi opiekuńcze (o ponad 200 tys zł), co oznacza, że potrzeby w zakresie usług opiekuńczych stale rosną, szczególnie na usługi realizowane w formie usług środowiskowych, w miejscu zamieszkania.

6.3. Powody przyznawania pomocy społecznej.

Analiza danych udostępnionych przez MOPSCOS za 2019 rok ¹ wskazuje, że do najczęstszych powodów przyznawania pomocy społecznej (wynikające z zapisów art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej) dla mieszkańców miasta Zduńska Wola należą:

- 1/ **ubóstwo** – objętych pomocą 503 rodziny, w których jest 1109 osób;
- 2/ **bezrobocie** – 403 rodziny/ 1073 osoby;
- 3/ **długotrwała lub ciężka choroba** – 380 rodzin/ 735 osób;
- 4/ **niepełnosprawność** – 331 rodzin/ 608 osób;
- 5/ **bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych** – 206 rodzin/ 730 osób;

Każdy z powyższych najistotniejszych powodów korzystania z pomocy społecznej został w kolejnych rozdziałach strategii szczegółowo opisany.

W dalszej kolejności dane MOPSCOS wskazują na następujące powody trudnej sytuacji życiowej:

- alkoholizm – 187 rodzin/ 342 osoby
- potrzeba ochrony macierzyństwa – 85 rodzin/ 421 osób;
- wielodzietność – 68 rodzin/ 358 osób;
- bezdomność – 46 rodzin/ 47 osób;
- przemoc w rodzinie – 18 rodzin/ 63 osoby
- narkomania – 10 rodzin/ 13 osób;
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego – 7 rodzin/ 8 osób.

Drugi z najczęstszych powodów korzystania z pomocy społecznej, czyli bezrobocie, które dotyka aż 403 rodzin jest zastanawiające w kontekście danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Zduńskiej Woli np.

- w 2019 roku na liście zawodów deficytowych na terenie powiatu jest 18 zawodów, w tym 11 maksymalnie deficytowych – są wśród nich takie, które nie wymagają wysokich kwalifikacji np. robotnicy budowlani robót wykończeniowych, robotnicy przemysłowi, gońcy, bagażowi, sekretarki, pracownicy obsługi biura;
- bezrobocie rejestrowane w Zduńskiej Woli wynosiło w 2019 roku 6,7% (we wrześniu 2020 roku – 6,9 %).

¹ "Sprawozdanie z działalności MOPSCOS w Zduńskiej Woli za 2019 r." (opracowane w marcu 2020 r.)

To więcej od śr. stopy bezrobocia rejestrowanego dla woj. łódzkiego, ale nie jest to poziom, który jest barierą znalezienia zatrudnienia (jeżeli oczywiście ktoś może i chce pracować).

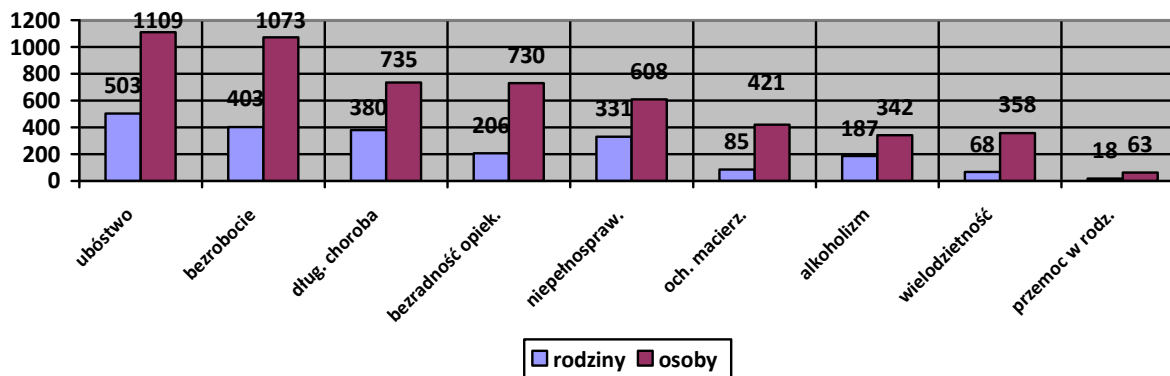
Tabela 10. Powody przyznawania pomocy przez MOPSCOS w 2019 r.

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
Ubóstwo	503	1 109
Sieroctwo	1	1
Bezdomność	46	47
Potrzeba ochrony macierzyństwa, w tym: wielodzietności	85 68	421 358
Bezrobocie	403	1 073
Niepełnosprawność	331	608
Długotrwała lub ciężka choroba	380	735
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem	206	730
w tym: rodziny niepełne,	136	436
rodziny wielodzietne	52	276
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0
Przemoc w rodzinie	18	63
Alkoholizm	187	342
Narkomania	10	13
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	7	8
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	0	0
Zdarzenie losowe	1	5
Sytuacja kryzysowa	0	0
Klęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0

Źródło: Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPSCOS – dane za 2019

Oczywiście bardzo częste są przypadki współwystępowania w danej rodzinie wielu z ww. problemów społecznych np. zarówno bezrobocia jak i ubóstwa, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, czy alkoholizmu itp. Trudno jednoznacznie stwierdzić, który problem jest przyczyną (i generuje następne), a który skutkiem. W takich przypadkach najbardziej efektywne jest podejście „holistyczne, które polega na podjęciu interdyscyplinarnej współpracy na rzecz danej rodziny, czy osoby w trudnej sytuacji życiowej. MOPSCOS ma bardzo dobre doświadczenia w koordynowaniu partnerstwa lokalnego i Zadaniowych Zespołów Kooperacyjnych, powołanych w ramach projektu „Kooperacje 3D”.

Wykres 8. Powody przyznawania pomocy społecznej mieszkańcom miasta Zduńska Wola

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPSCOS – dane za 2019

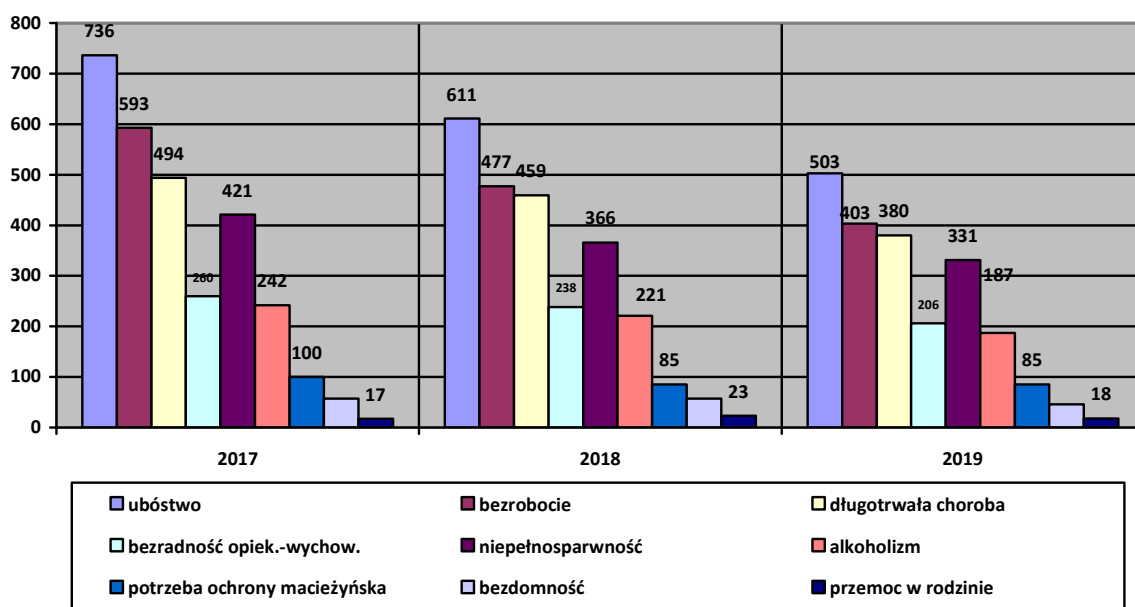
Analiza danych liczbowych wskazuje, że powody przyznawania pomocy MOPSCOS w okresie ostatnich 3 lat są praktycznie takie same, ale występują z różnym nasileniem. Na przykład widać wyraźną tendencję spadkową liczby rodzin i osób objętych pomocą z powodu:

- ubóstwa (o 233 rodziny);
- bezrobocia (o 190 rodzin);
- długotrwałej choroby (o 114 rodzin);
- niepełnosprawności (o 90 rodzin);
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (o 54 rodziny).

Tabela 11. Powody przyznawania pomocy przez MOPSCOS w latach 2017-2019

Powód trudnej sytuacji	Liczba rodzin/liczba osób	2017	2018	2019
Ubóstwo		736/ 1749	611/ 1410	503/ 1109
Bezrobocie		593/ 1584	477/ 1304	403/ 1073
Długotrwała lub ciężka choroba		494/ 1103	459/ 925	380/ 735
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych		260/ 973	238/ 838	206/ 730
Niepełnosprawność		421/ 855	366/ 696	331/ 608
Alkoholizm		242/ 465	221/ 426	187/ 324
Potrzeba ochrony macierzyństwa		100/ 501	85/ 426	85/ 421
Bezdomność		57/ 64	57/ 60	46/ 47
Przemoc w rodzinie		17/ 69	23/ 83	18/ 63
Trudności z przystosowaniem po opuszczeniu zakładu karnego		17/35	16/ 35	10/ 13

Wykres 9. Powody przyznawania pomocy społecznej w podziale na lata (liczba rodzin)

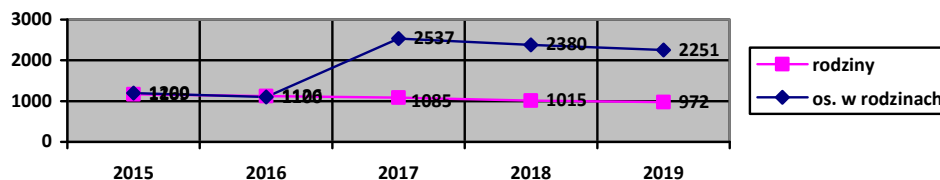

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPSCOS – dane za okres 2017-2019

6.4 Charakterystyka osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej.

W 2019 r. z pomocy społecznej MOPSCOS w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych skorzystało łącznie **972 rodziny**, w których jest **2251 osób**. Można zauważyć tendencję spadkową tej liczby: w 2018 r. z pomocy Ośrodka skorzystało 1015 rodzin (2380 os.), w 2017 - 1085 rodzin/2537 os., w 2016/ 1106 rodzin.

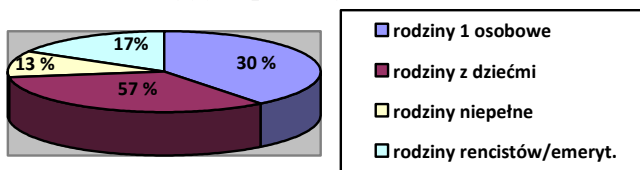
Wykres 10. Liczba rodzin (oraz os. w rodzinach) korzystających z pomocy MOPSCOS w latach 2015-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPSCOS – dane na marzec 2020 r.

Blisko połowa, bo 45 % objętych pomocą w 2019 roku, to osoby samotne (438 osób). Liczba osób samotnych objętych wsparciem MOPSCOS jest co roku zbliżona (w 2017 było to 470 osób, w 2018 roku – 446 osób). W przypadku rodzin - co trzecia to rodzina z dziećmi (368 rodzin, co stanowi 38 % ogółu), 12 % to rodziny niepełne (122), 19 % to rodziny emerytów i rencistów (181).

Wykres 11. Struktura rodzin objętych pomocą w 2019 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPSCOS – dane na marzec 2020 r.

Poniższa tabela prezentuje typy rodzin objętych pomocą MOPSCOS.

Tabela 12. Typy rodzin objętych pomocą społeczną w 2019 r.

	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
Rodziny ogółem:	972	2 251
o liczbie osób 1	438	438 (osoby samotne)
2	180	360
3	128	384
4	116	464
5	75	375
6 i więcej	35	230
Rodziny z dziećmi ogółem:	368	1 433
o liczbie dzieci 1	147	435
2	129	503
3	65	319
4	19	116
5	6	42
6	1	8
7 i więcej	1	10
Rodziny niepełne ogółem:	122	400
1	53	127
2	41	143
3	22	97
4 i więcej	6	33
Rodziny emerytów i rencistów	181	315
o liczbie osób 1	102	102
2	46	92
3	19	57
4 i więcej	14	64

Wynika z niej między innymi, że rodziny wspierane przez MOPSCOS najczęściej mają jedno dziecko – to 40% ogółu rodzin z dziećmi. Wielodzietnych (powyżej 3 dzieci w rodzinie) jest tylko 27 rodzin (7 %). Trudno więc stwierdzić, że powodem ubóstwa, bezrobocia (lub generalnie trudnej sytuacji życiowej) jest posiadanie wielu dzieci. Przy obecnym systemie wsparcia (500+) jest sytuacja odwrotna. Często rodzice, mimo, że mają jedno dziecko i opieka nad nim nie absorbuje całego ich czasu, nie podejmują zatrudnienia. W przypadku rodzin niepełnych jest podobnie – 43 % wychowuje jedno dziecko. W rodzinach emerytów i rencistów, aż 102 stanowią osoby samotne (56 % ogółu).

Poniższa tabela przedstawia szczegółowe informacje dotyczące przyznanych świadczeń przez MOPSCOS:

Tabela 13. Liczba rodzin objętych pomocą społeczną MOPSCOS w 2019 r.

Wyszczególnienie	Liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych (bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania)	1 074	763	1 700
w tym:			
świadczenia pieniężne	711	695	1 547
świadczenia niepieniężne	386	250	827
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych bez względu na ich rodzaj, formę i liczbę	0	0	0
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych bez względu na ich rodzaj, formę i liczbę	1 074	763	1 700
Pomoc udzielona w postaci pracy socjalnej – ogółem	0	868	2 025
Praca socjalna prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny	Liczba kontraktów socjalnych		Liczba osób objętych kontraktami socjalnymi
	56		63
Praca socjalna prowadzona w oparciu o projekt socjalny	Liczba projektów		Liczba osób objętych projektami socjalnymi
	5		629

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPSCOS – dane na marzec 2020 r.

O skali wsparcia ze strony MOPSCOS w 2019 r. świadczą także dane dotyczące bezpośredniego zaangażowania pracowników socjalnych, w tym poniższe istotne dane liczbowe:

- przyjęli **3 398** wniosków o przyznanie pomocy,
- łącznie pracownicy socjalni przyjęli **5 372** osób,
- prowadzili **3 444** spraw w związku z przeprowadzeniem wywiadu środowiskowego dla celów świadczeń,
- przeprowadzili **7 075** pobyków w środowisku w związku z realizowaną pracą socjalną na rzecz o rodzin,
- sporządzili **1 741** pism w związku z korespondencją dotyczącą klienta,
- sporządzili 177 sprawozdań z przebiegu pracy pracownika socjalnego dla potrzeb Sądu Rejonowego,
- przygotowali 585 informacji w formie rodzinnych wywiadów środowiskowych lub notatek służbowych dla potrzeb świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego,
- udzielili 435 osobom poradnictwa specjalistycznego, w tym 276 osób z poradnictwa rodzinnego,
- wydali dla 896 osób skierowania do organizacji pozarządowych wydających bezpłatnie żywność i odzież,
- przyjęli 661 osób w związku z dofinansowaniem do czynszu, świadczeniem alimentacyjnym, świadczeniem pielęgnacyjnym, skierowaniem do ŚDS, specjalnym zasiłkiem opiekuńczym itp.,

- wydali 178 rodzinom dla 313 dzieci skierowania na posiłki w placówkach oświatowych,
- sporządzili 83 wywiady związane ze świadczeniami opiekuńczymi,
- przeprowadzili 202 wywiady w środowisku w związku z nadesłaną korespondencją,
- objęli 72 rodziny wsparciem w ramach procedury Niebieskie Karty,
- udzielili 71 osobom pomocy w formie usług opiekuńczych,
- przeprowadzili 24 interwencje w środowisku w związku z sytuacją kryzysową,
- 10 rodzinom przywrócono władzę rodzicielską,
- prowadzili 200 działań ze społecznością lokalną w ramach projektów socjalnych,
- zawarli 56 kontraktów socjalnych,
- realizowali 5 projektów socjalnych, w ramach których działaniami objęto 629 osób.

Wnioski:

- ✓ powyższe dane z rozdziałów 6.3 i 6.4 wskazują, że są trzy główne powody przyznawania wsparcia ze strony MOPSCOS – ubóstwo i bezrobocie oraz długotrwała lub ciężka choroba. Mimo generalnej poprawy sytuacji na rynku pracy w skali kraju i regionu (woj. łódzkie) to bezrobocie nadal jest drugim powodem przyznawania pomocy społecznej. Mimo tendencji spadkowej z tego powodu w 2019 r. wsparcie otrzymało ponad 400 rodzin. Trudno przewidzieć skutki epidemii covid-19 na rynek pracy, ale niewątpliwie „lockdown” będzie miał negatywny wpływ na przedsiębiorczość i oferty pracy;
- ✓ problemem najczęściej współwystępującym z bezrobociem jest ubóstwo, które jest głównym powodem przyznawania pomocy dla ponad 500 rodzin;
- ✓ długotrwała choroba, która jest powodem trudnej sytuacji życiowej blisko 400 rodzin wiąże się nie tylko z nakładami finansowymi na pomoc materialną, ale także z potrzebą zapewniania usług opiekuńczych. Podobnie jak niepełnosprawność, która jest czwartym w kolejności powodem przyznawania pomocy;
- ✓ liczba rodzin (i osób w tych rodzinach) objętych wsparciem corocznie spada, ale mimo tendencji malejącej nadal jest to ok. 1 tys. rodzin, w których jest 2251 os. Oznacza to, że ponad co dwudziesty (5,3 %) mieszkaniec Zduńskiej Woli korzysta z różnych form pomocy społecznej;
- ✓ blisko połowa objętych pomocą społeczną to osoby samotne, a wśród nich co czwarta jest osobą w podeszłym wieku. W rodzinach emerytów i rencistów osoby żyjące samotnie stanowią ponad połowę. To kolejne wyzwanie dla systemu wsparcia, oczywiście nie tylko po stronie MOPSCOS;
- ✓ cele związane z ograniczeniem bezrobocia, zwiększeniem zatrudnienia, rozwojem przedsiębiorczości, lokalnego rynku pracy, aktywizacją zawodową itp. nie zostały ujęte w niniejszej strategii RPS, ponieważ te działania są jednym z celów strategii rozwoju miasta. Natomiast pozostałe istotne problemy jak ubóstwo, długotrwała choroba, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, uzależnienia od alkoholu i narkotyków, przemoc w rodzinie itp. jak najbardziej zostały uwzględnione w celach operacyjnych i zaplanowanych działaniach.

6.5 Projekty, programy i inne przedsięwzięcia realizowane przez MOPSCOS.

Działalność projektowa daje Ośrodkowi możliwość zwiększenia zakresu i form wsparcia grup zagrożonym wykluczeniem. To nie tylko kwestia skuteczności w pozyskiwaniu funduszy zewnętrznych, ale także projektowa metoda podejścia do rozwiązywania problemów społecznych. Dlatego MOPSCOS realizuje wiele projektów, w tym finansowana ze środków UE. Poniżej krótki opis kilku obecnie prowadzonych:

1/ **„Kooperacje 3D – model wielosektorowej współpracy na rzecz wsparcia osób i rodzin”** w ramach POWER 2014-2020 Działanie 2.5 Skuteczna pomoc społeczna. W ramach projektu powołano Zadaniowe Zespoły Kooperacyjne, wypracowano Lokalny Koszyk Usług, który zawiera usługi realizowane przez poszczególnych kooperantów uczestniczących w projekcie i wdrożono wsparcie dla pięciu rodzin. Prowadzona jest systematyczna praca socjalna we współpracy ze specjalistami z instytucji w partnerstwie;

2/ **„Mieszkanie bez długu”**, którego celem głównym było stworzenie warunków umożliwiających spłatę zadłużenia czynszowego przez osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej. Współpraca pracowników socjalnych z TBS "Złotnicki" i SM "Lokator" służyły monitorowaniu zadłużeń, mobilizowaniu klientów, pomoc w negocjacjach o umorzenie części zadłużeń mieszkaniowych lub rozłożenie ich na raty itp.;

3/ **„Wspólnymi siłami”**, którego celem jest wzmocnienie roli funkcji rodziny jako naturalnego środowiska rozwoju dzieci. Formy wsparcia to m.in. warsztaty dla rodziców w radzeniu sobie z codziennymi problemami z psychologiem, wykłady lekarza z zakresu profilaktyki zdrowia dzieci, spotkania edukacyjne dotyczące bezpieczeństwa, szkolenia z udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej, warsztaty konstruktywnego spędzania czasu z dziećmi itp. Ciekawą inicjatywą były także wspólne działania w partnerstwie z KPP Straży Pożarnej, Strażą Miejską, TBS „Złotnicki” i Zakładem Usług Kominiarskich, służące zwiększeniu bezpieczeństwa (zatrucia tzw. czadem);

4/ **„Szansa dla Ciebie”** skierowany do osób bezdomnych, którego celem było zabezpieczenie miejsc noclegowych osobom bezdomnym, prowadzenie reintegracji i powrót do pełnoprawnego funkcjonowania.

Nad rozwiązaniem problemu bezdomności pracuje Koalicja Na Rzecz Wychodzenia z Bezdomności, w skład której wchodzi: Schronisko dla Bezdomnych im. bł. F. Drzewieckiego w Henrykowie, Schronisko dla Osób Bezdomnych „Metamorfoza” w Feliksowie, Schronisko dla Osób Bezdomnych MARKOT w Bełchatowie, Komenda Powiatowa Policji, Straż Miejska, Straż Ochrony Kolei, Biuro Gospodarki Lokalowej Urzędu Miasta, SP ZOZ w Zduńskiej Woli, Zduńskowolski Szpital Powiatowy, Towarzystwo Budownictwa Społecznego „Złotnicki”, Spółdzielnia Mieszkaniowa „Lokator”. Łącznie w 2019 roku 46 osób bezdomnych otrzymało pomoc z tytułu bezdomności, w różnej formie: zapewnienia żywności, wsparcie terapeuty, psychologa, prawnika, pomoc w postaci zasiłków (bezdomny współpracuje z pracownikiem socjalnym w ramach programu wychodzenia z bezdomności lub kontraktu socjalnego), pomoc w wyrabianiu dokumentów osobistych, uzyskaniu uprawnień do świadczeń zdrowotnych, leczenie odwykowe, pomoc w uzyskaniu lokalu socjalnego, pomoc w ustaleniu stopnia niepełnosprawności itp.;

5/ **„Bezpieczny rejon”** – wspólne działania pracowników socjalnych i dzielnicowych w środowiskach lokalnych W 2019 r. odbyło się pięć wspólnych spotkań tj. 27.02.2019 r., 14.05.2019 r., 12.06.2019 r., 24.06.2019 r. i 11.12.2019 r. oraz wspólne wizyty u rodzin wymagających wsparcia;

6/ **„Karsznice dla Seniora”**, którego celem było podniesienie aktywności społecznej osób starszych oraz zwiększenie dostępu do usług społecznych poprzez kompleksowe wsparcie dla mieszkańców Osiedla

Karsznice. W ramach projektu odbyło się m.in.: spotkanie z dietetykiem, przedstawiono ofertę Zduńskowolskiej i Wojewódzkiej Karty Seniora oraz pokazy rękodzieła, wokalne i taneczne. Efektem projektu jest nawiązanie ścisłej współpracy z filią Miejskiego Domu Kultury os. Karsznice oraz utworzenie Karsznickiego Klubu Seniora „Lokomotywa 60+”. Bliższe informacje w mediach społecznościowych: <https://www.facebook.com/pages/category/Community/Karsznicki-Klub-Seniora-Lokomotywa-60>

7/ **„Aktywna mama”**, który miał na celu kształtowanie aktywnej postawy kobiet zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez poprawę społecznego funkcjonowania, poprawę relacji z dziećmi, wsparcie samotnych matek, pokazanie aktywnych form spędzania czasu wolnego itp. W ramach projektu odbyły się m.in.: metamorfozy, spotkania w Muzeum Historii Miasta Zduńska Wola oraz spotkania z psychologiem w ramach grupy wsparcia (niezwykle istotne działania samopomocowe);

8/ **„Żyjmy zdrowo i aktywnie”**, który miał na celu kształtowanie postaw prozdrowotnych poprzez poszerzenie świadomości dzieci i rodziców w zakresie zdrowego odżywiania, poznawanie zdrowego stylu życia, planowanie budżetu domowego, przekazanie wiedzy dotyczącej zdrowego jadłospisu, pokazanie i zachęcanie do aktywności fizycznej. W ramach projektu odbyły się m.in.: spotkania z przedstawicielem firmy zajmującej się fitnesssem i dietetyką;

9/ **„Uwierz w siebie”**, którego celem jest przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie. W ramach projektu w 2018 r. odbyły się warsztaty z zakresu praktycznych zachowań w sytuacjach kryzysowych,

10/ **„Teleopieka dla osób samotnych, wymagających wsparcia”** adresowany jest do osób samotnych, niepełnosprawnych, które w ciągu dnia pozostają bez opieki. W ramach programu seniorzy otrzymują tzw. „Opaskę życia” umożliwiającą całodobowe wezwanie pomocy w przypadku zagrożenia życia, zdrowia lub bezpieczeństwa, np. w sytuacji nagłego zasląbnienia, upadku czy pożaru;

11/ **„Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”**, który zapewnia usługę asystenta mającą na celu pomoc pełnoletnim osobom niepełnosprawnym ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności w wykonywaniu codziennych czynności oraz w funkcjonowaniu w życiu społecznym.

MOPSCOS sam inicjuje lub włącza się w różne lokalne, regionalne i ogólnopolskie akcje społeczne m.in.:

- akcja „Tydzień Pomocy Ofiarom Przestępstw” zorganizowana przez Prokuraturę Rejonową w Zduńskiej Woli, która miała na celu poinformowanie społeczeństwa o uprawnieniach, jakie przysługują osobom pokrzywdzonym oraz o istnieniu szerokiego kręgu podmiotów, które mogą im udzielić pomocy. Pracownicy Ośrodka włączyli się w akcję pełniąc dyżury i udzielając wszystkich niezbędnych informacji;
- akcje „Dzień sprzeciwu wobec Bicia Dzieci”, „Międzynarodowy Dzień Dzieci Będących Ofiarami Agresji”, „Dzień Eliminacji Przemocy Wobec Kobiet” – informowanie o możliwości uzyskania pomocy w Punkcie ds. Przemocy w Rodzinie, w którym wsparcia udzielają specjaliści;
- akcja Międzynarodowy Dzień Walki z Ubóstwem – corocznie 17 października;
- współpraca z Urzędem Miasta w ramach projektu „60+ smart city-innowacje jako efekt współpracy międzypokoleniowej”. Głównym celem projektu jest aranżacja miasta jako przestrzeni przyjaznej do życia dla osób starszych poprzez wprowadzanie innowacyjnych rozwiązań technologicznych zwiększających bezpieczeństwo oraz podnoszących poziom aktywności społecznej seniorów;

- spontaniczne i dobrowolne włączenie się pracowników MOPSCOS w akcje i działania non-profit i pomoc konkretnym osobom, rodzinom np. udział w #GaszynChallenge, #DzienSzpilek, „Postawmy Kingę na nogi”.

Wnioski:

✓ MOPSCOS realizuje wiele „ponadstandardowych” działań, których podstawą jest pozyskiwanie partnerów społecznych do wsparcia osób i rodzin w trudnej sytuacji życiowej – jeżeli udaje się koordynować współpracę w ramach ww. projektów, to powinno się to udać także w ramach wdrażania strategii RPS,
✓ projektowe i kooperacyjne podejście do rozwiązywania problemów lokalnych (na zasadzie: diagnoza → cele → wskaźniki → zadania → ewaluacja) będzie najbardziej efektywną metodą realizacji strategii,

7. NAJISTOTNIEJSZE PROBLEMY SPOŁECZNE MIESZKAŃCÓW.

7.1. Ubóstwo. Dziedziczenie biedy.

Ubóstwo nie posiada jednoznacznej definicji. Najczęściej określa się ubóstwo jako stan, w którym jednostce czy grupie społecznej brakuje środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb, uznawanych w danej społeczności za niezbędne. Pod pojęciem „podstawowe potrzeby” kryją się poza wyżywieniem, którego niezbędności nie można kwestionować, takie potrzeby jak: odzież, utrzymanie zamieszkania, leczenie, uzyskanie wykształcenia. Według definicji ONZ ubóstwo to: „ograniczenie wyboru szans życiowych, to naruszenie ludzkiej godności. Oznacza brak możliwości skutecznego uczestnictwa w społeczeństwie. Oznacza też niedostatek żywności i ubrań potrzebnych rodzinie, brak możliwości uczęszczania do szkoły i korzystania ze służby zdrowia, brak dostępu do ziemi, którą można uprawiać lub pracy, żeby móc zarobić na życie, brak dostępu do kredytu. Ubóstwo oznacza również zagrożenie, bezsilność i wykluczenie jednostek, rodzin i społeczności”.²

W statystyce publicznej (GUS) stosuje się pojęcia tzw. stopy ubóstwa (relatywnego i skrajnego):

- **wskaźnik zasięgu ubóstwa relatywnego** to odsetek osób w gospodarstwach domowych, w których poziom wydatków był niższy niż granica ubóstwa relatywnego przyjęta na poziomie 50% średnich miesięcznych wydatków ustalonych na poziomie wszystkich gospodarstw domowych;

- **wskaźnik zasięgu ubóstwa skrajnego** to odsetek osób w gospodarstwach domowych, w których poziom wydatków (obejmujących również wartość artykułów otrzymywanych bezpłatnie) był niższy niż granica ubóstwa skrajnego (minimum egzystencji) wyznaczająca poziom zaspokojenia potrzeb, poniżej którego następuje biologiczne zagrożenie życia oraz rozwoju psychofizycznego człowieka;

Podstawę wyznaczania granicy ubóstwa skrajnego stanowi minimum egzystencji szacowane przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych (IPiSS). Kategoria minimum egzystencji wyznacza bardzo niski poziom zaspokojenia potrzeb. Konsumpcja poniżej tego poziomu utrudnia przeżycie i stanowi zagrożenie dla psychofizycznego rozwoju człowieka;

- **wskaźnik zasięgu ubóstwa ustawowego**, który wskazuje na grupę osób, które zgodnie z obowiązującymi przepisami są uprawnione do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z pomocy społecznej;

- **wskaźniki zasięgu sfery niedostatku** - granica sfery niedostatku oparta jest na minimum socjalnym obliczanym przez IPiSS. W koszyku minimum socjalnego uwzględnia się dobra i usługi służące nie tylko zaspokojeniu potrzeb egzystencjalnych, ale także towary i usługi niezbędne do wykonywania pracy, kształcenia, utrzymywania więzi rodzinnych i kontaktów towarzyskich oraz skromnego uczestnictwa w kulturze i rekreacji. W konsekwencji poziom wskaźnik zasięgu sfery niedostatku jest około dwa razy

² <http://www.eapn.org.pl/o-ubostwie/definicje/>

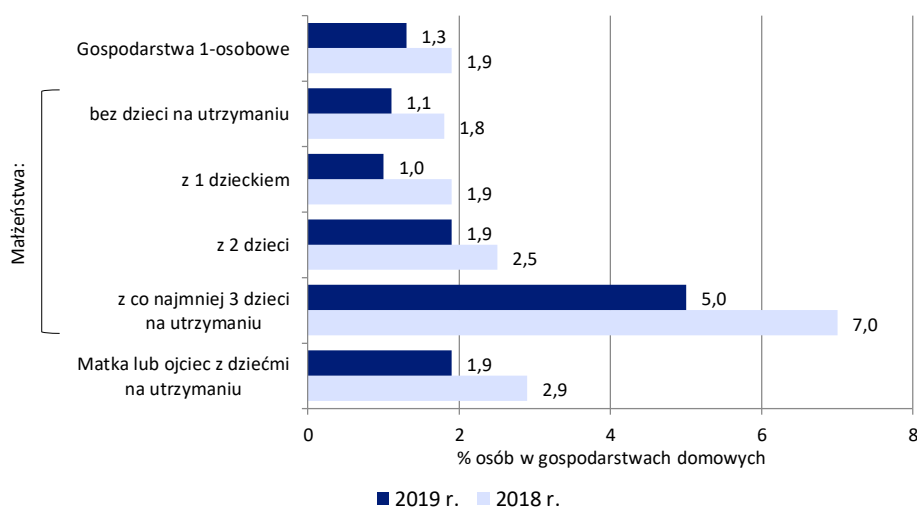
wyższy od granicy ubóstwa skrajnego. Ale sfery niedostatku nie należy utożsamiać z ubóstwem ekonomicznym. Jest to odrębna kategoria społeczno-ekonomiczna wykorzystywana w analizach jakości życia i wykluczenia społecznego. Zakłada się, że wydatki konsumpcyjne na poziomie minimum socjalnego pozwalają na prowadzenie „godnego życia”. Minimum socjalne bywa traktowane jako próg, poniżej którego następuje deprywacja integracyjnych potrzeb człowieka. W roku 2019 zasięg sfery niedostatku wyniósł 39,4% i był on więc o niecałe 2 % niższy niż w 2018 r.

Istotne informacje, które charakteryzują skalę problemu ubóstwa w 2019 r. to³:

- ➔ **4,2 %** to zasięg ubóstwa skrajnego;
- ➔ **13,0 %** to zasięg ubóstwa relatywnego;
- ➔ **9,0 %** to zasięg ubóstwa ustawowego;
- ➔ **39,4 %** to zasięg sfery niedostatku;
- ➔ ubóstwo skrajne dotyczy przede wszystkim gospodarstw domowych utrzymujących się gł. ze świadczeń społecznych (innych niż emerytury i renty) oraz gospodarstw z co najmniej 3 dziećmi poniżej 18 roku życia, mieszkańców wsi i małych miast;
- ➔ ubóstwem skrajnym dotknięte były przede wszystkim gospodarstwa domowe osób mających niski poziom wykształcenia. Stopa ubóstwa wśród gospodarstw, których głowa posiadała wykształcenie co najwyżej gimnazjalne była ponad dwukrotnie wyższa niż przeciętnie i wyniosła ok. 10%. Wyższy od przeciętnej był również odsetek ubogich w przypadku gospodarstw osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym (ponad 6%);
- ➔ wyższą od średniej stopą ubóstwa skrajnego charakteryzowały się gospodarstwa z co najmniej dwojgiem dzieci poniżej 18 roku życia.

W najgorszej sytuacji były gospodarstwa domowe z co najmniej trójką dzieci (ok. 7% osób ubogich).

Wykres 12. Zasięg ubóstwa skrajnego według typów gospodarstw w latach 2018-2019

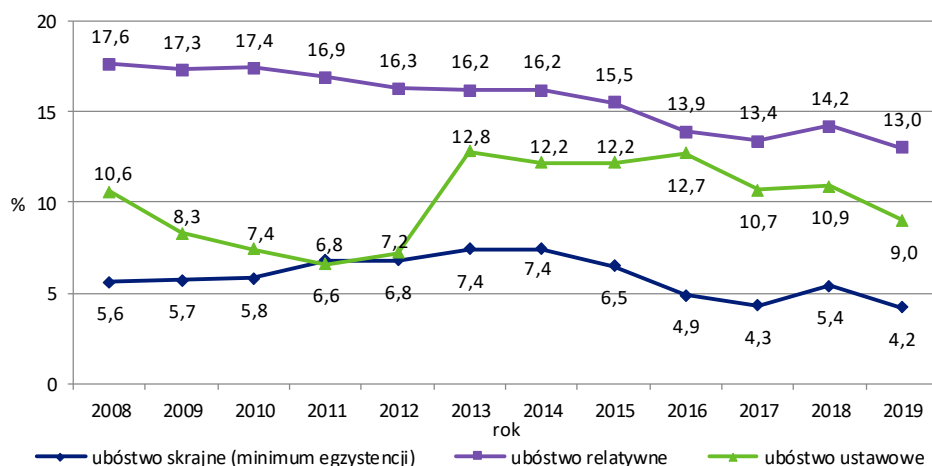
Źródło: „Zasięg ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2019 r”, GUS, 2020.

- ➔ stopa ubóstwa skrajnego w gospodarstwach domowych z co najmniej jedną osobą niepełnosprawną była zdecydowanie wyższa od średniej i wyniosła 6,5%;
- ➔ zasięg ubóstwa skrajnego ma tendencję spadkową - w 2014 wynosił 7,4 %, w 2015 – 6,5%, 2017 – 4,3%;

³ <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/warunki-zycia/ubostwo-pomoc-spoieczna/zasieg-ubostwa-ekonomicznego-w-polsce-w-2019-roku,14,7.html>

➔ spada zasięg ubóstwa relatywnego - w 2014 wynosił 16,2 %, w 2017 – 13,4%, w 2019 – 13%;
 ➔ spada także zasięg ubóstwa ustawowego - w 2016 wynosił 12,7 %, w 2017 – 10,7%, w 2019 – 9%;
 Tendencje zmian w zasięgu ubóstwa przedstawia to poniższy wykres.

Wykres 13. Zasięg ubóstwa w Polsce w latach 2008-2019 (w % osób w gospodarstwach domowych)

Źródło: „Zasięg ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2019 r”, GUS, 2020

Jak pisaliśmy w rozdziale 6.3. ubóstwo jest najczęstszym powodem korzystania z pomocy społecznej na terenie miasta Zduńska Wola. W 2019 r. z tego tytułu ze wsparcia MOPSCOS korzystało 503 rodziny, w których żyje 1109 osób. Trudno w oparciu o dostępne dane określić jaki jest w tej grupie odsetek rodzin w sytuacji skrajnego ubóstwa, ale biorąc pod uwagę, że: Zduńska Wola nie jest dużym ośrodkiem miejskim (gdzie skrajna bieda jest relatywnie mniejsza), znaczący udział wśród mieszkańców osób starszych oraz duży odsetek gospodarstw domowych utrzymujących się głównie ze świadczeń społecznych można stwierdzić, że jest on wyższy od średniej dla kraju 4,2 %. Wnioski, dotyczące skali występowania tego problemu można także wyciągnąć analizując okres korzystania przez rodziny z pomocy MOPSCOS. Ponad połowa (53%) ogółu objętych wsparciem korzysta z pomocy powyżej 5 lat - to aż 514 rodzin (1113 os. w tych rodzinach).

Tabela 14. Okres korzystania z pomocy społecznej:

	liczba rodzin	liczba os. w rodzinach
do jednego roku	158	319
powyżej 1 roku do 5 lat:	183	375
powyżej 5 lat	514	1113

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPSCOS – dane na marzec 2020 r.

Analiza danych przekazanych przez MOPSCOS wskazuje, że rodziny (w przypadku których powodem przyznania pomocy jest ubóstwo) w zdecydowanej większości korzystają z niej przez okres 5 i więcej lat.

Charakterystyczne cechy łączące te rodziny to:

- wieloletnie opieranie egzystencji rodziny wyłącznie na zasiłkach z pomocy społecznej;
- postawa bierna, ale jednocześnie roszczeniowa wobec MOPSCOS, co w niektórych przypadkach sprowadza się do obwiniania pracowników socjalnych i całego systemu pomocy za ich sytuację życiową;
- przekonanie o własnej nieefektywności prowadzące do utraty kontroli nad działaniem, co wiąże się z obniżeniem poczucia własnej wartości, poczuciem braku własnej sprawczości, brakiem motywacji;

- niskie wykształcenie osób w tych rodzinach;
- dzieci i młodzież są grupą, która najczęściej doświadcza ubóstwa poprzez deprivację potrzeb.

Zjawisko to obejmuje dzieci z rodzin, których rodzice przez wiele lat korzystali z pomocy MOPSCOS.

O skali zjawiska dziedziczenia biedy może również świadczyć fakt, że w niektórych przypadkach już trzecie pokolenie rodzin korzysta z pomocy społecznej. Budżety tych rodzin uwzględniają przede wszystkim elementarne potrzeby materialne. Potrzeby edukacyjne dzieci nie mają takiego charakteru, są więc odsuwane na dalszy plan, a w konsekwencji często pozostają niezaspokojone. Kształcenia dzieci na poziomie ponadpodstawowym dla wielu rodzin jest mało istotne, nie ma wzorca poprawy sytuacji materialnej poprzez uzyskanie wykształcenia i zawodu. Zjawiska towarzyszące ubóstwu lub mogące powodować biedę to w szczególności: alkoholizm, długotrwała i ciężka choroba, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. W wielu przypadkach trudno jednoznacznie stwierdzić, które z tych problemów są przyczyną, a które skutkiem ubóstwa w danej rodzinie (np. czy ubóstwo było przyczyną wpadnięcia w alkoholizm, czy odwrotnie).

Podejmowane przez MOPSCOS działania pomocowe względem tych rodzin obejmują przede wszystkim:

- pracę socjalną, służącą uświadamianiu zauważanych w rodzinie negatywnych zjawisk, ich przyczyn i dalszych konsekwencji dla członków rodziny,
- diagnozę problemów w rodzinie, poszukiwanie wspólnych rozwiązań, służących wyjściu z ubóstwa,
- ściśle dostosowanie pomocy do potrzeb rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, narażonych na odczuwanie stanu niezabezpieczenia potrzeb i na powielanie wzorców zachowań swoich rodziców,
- pomoc materialną dla rodzin nastawioną głównie na potrzeby dzieci np. bezpłatne posiłki w szkołach,
- pomoc rzeczowa w formie szerokiego asortymentu odzieży, głównie dla zabezpieczenia potrzeb w tym zakresie małoletnich dzieci,
- współpracę z organizacjami pozarządowymi w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa oraz organizacji wypoczynku letniego dzieci z rodzin o najniższych dochodach.

Czynnikami, które w największym stopniu przyczyniają się do poprawy sytuacji materialnej gospodarstw domowych (w całym kraju, ale oczywiście także w Zduńskiej Woli) oraz spadku zasięgu ubóstwa skrajnego i relatywnego w okresie ostatnich lat są: wzrost wynagrodzeń, spadek bezrobocia, a w przypadku rodzin z dziećmi świadczenie wychowawcze Rodzina 500 plus. Od 1 lipca 2019 r. można składać wnioski o przyznanie świadczenia wychowawczego 500+ także na pierwsze dziecko, bez względu na dochód rodziny. W 2019 r. do Urzędu Miasta w Zduńskiej Woli wpłynęło 2887 wniosków.

Wnioski:

- ✓ dane MOPSCOS wskazują, że ubóstwo jest najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej;
- ✓ w szczególnie trudnej sytuacji znajdują się dzieci i młodzież z rodzin dotkniętych ubóstwem. Dlatego konieczne jest podejmowanie działań, adresowanych szczególnie do tej grupy, mających na celu skuteczne eliminowanie zjawiska wypadania z systemu szkolnego lub ograniczania aspiracji edukacyjnych z powodu złej sytuacji materialnej i życiowej rodziny uczniów;
- ✓ w przypadku wielu rodzin świadczenie wychowawcze Rodzina 500 plus niestety nie poprawia sytuacji najmłodszych w rodzinie, ponieważ często świadczenie to nie jest wydatkowane na podstawowe potrzeby dzieci, ale na poprawę sytuacji materialnej całej rodziny;
- ✓ w strategii RPS należy zaplanować konkretne działania służące poprawie sytuacji materialnej rodzin, (szczególnie z małymi dziećmi i osobami niepełnosprawnymi) oraz osób samotnych (głównie seniorów).

7.2. Bezrobocie.

Na podstawie analizy danych Powiatowego Urzędu Pracy w Zduńskiej Woli najistotniejsze informacje charakteryzujące skalę i cechy bezrobocia na terenie powiatu to:

- ➔ **6,9 %** to stopa bezrobocia,
- ➔ **1811** liczba osób bezrobotnych ogółem (stan na 09.2020 r.),
- ➔ **1046** to bezrobotne kobiety – stanowią 57,7 % ogółu,
- ➔ **325** to osoby z prawem do zasiłku,
- ➔ **1538** to osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy, w tym: 915 os. to długotrwale bezrobotni, 408 os. do 30 roku życia, 518 os. powyżej 50 roku życia, 179 os. to niepełnosprawne, 370 os. posiada co najmniej jedno dziecko poniżej 6 roku życia.

Tabela 15. Odsetek osób bezrobotnych w szczególnej sytuacji w powiecie, województwie i kraju

	odsetek osób bezrobotnych	kobiety bezrobotne	długotrwale bezrobotni	do 30 r. ż.	pow. 50 r.ż.	niepełnospraw.
Powiat zduńsk.	6,9	57,7	50,2	22,5	28,6	9,9
woj. łódzkie	6,2	51,4	49,4	23,1	28,1	7,1
kraj	6,1	53,6	45,3	27,2	25,1	5,7

<https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/pracujacy-bezrobotni-bierni-zawodowo-wg-bael/informacja>

Z powyższego zestawienia wynika, że każda ze średnich dla powiatu (oprócz udziału osób do 30 roku życia wśród bezrobotnych) jest wyższa od średniej dla woj. łódzkiego i kraju. Szczególnie duża różnica (o ponad 6 pkt. procentowych) jest w przypadku odsetka bezrobotnych kobiet. Większy od średniej dla regionu i kraju jest także udział osób niepełnosprawnych w grupie bezrobotnych. Poniższe tabele przedstawiają zestawienie danych, dotyczących stopy bezrobocia dla poszczególnych powiatów i ogółu woj. łódzkiego.

Tabela 16. Stopa bezrobocia w powiatach poniżej śr. dla woj. łódzkiego (stan na 09.2020 r.)

Lp.	Powiat	Stopa (w proc.)
1.	Rawa Mazowiecka	3,6
2.	Łowicz	5,1
3.	Wieruszów	5,2
4.	Bełchatów	5,5
5.	Łódź	5,7
6.	Piotrków Tryb.	5,8
7.	Radomsko	5,9
8.	Sieradz	5,9
9.	Skierniewice	5,9
10.	Wieluń	6,2
11.	woj. łódzkie	6,2

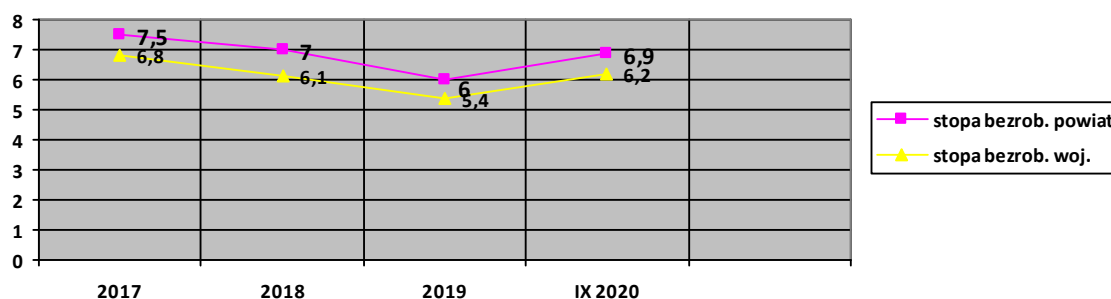
Tabela 17. Stopa bezrobocia w powiatach (powyżej śr. dla woj. łódzkiego)

Lp.	Powiat	Stopa (w proc.)
1.	Opoczno	6,5
2.	Zgierz	6,6
3.	Zduńska Wola	6,9
4.	Łęczyca	6,9
5.	Poddębice	6,9
6.	Łódź-Wschód	7,1
7.	Pabianice	7,2
8.	Brzeziny	7,6
9.	Pajęczno	7,6
10.	Tomaszów Mazowiecki	7,7
11.	Łask	7,9
12.	Kutno	8,3

Źródło: opracowanie na podstawie danych WUP Łódź

Zduńska Wola jest w grupie 12 powiatów z odsetkiem bezrobotnych powyżej średniej dla regionu, ale nie jest to tak duża dysproporcja (0,7%), szczególnie w porównaniu np. do powiatów tomaszowskiego, łaskiego i kutnowskiego. Analizując sytuację na rynku pracy w pow. zduńskowolskim w okresie ostatnich lat można stwierdzić, że corocznie systematycznie stopa bezrobocia spadała, ale w II półroczu 2020 r. ponownie wzrosła. Trudno obecnie prognozować, czy jest to tendencja trwała będąca negatywnym skutkiem załamania gospodarczego wywołanego pandemią koronawirusa i wprowadzanymi lockdownami.

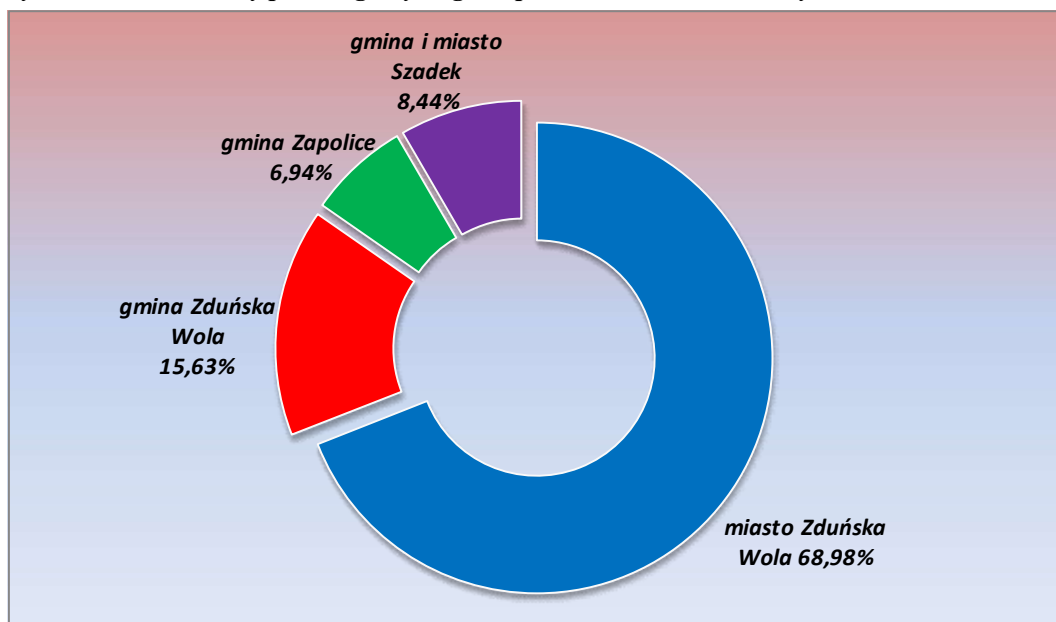
Wykres 14. Stopa bezrobocia w powiecie zduńskowolskim w latach 2017-2020 (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP Zduńska Wola (stan na 30.09.2020 r)

W samym mieście Zduńska Wola bezrobocie rejestrowane na koniec 2019 roku wynosiło 1103 osoby. Spośród ogólnej liczby bezrobotnych zarejestrowanych w Urzędzie Pracy w Zduńskiej Woli mieszkańcy miasta Zduńska Wola stanowili większość ogółu bezrobotnych (68,9%), mieszkańcy gminy Zduńska Wola – 15,6%, gminy i miasta Szadek -8,4 % oraz gminy wiejskiej Zapolice - 6,9%.

Wykres 15. Mieszkańcy poszczególnych gmin powiatu wśród bezrobotnych

Źródło: opracowanie PUP Zduńska Wola

Liczba bezrobotnych mieszkańców miasta corocznie malała – w 2017 r. było to 1300 os., w 2018 – 1263 os., w 2019 r. – 1103 os. Cechy bezrobotnych mieszkańców miasta Zduńska Wola to:

- ➔ zdecydowana większość bezrobotnych to osoby poprzednio pracujące (92% ogółu)
- ➔ aż 60% w tej grupie stanowią kobiety (zdecydowanie powyżej dla śr. woj.)
- ➔ ponad połowa (52%) to osoby długotrwale bezrobotne,
- ➔ co piąty (20%) to osoba młoda do 30 roku życia,
- ➔ blisko co trzeci (29%) to osoba powyżej 50 roku życia,
- ➔ ponad co dziesiąty (11,9%) to osoba niepełnosprawna,
- ➔ co czwarty (23%) to osoba bez kwalifikacji zawodowych.

W poniższej tabeli przedstawiono szczegółowe dane dotyczące bezrobocia na terenie miasta Zduńska Wola.

Tabela 18. Charakterystyka osób bezrobotnych z miasta Zduńska Wola:

Wyszczególnienie	2017	2018	2019
Liczba bezrobotnych ogółem	1300	1263	1103
w tym kobiety	745	744	672
Osoby bez prawa do zasiłku	1122	1067	941
w tym kobiety	646	616	572
Osoby z prawem do zasiłku	178	196	162
w tym kobiety	99	128	100
Osoby poprzednio pracujące	1218	1187	1020
w tym kobiety	686	695	614
Osoby dotychczas nie pracujące	82	76	85
Do 25 roku życia	105	101	107
Do 30 roku życia	238	244	230
Długotrwale bezrobotni	811	683	579
Powyżej 50 roku życia	445	394	320
Bez kwalifikacji zawodowych	281	268	254
Niepełnosprawni	137	145	132
w tym kobiety	65	74	73

Źródło: opracowanie PUP Zduńska Wola

Jednym z najważniejszych kryteriów określających szansę bezrobotnych na pozyskanie pracy jest wykształcenie, które poprawia perspektywy na rynku pracy oraz umożliwia wykonywanie określonego zawodu. Co czwarta osoba bezrobotna z terenu miasta ma wyłącznie wykształcenie gimnazjalne lub niższe, co stanowi podstawowa barierę w podjęciu zatrudnienia, bo bardzo często w handlu, usługach itp. wymagane jest minimum wykształcenie średnie.

Tabela 19. Wykształcenie osób bezrobotnych z miasta Zduńska Wola:

Wykształcenie	2017	2018	2019
gimnazjalne i poniżej	598	337	284
zasadnicze zawodowe	502	319	292
średnie ogólnokształcące	267	200	203
policealne i średnie zawodowe	382	247	203
wyższe	190	160	121

Źródło: opracowanie PUP Zduńska Wola

Biorąc pod uwagę czas pozostawania bez pracy można stwierdzić, że największy udział miały osoby pozostające bez zatrudnienia powyżej 24 miesięcy i stanowiły one największą grupę osób (od 302 do 375 osób zarejestrowanych w PUP na przestrzeni ostatnich trzech lat). W kontekście wieku osób pozostających w ewidencji PUP w Zduńskiej Woli to najliczniejszą grupą wśród zarejestrowanych w okresie trzech lat stanowiły osoby w przedziale wiekowym 35-44 lata (od 286 do 428 osób), natomiast najmniejszą grupę osób pozostających w ewidencji stanowiły osoby w wieku 60 lat i więcej (od 79 do 151 osób).

Poniższa tabela przedstawia informację dotyczącą wolnych miejsc pracy oraz miejsc aktywizacji zawodowej w okresie od 2017 do końca 2019 roku w PUP Zduńska Wola.

Tabela 20. Wolne miejsca pracy na terenie miasta Zduńska Wola w latach 2017-2019

Wyszczególnienie	2017	2018	2019
wolne miejsca pracy	1448	1170	1045
miejsca aktywizacji zawodowej	756	507	412

Źródło: opracowanie PUP Zduńska Wola

Powyższe dane wskazują, że maleje ilość zarówno miejsc pracy jak i miejsc aktywizacji zawodowej.

W latach 2017-2019 PUP w Zduńskiej Woli realizował kilka projektów z zakresu aktywizacji zawodowej:

- „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie zduńskowolskim” (2 edycje),
- „Aktywizacja osób po 29 roku życia pozostających bez pracy w powiecie zduńskowolskim” (3 edycje).

Wszystkie projekty były dofinansowane ze środków UE w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego (Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020). Projekty miały dość wysoki wskaźnik efektywności zatrudnieniowej. Poniżej przedstawiono formy wsparcia oraz osiągnięte wskaźniki.

Tabela 21. Formy wsparcia i efektywność zatrudnieniowa projektów PUP w Zduńskiej Woli

Nazwa projektu i okres realizacji	formy wsparcia					wskaźnik efektywności zatrudnieniowej w przypadku:				
	staże	szkolenia	dotacje	prace interwencyjne	wyposażenie/doposażenie stanowiska pracy	kobiet	osób z niepełnosprawnością	osób długotrwale bezrobotnych	osób o niskich kwalifik.	osób w wieku 50 lat i więcej
Aktywizacja osób po 29 roku życia pozostających bez pracy w powiecie zduńskowolskim										
01.01.2017 - 31.12.2017	83	9	20	8	8	88%	91,67%	79,49%	86,25%	87,50%
01.01.2018 - 31.12.2018	115	5	20	5	12	76%	85,71%	71,04%	75,29%	82,61%
01.01.2019 - 31.12.2020	161	37	21	15	325	95%	94,87%	94,87%	94,87%	94,87%
Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie zduńskowolskim		Bon na zasiedlanie								
01.01.2017 - 31.12.2018	311	9	53	6	-	80%	100 %	67,9%	74,89%	-
01.07.2018 - 31.12.2019	181	18	54	7	-	97%	90,21%	90,21%	90,21%	-

Źródło: opracowanie PUP Zduńska Wola

W 2019 r. na realizację zadań na rzecz łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej pozyskano w ramach Funduszu Pracy, Europejskiego Funduszu Społecznego i PFRON łączną kwotę **5 063 696,46 zł**.

Z pozyskanych środków PUP sfinansował: 434 miejsca stażowe, 16 bonów na zasiedlenie, 32 miejsc prac interwencyjnych, 33 miejsca robót publicznych, 8 miejsc prac społecznie użytecznych, 32 szkolenia, podjęcie działalności gospodarczej przez 68 osób, 31 refundacje kosztów wyposażenia stanowiska pracy, koszty kształcenia ustawicznego dla 208 osób w ramach Krajowego Funduszu Szkoleniowego.

W związku z wystąpieniem epidemii covid-19 liczba osób dokonujących rejestracji w urzędach pracy wzrasta. Obecnie lokalni przedsiębiorcy nie podejmują radykalnych zwolnień pracowników, co wynika z dostępnych form wspierania utrzymania zatrudnienia. W ramach wsparcia przedsiębiorców została

wprowadzona tzw. „Tarcza antykryzysowa”, mimo to niektóre firmy zdecydowały się na zredukowanie zatrudnienia, zmniejszenie wynagrodzenia, czy wygasanie tzw. „umów śmieciowych”. Sprawdzianem dla rynku pracy będzie IV kwartał 2020 roku, który zobrazuje na ile obecne na rynku firmy będą mogły wrócić do poziomu aktywności sprzed epidemii, a tym samym utrzymać miejsca pracy. Zakończenie wsparcia ze strony rządowej pokazuje na jakim poziomie będzie realne zapotrzebowanie na pracowników na rynku pracy. Okres trwającej epidemii covid-19 przyniesie w perspektywie znaczące zmiany w funkcjonowaniu gospodarki (także lokalnego rynku pracy), szczególnie przez zwiększenie poziomu bezrobocia, które bezpośrednio przed epidemią nie stanowiło istotnego problemu społecznego. Obecnie trudno oszacować rzeczywiste skutki epidemii, bo sytuacja w tym zakresie jest dynamiczna.

Wnioski:

- ✓ aktualny poziom bezrobocia w Powiecie zduńskowolskim (6,9%) jest zbliżony do średniej dla woj. łódzkiego. Niepokojąca jest natomiast jego tendencja wzrostowa,
- ✓ cechą charakterystyczną dla powiatu jest wysoki odsetek kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych (57,7 % w skali powiatu i aż 60% w skali miasta), ale jednocześnie stosunkowo niski udział wśród bezrobotnych osób młodych do 30 roku życia;
- ✓ od kilku lat bezrobocie w powiecie miało tendencję spadkową, ale zmiana nastąpiła w danych za IX 2020;
- ✓ mimo utrzymującej się od kilku lat poprawy sytuacji na rynku pracy to bezrobocie nadal jest drugim najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej mieszkańcom miasta Zduńska Wola;
- ✓ w wielu przypadkach niepodejmowanie zatrudnienia (korzystanie z pomocy społecznej z tego tytułu) jest „sposobem na życie”, niestety powielanym w drugim, a często i w trzecim pokoleniu. Wpływa więc destrukcyjnie na dzieci i młodzież, które są pozbawione wzorca odpowiedzialności za własną sytuację życiową, poszanowania wartości samej pracy itp. , więc powielają „roszczeniowy” sposób funkcjonowania;
- ✓ faktyczne straty i skutki społeczne, które powoduje bezrobocie (szczególnie w perspektywie długofalowej) są trudne do oszacowania, bo wiążą się bezpośrednio lub pośrednio z innymi współwystępującymi problemami w rodzinach jak: ubóstwo, nadużywanie alkoholu, niewydolność opiekuńczo-wychowawcza, gorszy stan zdrowia i niepełnosprawność (wynikające z ograniczonych środków na profilaktykę i leczenie), depresje, niskie poczucie własnej wartości, bierna postawa wobec życia itp.
- ✓ niewątpliwie negatywne skutki epidemii covid-19 i będące jej skutkiem ograniczenia w wykonywaniu działalności gospodarczej w wielu dziedzinach będą odczuwalne nie tylko w 2021 roku. Z dużym prawdopodobieństwem będą one miały bezpośredni lub pośredni wpływ na pogłębienie innych problemów społecznych jak ubóstwo (bo część mieszkańców straci pracę), przemoc w rodzinie (obecnie pojawiają się alarmujące dane o drastycznym wzroście w skali kraju przypadków przemocy domowej), uzależnienie od alkoholu i narkotyków, wystąpienie problemów ze zdrowiem psychicznym itp.

7.3. Niepełnosprawność. Długotrwała choroba.

Wsparcie i aktywizacja osób z niepełnosprawnością są zadaniami własnymi powiatów, ale ze względu lokalny charakter problemów powinny być realizowane we współpracy z władzami lokalnymi. W przypadku Zduńskiej Woli działania dotyczące wsparcia osób niepełnosprawnych realizowane są m.in. przez MOPSCOS. Z uwagi na specyfikę interwencji zasadna jest także współpraca z organizacjami pozarządowymi, działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych, jak również instytucjami rynku pracy (Powiatowy Urząd Pracy) oraz sektorem ekonomii społecznej.

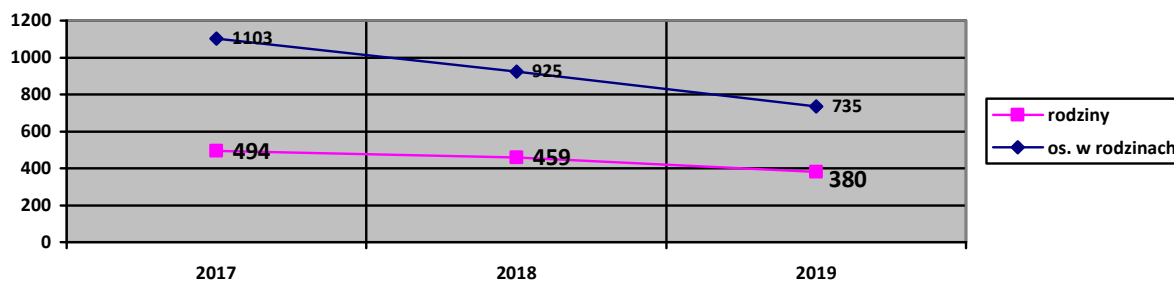
W Narodowym Spisie Powszechnym Ludności zbiorowość niepełnosprawnych podzielono na 2 grupy:

- 1/ osoby niepełnosprawne prawnie, tj. takie, które posiadały aktualne orzeczenie wydane przez organ uprawniony (w tym przypadku Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Zduńskiej Woli);
- 2/ osoby niepełnosprawne tylko biologicznie, które nie posiadały orzeczenia, ale miały (odczuwały) poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych stosownie do swojego wieku.

Istotne dane dotyczące problemów w tym obszarze przedstawiono poniżej:

➔ analiza danych dotyczących liczby rodzin (i osób w rodzinach), które są objęte pomocą z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby wskazuje na tendencję malejącą.

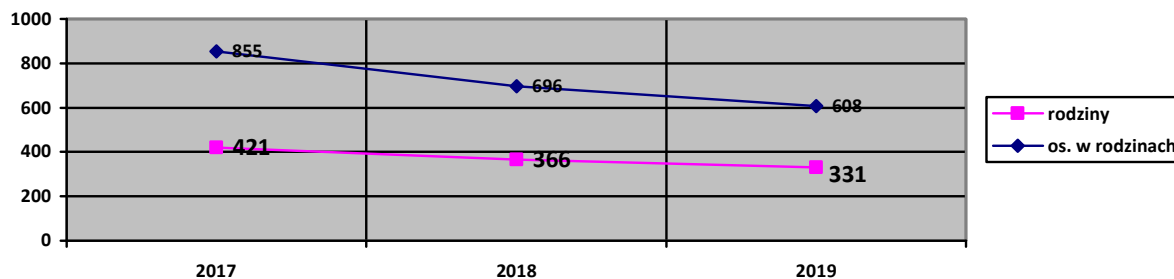
Wykres 16. Liczba rodzin i os. w rodzinach korzystających z pomocy z powodu długotrwałej choroby

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań z działalności MOPSCOS r.

➔ w przypadku przyznawania pomocy MOPSCOS z powodu niepełnosprawności także liczba objętych pomocą zmniejsza się

Wykres 17. Liczba rodzin i os. w rodzinach korzystających z pomocy z powodu niepełnosprawności

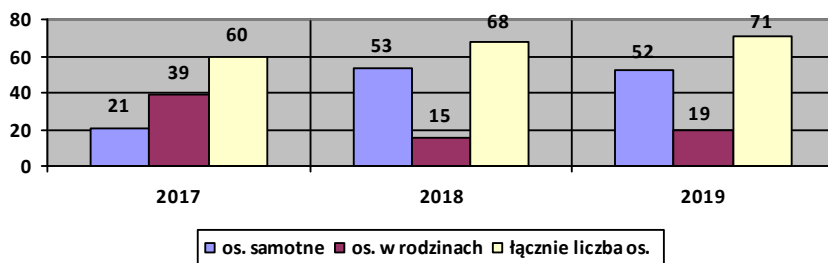

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań z działalności MOPSCOS r.

➔ w ramach realizacji zadań wynikających z zapisów ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej z różnych form wsparcia MOPSCOS w 2019 r. skorzystało **388 osób niepełnosprawnych**, w tym: z pomocy finansowej - 357 osób, z pomocy niefinansowej 82 osoby, z usług opiekuńczych - 27 osób, skierowania do domów pomocy społecznej - 4 osoby;

➔ w 2019 r. pomocą w formie **usług opiekuńczych** finansowanych ze środków własnych Miasta objęto łącznie 71 osób, w tym: 52 osoby samotne i 19 osób w rodzinie. W 2018 r. było to 68 osób, w tym: 53 osoby samotne i 15 osób w rodzinie, w 2017 r. łącznie 60 osób – 21 samotnych i 39 w rodzinie;

Wykres 18. Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi w latach 2017-2019

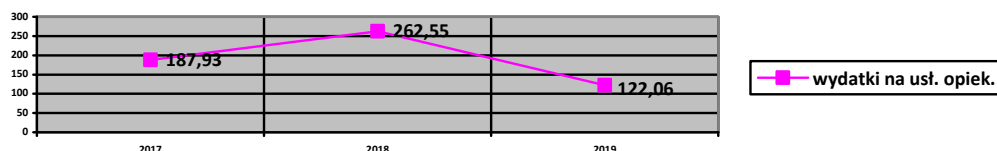
Źródło: opracowanie własne podstawie sprawozdań z działalności MOPSCOS

Świadczenie usług opiekuńczych realizowane jest u osób, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagały pomocy innych osób, a były jej pozbawione. Usługi opiekuńcze obejmowały pomoc w zaspokojeniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną oraz w miarę możliwości zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Wzrasta liczba osób samotnych objętych usługami opiekuńczymi (od 2017 roku ponad dwukrotnie);

➔ wydatki na usługi opiekuńcze w 2019 r. to **122.067 zł**, w 2018 r. - 262.559 zł, w 2017 r. - 187.931 zł.

Wpłaty od osób za usługi opiekuńcze w 2019 roku wyniosły 79 175,89 zł.

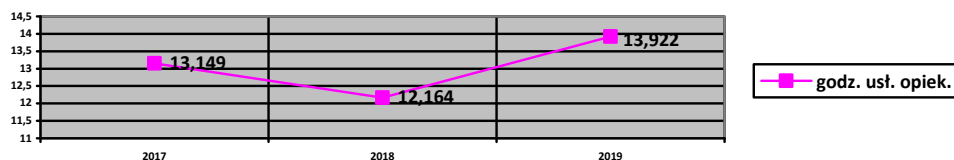
Wykres 19. Wydatki na usługi opiekuńcze w latach 2017-2019 (w tys. zł)

Źródło: opracowanie własne podstawie sprawozdań z działalności MOPSCOS

➔ rośnie liczba godzin usług: w 2019 r. było to **13922 godz.**, w 2018 r.- 12164 g, w 2017 r. - 13149 g.

Wykres 20. Ilość godzin usług opiekuńczych w latach 2017-2019 (w tys. godz.)

Źródło: opracowanie własne podstawie sprawozdań z działalności MOPSCOS

➔ następnym zadaniem własnym gminy jest kierowanie do domów pomocy społecznej i ponoszenie opłat za pobyt w tych domach. Osoby zostają umieszczone w DPS jeżeli wymagają całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, a usługi opiekuńcze nie zapewniają niezbędnej pomocy. W 2019 r. w DPS przebywało 111 osób, w 2018 r. – 107 osób, w 2017 r. - 96.

➔ gmina, z której osoba została skierowana do DPS pokrywa różnicę między średnim kosztem utrzymania w DPS a opłatami wnoszonymi przez mieszkańca DPS (lub członków jego rodziny). W przypadku

wydatków z budżetu miasta Zduńska Wola ta kwota corocznie rośnie: w 2019 roku - **2 382 461,58 zł** (za 101 osób), w 2018 - 2.201.224,21 zł (za 98 osób) oraz w 2017 r. - 1.740.669 zł (za 89 osób);

➔ na terenie miasta Zduńska Wola działa DPS przy ulicy Łaskiej 42 jako jednostka organizacyjna Starostwa Powiatowego w Zduńskiej Woli. Przeznaczony jest on dla 82 osób przewlekle somatycznie chorych. Głównym celem DPS-u jest zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych i opiekuńczo-terapeutycznych zgodnie z obowiązującym standardem usług. Placówka zlokalizowana jest w centrum miasta, na ogrodzonym terenie, z dużym ogrodem i promenadą spacerową. Taka lokalizacja zapewnia spokój, a jednocześnie daje łatwy dostęp do wielu sklepów, poczty, urzędów, kościołów;

➔ w Zduńskiej Woli funkcjonują dwa Środowiskowe Domy Samopomocy - przy ulicy Łaskiej 59 oraz przy ulicy Jarosława Dąbrowskiego 15. Placówki są przeznaczone dla osób przewlekle psychicznie chorych, upośledzonych umysłowo oraz wykazujących inne przewlekle zaburzenia czynności psychicznych. Uczestnicy ŚDS są objęci zajęciami terapeutycznymi mającymi na celu poprawę ich funkcjonowania w życiu codziennym np. poprzez rehabilitację, ergoterapię, biblioterapię, zajęcia teatralne, muzyczne, kulinarne, umiejętności interpersonalne;

➔ w 2019 roku PCPR wydało 195 decyzji do ŚDS (decyzje kierujące, dotyczące odpłatności) oraz wydało 35 decyzji administracyjnych o umieszczeniu osób chorych i niepełnosprawnych w DPS;

➔ MOPSCOS w 2019 r. wnioskował o przyznanie dotacji na realizację programu „*Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej*”. Zakłada zatrudnienie 7 asystentów osobistych dla 11 OzN (w tym 8 os. ze znacznym stopniem niepełnosprawności i 3 os. z umiarkowanym) w okresie 2020 r.;

PCPR w 2019 r. również wnioskował o przyznanie dotacji na realizację w/w programu. Zakłada zatrudnienie 5 asystentów osobistych dla 5 OzN (w tym 3 os. ze znacznym stopniem niepełnosprawności i 2 os. z umiarkowanym) w okresie 2020 r.;

➔ osoby niepełnosprawne ze środków PFRON mogą ubiegać się o dofinansowanie do:

- likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się – w 2019 r. wpłynęły ogółem 64 wnioski, dofinansowano 35 umów (13 dotyczyło dzieci i młodzieży, 22 osób dorosłych),
- do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych - 709 wniosków, wypłacono 691,
- do turnusów rehabilitacyjnych – złożono 376 wniosków, dofinansowanie uzyskało 161 osób.

➔ Miasto Zduńska Wola realizowało działania w zakresie likwidacji barier architektonicznych tj. budowa lub przebudowa obiektów użyteczności publicznej do wymogów dla osób z niepełnosprawnością. W roku 2019 zrealizowano następujące zadania:

- wyznaczenie 2 stanowisk postojowych dla osób niepełnosprawnych – w ramach zadania inwestycyjnego dotyczącego budowy miejsc postojowych przy ul. Aleksandra Gierymskiego 4,
- wyznaczenie 2 stanowisk postojowych dla osób niepełnosprawnych – w ramach zadania inwestycyjnego „Rewitalizacja budynku przy ulicy Łaskiej 38 wraz z terenem przy ul. Łaskiej 40”,
- wykonanie dojścia do przejścia dla pieszych z płytek ostrzegawczych na ulicy Wincentego Pola,
- montaż platformy transportowej dla niepełnosprawnych w rewitalizowanym budynku przy ul. Łaskiej 38;

➔ także inne instytucje i podmioty zrealizowały inwestycje w tym zakresie np.:

- Przychodnie Lekarskie przy ul. Szadkowskiej 2 i ul. Srebrnej 11 posiadają dźwig platformowy, podjazd oraz toalety dla osób niepełnosprawnych,

- Samodzielny Publiczny Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Zduńskiej Woli w 2019 r. dokonał modernizacji gabinetu rehabilitacji mieszczącego się przy ul. Srebrnej 11. Gabinet posiada podjazd dla osób niepełnosprawnych, rozmieszczenie pomieszczeń jest dostosowane dla osób poruszających się na wózkach, toaleta również dostosowana jest dla osób niepełnosprawnych. Gabinet jest wyposażony w niezbędny sprzęt rehabilitacyjny i aparaturę;

➔ w 2019 roku realizowano „Program wyrównywania różnic między regionami III”. Do PCPR złożono 2 wnioski o środki PFRON, w tym: Szkoła Podstawowa Nr 9 z Oddziałami Integracyjnymi w Zduńskiej Woli projekt pn. „Zakup samochodu do przewozu osób niepełnosprawnych dla Szkoły Podstawowej nr 9 z Oddziałami Integracyjnymi im. Jana Pawła II w Zduńskiej Woli” oraz Fundacja Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „AMI” w Zduńskiej Woli projekt pt. „Zakup samochodu na potrzeby dzieci niepełnosprawnych w Fundacji AMI”;

➔ kontynuowano także realizację Pilotażowego Programu pn. „Aktywny Samorząd”. Jego celem jest wyeliminowanie barier ograniczających uczestnictwo w życiu społ., zawodowym i w dostępie do edukacji. W ramach realizacji programu „Aktywny Samorząd” w 2019 roku złożono ogółem 56 wniosków;

➔ na terenie miasta działa Produkcyjno-Handlowa Spółdzielnia Inwalidów „BONEX”. Jako zakład pracy chronionej zatrudnia 33 osoby z niepełnosprawnością, w tym 18 osób z lekkim, 12 z umiarkowanym i 3 ze znacznym stopniem niepełnosprawności. Pracownicy otoczeni są opieką medyczną sprawowaną przez lekarza i pielęgniarkę oraz lekarza medycyny pracy. Korzystali także z pomocy indywidualnej z Zakładowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, przeznaczonej na dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych, zakup leków, zakup sprzętu ułatwiającego wykonanie czynności życiowych, badania laboratoryjne i specjalistyczne. Od października 2019 roku Spółdzielnia nie jest już jednostką prowadzącą Warsztat Terapii Zajęciowej. Warsztat został przekazany Stowarzyszeniu „TKALNIA” działającemu w pomieszczeniach Spółdzielni;

➔ w ramach struktury organizacyjnej MOPSCOS od 1996 r. działa Klub Seniora „Uśmiech Seniora”, a od października 2019 r. **Karsznicki Klub Seniora „Lokomotywa 60+”**. Podstawowym celem klubów jest aktywizacja i integracja społeczna osób starszych, w tym niepełnosprawnych poprzez organizowanie spotkań i podejmowanie działań umożliwiających osobom starszym aktywne spędzanie czasu wolnego, rozwijanie zainteresowań i pobudzanie do aktywności fizycznej. Kluby dysponują łącznie 80 miejscami.

Wnioski:

✓ biorąc pod uwagę łącznie niepełnosprawność i długotrwałą chorobę to są one najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej mieszkańcom miasta;

✓ problemami współwystępującymi, których rozwiązanie lub ograniczenie w dużej mierze leży po stronie samorządu lokalnego są: zapewnienie usług opiekuńczych, wsparcia specjalistycznego (psychologicznego i terapeutycznego dla OzN i ich rodzin), form i miejsc rehabilitacji, integracji społecznej i spędzania czasu;

✓ ww. działania pomocowe, aktywizujące i integracyjne powinny mieć charakter międzyinstytucjonalny: sam PCPR ani MOPSCOS nie będą w stanie zapewnić efektywnego wsparcia przy nasilającej się skali tych problemów, a jednocześnie przy wzrastającej świadomości osób niepełnosprawnych i ich rodzin jakiego wsparcia mogą oczekiwać (zwiększenie standardów jakościowych, większa wiedza o możliwościach opieki i rehabilitacji, oczekiwania większej integracji itp.);

✓ w strategii RPS wsparciu osób niepełnosprawnych poświęcono praktycznie obszar IV. Kompleksowe, interdyscyplinarne wsparcie i integracja os. wykluczonych, w szczególności os. niepełnosprawnych.

7.4. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Obowiązek wspierania rodziny z trudnościami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w zakresie ustalonym w Ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej spoczywa przede wszystkim na Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie. Konkretnie działania PCPR w tym zakresie to przede wszystkim:

- tworzenie warunków do powołania i funkcjonowania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka;
- organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, przez zapewnienie szkoleń i specjalistycznego poradnictwa, pomocy prawnej i terapii dla rodzin i dzieci, tworzenie samopomocowych grup wsparcia itp.;
- organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy;
- organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych;
- współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z OPS-ami, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, organizacjami pozarządowymi, parafiami itp.

Obowiązek zapewnienia wsparcia rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych spoczywa też na gminach, stąd duża rola w tym zakresie także ze strony MOPSCOS.

Zgodnie z art. 176 Ust. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zadania własne gminy to m.in.:

- 1/ opracowanie i realizacja gminnych programów wspierania rodziny – obecnie realizowany jest **„Program Wspierania Rodziny na lata 2018-2020 dla Miasta Zduńska Wola”**;
- 2/ tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3/ tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez: zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności pomocy asystenta rodziny i dostępu do specjalistycznego poradnictwa;
- 4/ organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających;
- 5/ prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci - w przypadku miasta to **Świetlica środowiskowa Zduńskowolskie Centrum Integracji oraz Trampolina**;
- 6/ sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,;
- 7/ prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Dodatkowe zadania gminy to finansowanie:

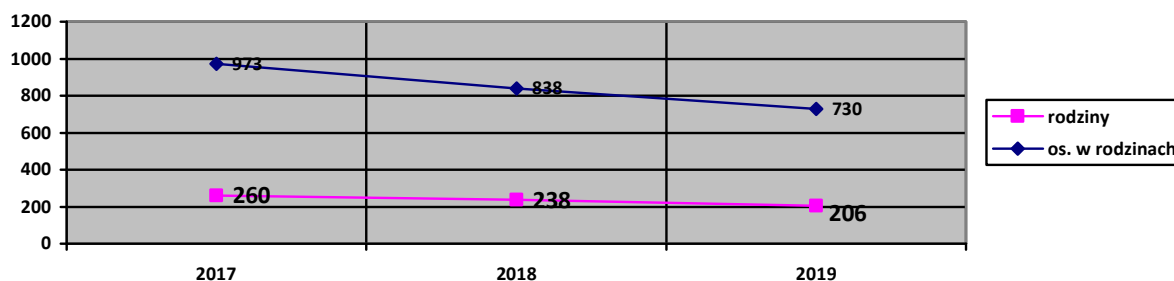
- podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub ośrodka preadopcyjnym;

Zgodnie z art. 177 do zadań zleconych gminy należy: wykonywanie zadań wynikających z rządowych programów z zakresu wspierania rodziny oraz realizacja zadań zleconych z zakresu administracji rządowej zgodnie z wytycznymi przekazywanymi przez wojewodę.

Istotne dane dotyczące realizacji zadań tym zakresie przedstawiono poniżej:

➔ analizując dane dotyczące liczby rodzin (i osób w rodzinach), które są objęte pomocą (na podstawie art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej) z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych można stwierdzić, że w okresie ostatnich trzech lat problem nieznacznie zmniejszył się. Ale, jak w przypadku większości lokalnych problemów społ., nie można interpretować danych wyłącznie statystycznie i wyciągać zbyt optymistycznych wniosków.

Wykres 21. Liczba rodzin i os. w rodzinach korzystających z pomocy z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej

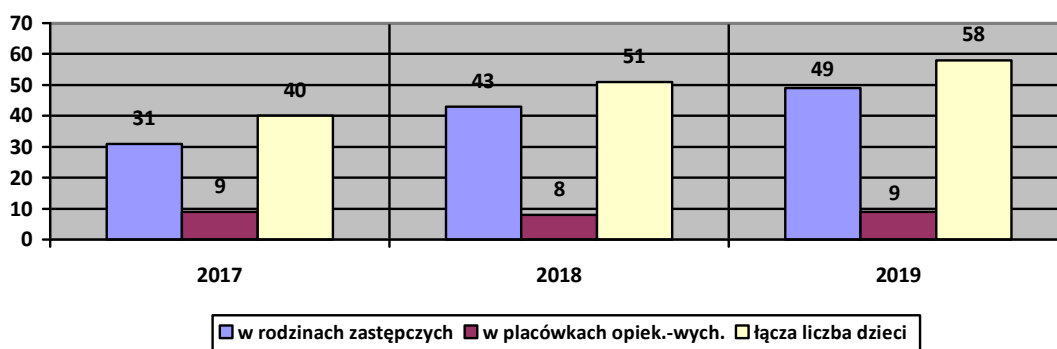

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPSCOS – dane na marzec 2020 r.

➔ dane ze sprawozdań z działalności MOPSCOS wskazują jednak, że ze wsparcia Ośrodka skorzystało więcej rodzin, w których występowała m.in. bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, problemy wychowawcze itp. W 2019 roku było to 206 rodzin, w 2018 roku – 238, a w 2017 roku – 260 rodzin. Rodziny te korzystały z różnych form wsparcia finansowego: zasiłki celowe, okresowe, opłacanie posiłków dzieciom w placówkach oświatowych oraz wsparcia w ramach pracy socjalnej;

➔ o tym, że problem się może nasilać wskazuje rosnąca liczba dzieci z terenu Zduńskiej Woli w pieczy zastępczej (w placówkach opiekuńczo- wychowawczych jest stała, ale większa w rodzinach zastępczych):

Wykres 22. Liczba dzieci z terenu Zduńskiej Woli w pieczy zastępczej w latach 2017-2019

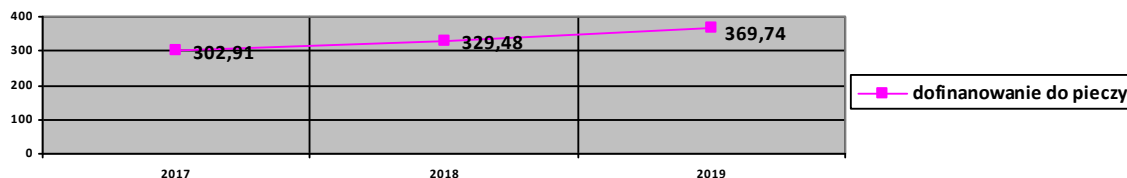

Źródło: opracowanie własne podstawie sprawozdań z działalności MOPSCOS

➔ MOPSCOS w 2019 r. objął 34 rodziny mające problemy opiekuńczo-wychowawcze wsparciem asystenta rodziny (w 2018 było to 29 rodzin, a w 2017 r. – 31 rodzin) – ta liczba także nieznacznie rośnie;

➔ corocznie rosną nakłady finansowe z budżetu miasta na współfinansowanie dzieci w pieczy zastępczej – w 2019 r. było to **369 746 zł**, w 2018 roku - 329.485 zł, w 2017 roku - 302.910,00 zł, w tym:

Wykres 23. Współfinansowanie przez MOPSCOS pobytu dzieci w pieczy zastępczej w 2017-2019 (w tys. zł)

Źródło: opracowanie własne podstawie sprawozdań z działalności MOPSCOS

- ➔ większe koszty wynikają zarówno z większej liczby dzieci w pieczy, ale także z większych kosztów na dziecko, w tym pobytu dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych: w 2019 r. to **194.886,39** zł (śr. 21 654 zł/os.), w 2018 roku – 186.017 zł, w 2017 r. - 179.588,33 zł (śr. 19 954 zł/os.)
- ➔ rosną koszty współfinansowania pobytu dzieci w rodzinach zastępczych (choć są one śr. 6 razy niższe niż koszty pobytu dziecka w placówkach) – w 2019 roku to kwota **174 859,61** zł (śr. 3568 zł/os.), w 2018 r. - 143.467,68 zł (3336 zł/os.) oraz w 2017 r. - 123.321,67 zł;
- ➔ jedną z form wsparcia jest objęcie dzieci wsparciem w ramach Świetlicy środowiskowej. W 2019 roku w zajęciach której uczestniczyło łącznie 47 dzieci z rodzin mających problemy wychowawcze, w 2018 r. – 51 dzieci, w 2017 roku – 52 (opis działania świetlicy znajduje się w dalszej części rozdziału);
- ➔ w 2019 roku na prowadzenie placówki wsparcia dziennego Miasto wydatkowało kwotę **107 644** zł (śr. 2290 zł/os.), w 2018 r.- 121.745,08 zł i 2017 r.- 116.467,67 zł. Średni roczny koszty utrzymania miejsca w świetlicy to 2,2 tys. zł/dziecko, czyli nie jest wysoki w porównaniu z zakresem wsparcia;
- ➔ **Świetlica środowiskowa Zduńskowolskie Centrum Integracji** jest placówką wsparcia dziennego w formie opiekuńczej działającą od sierpnia 2015 roku. Siedziba świetlicy środowiskowej mieści się w ZCI Ratusz przy Plac Wolności 26. Funkcjonuje zarówno w dniach nauki szkolnej, jak i dniach wolnych od nauki (ferie, wakacje), od poniedziałku do piątku w godz. 15.00-19.00, natomiast podczas wakacji w godz. 11.00-14.00. Zajęcia prowadzone są przez dwóch wychowawców. Wsparciem objęte są dzieci, które w szczególności są: zaniedbane wychowawczo, pochodzą z rodzin mających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, mają problemy w nauce, pochodzą z rodzin z problemem uzależnienia i przemocy domowej. Zajęcia odbywają się w oparciu o comiesięczny plan zajęć, który obejmuje różne formy pracy z dziećmi: codzienne odrabianie lekcji, zajęcia plastyczne, techniczne, muzyczne, artystyczne, komputerowe, gry i zabawy edukacyjne, zabawy ruchowe, konkursy, turnieje, rozgrywki, gry i zabawy na świeżym powietrzu, zajęcia dydaktyczne, pogadanki profilaktyczne z zakresu zdrowego żywienia, szkodliwości używek, dopalaczy i innych substancji psychoaktywnych itp. W ramach działań świetlicy organizowane są także cykliczne imprezy i spotkania okolicznościowe m.in.: Dzień Babci i Dziadka, bal karnawałowy w Miejskiej Bibliotece Publicznej, Dzień Matki i Ojca, Dzień Dziecka, spotkanie wielkanocne, spotkanie mikołajkowe, spotkanie wigilijne, udział w ofercie letniej MDK pn. „Kolorowa Lokomotywa”, piknik w Domu Pomocy Społecznej w Przatówku, bal przebierańców Halloween, wycieczki do Skansenu Lokomotyw Zduńska Wola Karsznice, do Torunia. Prowadzono także spotkania edukacyjne m.in. z funkcjonariuszami KPP (z zakresu poruszania się pieszych oraz rowerzystów po drogach publicznego użytku, stosowania cyberprzemocy przez rówieśników oraz osoby dorosłe), spotkania z funkcjonariuszami Straży Miejskiej, którzy przeprowadzili zajęcia na temat prawidłowości zachowań np.

podczas spotkania z groźnym psem, udzielenia pierwszej pomocy przedmedycznej. Dzieci wzięły także udział w konkursie ekologicznym „Mistrz Recyclingu”;

➔ przy Świetlicy środowiskowej Zduńskowolskie Centrum Integracji działa **Zespół ds. Okresowej Oceny Dziecka**, którego rolą jest analiza i ocena sytuacji dziecka i pomocy rodzinie. W skład Zespołu wchodzi wychowawcy świetlicy, pracownicy socjalni oraz specjaliści Punktu ds. Przemocy w Rodzinie;

➔ placówkę wsparcia dziennego dla 30 dzieci prowadzi także Stowarzyszenie „Trampolina dla Polski” Oddział w Zduńskiej Woli. W ramach otwartego konkursu ofert miasto ze środków Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2019 r. przekazało 73 tys. zł na działalność świetlicy środowiskowej dla 30 dzieci dotację celową w wysokości 73 000 zł;

➔ ważną rolę we wsparciu rodzin z problemem bezradności opiekuńczo-wychowawczej pełni **Punkt ds. Przemocy w Rodzinie**. Prowadzi poradnictwo psychologiczne, prawne, terapeutyczne, psychopedagogiczne, socjalne dla rodzin z trudnościami w wypełnianiu funkcji rodzinnych (więcej informacji w rozdziale 7.6);

➔ wybrane działania podejmowane w 2019 r. na terenie miasta Zduńska Wola w zakresie wspierania rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej przedstawia poniższa tabela.

Tabela 22. Dane dotyczące działań wspierających rodzinę w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej

Działanie	Realizator	Wskaźniki
Wspieranie rodzin i dzieci przez zaangażowanie: - pracownika socjalnego, - psychologa, - asystenta rodziny	MOPSCOS	368 rodzin 159 osób 34 rodziny
Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego, Działalność Grup Roboczych	j.w.	4 spotkania 143 spotkania
Indywidualne poradnictwo: - psychologiczne, - prawne, - socjalne, - terapeutyczne	j.w.	363 porady 245 porad 307 porad 262 porady
Prowadzenie oddziaływań opiekuńczo-wychowawczych w świetlicach środowiskowych	j.w.	47 dzieci
Prowadzenie rodzinnej integracji, przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społ.	j.w.	5 projektów socjalnych
Doskonalenie współpracy pomiędzy poszczególnymi podmiotami prowadzącymi pracę z dzieckiem i rodziną	Urząd Miasta, MOPSCOS, KPP, Sąd Rejonowy, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna podmioty lecznicze, placówki oświatowe	368 rodzin
	MOPSCOS, PCPR, Dom Dziecka Wojsławice, placówki oświatowe, Zespół Szkół Aktywności Zawodowej, Biblioteka Pedagogiczna, Powiatowy SPZOZ, firmy prywatne	Projekt socjalny „Wspólnymi siłami”
	Ośrodek, Muzeum Historii Miasta Zduńska Wola, firmy prywatne	Projekt socjalny „Aktywna mama”
	MOPSCOS, KPP, Straż Miejska, TBS „Złotnicki” spółka z o.o., Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Zduńskiej Woli, Zduńskowolski Szpital Powiatowy sp. z o.o.	Projekt „Bezpieczny rejon”
	Ośrodek, firmy prywatne	Projekt socjalny „Żyjmy zdrowo i aktywnie”

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Programu Wspierania Rodziny na lata 2018-2020 dla M. Zduńska Wola (za 2019 r.)

➔ wybrane działania zrealizowane w 2019 r. przez MOPSCOS w celu zapobiegania sytuacji kryzysowej w rodzinie przedstawia poniższa tabela:

Tabela 23. Działania MPSCOS w 2019 roku w celu zapobiegania sytuacji kryzysowej

Działanie	Realizator	Wskaźniki
Analiza sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie	MOPSCOS	368 rodzin
Konsultacje i poradnictwo		368 rodzin
Terapie i mediacje		38 rodzin
Organizowanie grup wsparcia, grup samopomocowych, warsztatów w ramach projektów socjalnych pt. „Aktywna mama”, „Wspólnymi siłami” oraz Punktu ds. Przemocy w Rodzinie		13 spotkań
Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka w rodzinie		368 rodzin

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Programu Wspierania Rodziny na lata 2018-2020 dla M. Zduńska Wola (za 2019 r.)

➔ MOPSCOS na podstawie postanowień Sądu Rejonowego w Zduńskiej Woli III Wydział Rodzinny i Nieletnich zobowiązany został do składania sprawozdań z przebiegu pracy z rodziną zgodnie z przepisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w związku z ograniczeniem władzy rodzicielskiej – w 2019 roku w przypadku **71** rodzin, w 2018 roku – **59** rodzin, w 2017 roku – **32** rodzin. W tych danych widać wyraźną tendencję wzrostową;

➔ MOPSCOS w ramach działań na rzecz rodzin dysfunkcyjnych współpracował z przedstawicielami: Urzędu Miasta Zduńska Wola, Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Zduńskiej Woli, Samodzielnego Publicznego Zakładu Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Zduńskiej Woli, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Zduńskiej Woli, Komendy Powiatowej Policji w Zduńskiej Woli, Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Zduńskiej Woli, Straży Miejskiej w Zduńskiej Woli, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Zduńskiej Woli, Domu Dziecka w Wojsławicach, przedstawicielami oświaty i klubów abstynenckich oraz Prokuraturą Rejonową w Zduńskiej Woli;

Wnioski:

✓ analiza danych wskazuje, że liczba rodzin zastępczych w mieście w ostatnich latach była zbliżona (niewiele ponad 30) – na obecnym etapie jest wystarczająca. Ale po wprowadzeniu zapowiadanych zmian w finansowaniu pobytu dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, istotnym zadaniem będzie w miarę możliwości ograniczanie liczby dzieci w placówkach i umieszczanie ich w rodzinach zastępczych. Stąd wystąpi potrzeba pozyskania kandydatów, spełniających kryteria, posiadających motywację i predyspozycje do pełnienia funkcji rodzin zastępczych,

✓ zwiększenie naboru niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych oraz zapewnienie im „systemowego” wsparcia (promocja rodzicielstwa, szkolenia, doradztwo specjalistyczne, grupy wsparcia itp.) we współpracy PCPR-u z OPS-ami będzie jednym z priorytetów niniejszej strategii.

7.5. Problem uzależnień, w tym alkoholizmu.

Interesujących danych na temat tego problemu dostarczyła „*Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych – Zduńska Wola 2017*”. Diagnoza ta zawiera m.in. wyniki badań opinii mieszkańców Zduńskiej Woli na temat problemu uzależnień. Wskazują one, że mieszkańcy uważają alkoholizm za dość poważny problem:

- ponad co trzeci pytany (34%) uważa ten problem za istotny,
- w ocenie 47% badanych, osoby pijące alkohol stanowią zagrożenie w środowisku lokalnym,
- 61% zna w swoim otoczeniu osoby nadużywające alkohol,
- 23% uważa, że widok osób pijących alkohol w miejscach publicznych jest częstym zjawiskiem,
- 50% respondentów twierdzi, że dorośli i nieletni spożywają podobną ilość alkoholu jak w latach ubiegłych, ale 24% twierdzi, że zarówno nieletni jak i dorośli piją coraz więcej,
- 27% jest zdania, że kultura spożywania napojów alkoholowych pogorszyła się na przestrzeni ostatnich lat.

Diagnoza obejmowała także badania dzieci i młodzieży, których wyniki mogą niepokoić, ponieważ:

- Wśród uczniów klas V i VI szkół podstawowych z Zduńskiej Woli pierwszy kontakt z alkoholem deklaruje 17,62% uczniów,
- wśród uczniów gimnazjum (badanie z 2017 r.) alkohol piło 57 % (więcej dziewczyn niż chłopców), wśród młodzieży ze szkół ponadgimnazjalnych to już ponad 90 %.

Osoby z problemem alkoholowym kierowano do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych o wszczęcie procedury w sprawie zastosowania obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu, do terapeutów do spraw uzależnień przyjmowanych w Punkcie ds. Przemocy w Rodzinie, Poradni dla Osób z problemami alkoholowymi oraz Klubów AA w Zduńskiej Woli.

➔ **Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**, która przede wszystkim wnioskuje o wszczęcie postępowania w sprawie obowiązku leczenia odwykowego, kieruje na badania psychiatryczne i psychologiczne, motywuje do dobrowolnego leczenia, ale także wnioskuje do sądu o zastosowanie nakazu leczenia odwykowego

Tabela 24. Najczęstsze działania MKRPA w Zduńskiej Woli w latach 2017-2019

Podjęmowane działania	2017	2018	2019
Wnioski o wszczęcie postępowania w sprawie zastosowania obowiązku leczenia odwykowego	73	67	68
Skierowania na badania psychiatryczno - psychologiczne	57	42	46
Zmotywowanie do podjęcia dobrowolnego leczenia odwykowego	30	30	30
Wnioski do Sądu o zastosowanie obowiązku leczenia odwykowego	33	28	38

Źródło: MKRPA w Zduńskiej Woli

Z powyższego zestawienia wynika, że nieznacznie zmniejsza się ilość wniosków o wszczęcie postępowania w sprawie zastosowania obowiązku leczenia odwykowego oraz skierowań na badania. Natomiast wyraźnie wzrosła liczba wniosków o zastosowanie obowiązku leczenia odwykowego. Wnioskodawcami głównie byli członkowie rodzin, Komenda Powiatowa Policji oraz MOPSCOS. Liczba osób zmotywowanych do dobrowolnego podjęcia terapii utrzymywała się na tym samym poziomie – śr. 30 osób rocznie.

W 2019 roku MKRPA odbyła 14 spotkań, w tym 12 spotkań Zespołu ds. orzekania i motywowania do leczenia. Komisja podejmowała działania w następujących sprawach:

- rozmowy Komisji z osobami uzależnionymi – 64,
- zmotywowania do podjęcia dobrowolnego leczenia odwykowego – 30,
- skierowania na badanie psychiatryczno-psychologiczne w przedmiocie uzależnienia od alkoholu – 46,
- wystosowania do Sądu Rejonowego wniosków o zastosowanie obowiązku leczenia odwykowego – 38,
- uzyskania bądź aktualizacji informacji środowiskowych od Komendy Powiatowej Policji – 58,
- sprawdzenia czy podjęto leczenie lub terapię – 30,
- kontynuacji spraw – 23,
- zawieszenia postępowania – 12;

➔ w ramach Samodzielnego Publicznego Zakładu Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Zduńskiej Woli działa **Poradnia Leczenia Uzależnień**, która prowadzi terapię indywidualną dla osób uzależnionych od alkoholu oraz innych środków psychoaktywnych. Po pomoc terapeutyczną zgłaszają się również osoby bliskie osobom uzależnionych nazywane osobami współuzależnionymi. W przypadku kiedy po pomoc zgłasza

Tabela 25. Dane dotyczące działalności Poradni Uzależnień przy SP ZPOZ w Zduńskiej Woli w 2019 r.

Rodzaj pomocy	Liczba os. objętych wsparciem
terapeuta uzależnień w trakcie certyfikacji, psycholog	61
liczba udzielonych wizyt, porad i konsultacji	180
pomoc psychologiczna	73
wnioski do Sądu o zastosowanie obowiązku leczenia odwykowego	33
konsultacje i porady psychologa	211
pedagog resocjalizacyjny, instruktor działań profilaktycznych	126
liczba udzielonych wizyt, porad i konsultacji	430
specjalista terapii uzależnień	103
lekarz psychiatra zrealizował	11 dyżurów

Źródło: Informacja z realizacji w 2019 roku Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Druga Poradnia Leczenia Uzależnień działa przy Zduńskowolskim Szpitalu Powiatowym sp. Z o.o.

Tabela 26. Dane dotyczące działalności Poradni Uzależnień przy Zduńskowolskim Szpitalu Powiatowym w 2019r.

Rodzaj pomocy	Liczba os. objętych wsparciem
12 sesji warsztatowych w I etapie leczenia	74
12 sesji warsztatowych w III etapie leczenia	147
12 sesji grupy wsparcia	208
12 sesji warsztatowych dla współuzależnionych	61
144 sesji rodzinnych	288
konsultacje terapeutyczne	240

Źródło: Informacja z realizacji w 2019 roku Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

➔ **Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna** realizuje zadania z zakresu profilaktyki I i II-rzędowej dotyczącej zapobiegania uzależnieniom od środków odurzających. W ramach profilaktyki I. dla uczniów prowadzone są warsztaty np. „Zachowania asertywne”, „Jak radzić sobie z emocjami”, „Zdrowy styl życia”. Dla rodziców prowadzone są prelekcje i wykłady edukacyjne, np. „Zdążyć przed uzależnieniem - Jak zapobiegać uzależnieniom?”, zajęcia warsztatowe „Szkoła dla Rodziców i Wychowawców”. Do nauczycieli kierowane są propozycje szkoleń z zakresu w/w tematyki. Poradnia włącza się w akcje profilaktyczne lub sama jest ich propagatorem, np. „Fakty o dopalaczach” - prelekcje w ramach Kampanii „Stop dopalaczom”; „Młody człowieku, alkohol to zły wybór”, wykład pracownika Poradni pt. „Dopalacze”.

Profilaktyka II-rzędowa to przede wszystkim konsultacje dla rodziców, dzieci i młodzieży z ryzyka uzależnienia oraz zajęcia interwencyjne w szkołach. W zakresie wspierania rodzin w przypadku wystąpienia problemów Poradnia podejmuje działania takie jak: konsultacje psychologiczne, porady, przekazywanie rodzicom informacji o specjalistycznych placówkach, współpraca z instytucjami wspierającymi rodziny np. PCPR, MOPSCOS, Policja, stowarzyszenia itp.

➔ Miasto Zduńska Wola przekazało dotacje w wysokości 40 458 zł Stowarzyszeniu Abstynentów Klubu „Wola” i Stowarzyszeniu Abstynentów Klub Wzajemnej Pomocy „Rzemieślnik” na realizację zadania pn. *„Działalność samopomocowa na rzecz utrzymywania abstynencji i krzewienia idei trzeźwości oraz wspieranie zajęć profilaktyczno-rehabilitacyjnych na rzecz osób uzależnionych i członków ich rodzin”*.

Miasto przekazało także dotację 125000 zł Fundacji „Przystań z nami” na prowadzenie działań edukacyjnych, terapeutyczno-szkoleniowych i psychologicznych na rzecz osób uzależnionych i członków ich rodzin, w tym dzieci i młodzieży. Fundacja udzieliła pomocy w następujących formach:

- wsparcie indywidualne oraz grupowe, tworzenie środowiska samopomocowego – 30 osób miesięcznie;
- wsparcie współuzależnionych poprzez prowadzenie klubu DDA – 35 osób miesięcznie;
- wsparcie terapeutyczne bezdomnych przebywających w schronisku w Henrykowie – 22 spotkania/mies.
- wsparcie grupowe w formie warsztatów – 27 osób miesięcznie;
- wsparcie terapeutyczne za pośrednictwem platformy internetowej i grupy wsparcia – 50 osób miesięcznie.

Dotację w ramach otwartego konkursu ofert w wysokości 73000 zł na realizację zadania pn. *„Pomoc dziecku w środowisku lokalnym poprzez prowadzenie świetlic z programem profilaktycznym z zakresu uzależnień”* otrzymało także Zgromadzenie Zakonne Małe Dzieło Boskiej Opatrzności „Orioniści”;

➔ w ramach profilaktyki zorganizowano profilaktyczne półkolonie dla 240 dzieci w Szkole Podstawowej Nr 13 oraz Szkole Podstawowej nr 9. Zajęcia opiekuńczo-wychowawcze i sportowe z elementami profilaktyki uzależnień zorganizowano w Szkole Podstawowej Nr 13 w okresie ferii zimowych. 29 uczniów objęto warsztatami z zakresu profilaktyki uzależnień („Czy muszę palić?”, „Alkohol – wróg czy przyjaciel?”, „Zdrowotne skutki zażywania środków odurzających”);

➔ przykłady innych programów profilaktycznych zrealizowanych w 2019 r. na terenie Zduńskiej Woli to:

- 12 warsztatów z realizacji autorskiego programu profilaktycznego „Alkohol – agresja w realu, przemoc w wirtualu”, skierowanego do uczniów 9 szkół podstawowych (w warsztatach wzięło udział 1 485 uczniów), Program poruszał tematykę najczęściej używanych substancji psychoaktywnych takich jak alkohol, nikotyna, amfetamina, marihuana oraz problem cyberprzemocy, uzależnienia od telefonu i Internetu. Celem programu było uświadomienie młodemu człowiekowi skutków używania substancji psychoaktywnych;

- 35 zajęć profilaktycznych w formie warsztatowej w ramach programu profilaktycznego „Spójrz inaczej”, rekomendowanego przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii. W warsztatach brali udział uczniowie Szkół Podstawowych Nr: 2, 6, 7, 11, 13, w tym: z klas 1-3 – 426 uczniów i 92 rodziców, z klas 4-6 – 771 uczniów i 120 rodziców.
 - 7 zajęć profilaktycznych w formie warsztatowej w ramach programu profilaktycznego „Smak życia, czyli debata o dopalaczach”. Warsztatami objęto 149 uczniów klas siódmych i ósmych szkół podstawowych z terenu miasta Zduńska Wola (Szkoly Podstawowe Nr: 9, 10, 11). Celem programu jest dostarczenie młodym ludziom podstawowych informacji na temat „dopalaczy” i zagrożeń wynikających z ich używania, a w konsekwencji zwiększenie ostrożności i zmniejszenie otwartości na kontakty z tymi produktami. Program porusza również tematykę najczęściej używanych substancji psychoaktywnych takich jak alkohol, nikotyna, amfetamina, marihuana;
 - program „Przyjaciele Zippiego” to międzynarodowy program promocji zdrowia psychicznego, który kształtuje i rozwija umiejętności psychospołeczne u małych dzieci w wieku 5-8 lat. Program realizowany był w 5 szkołach podstawowych (Szkoly Podstawowe Nr: 6, 9, 10, 11 i 13) i 2 przedszkolach publicznych (Publiczne Przedszkola Nr 4 i 10). Objęto nim łącznie 224 uczniów i przedszkolaków oraz 224 rodziców;
 - 61 godzin warsztatów dla 621 uczniów klas VII i VIII szkół podstawowych na temat ryzyka używania narkotyków i nowych substancji psychoaktywnych (NSP), mechanizmów chroniących przed używaniem narkotyków oraz podniesienie kompetencji z zakresu asertywności;
 - 11 warsztatów z programu „Debata” skierowanego do 411 uczniów klas V-VII szkół podstawowych Szkół Podstawowych Nr 2, 5, 6, 7, 9, 10, 11 12,13. Program „Debata” ma na celu opóźnienie inicjacji alkoholowej wśród młodzieży, uświadamia zagrożenia wynikające z korzystania ze środków psychoaktywnych.
- ➔ z „Diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych” wynika, że 17,6 % uczniów szkół ponadpodstawowych biorących udział w badaniu przyznało się do spożywania narkotyków. W 2019 roku na terenie miasta Zduńska Wola stwierdzono 67 przestępstw narkotykowych. W zakresie zwalczania przestępczości narkotykowej KPP w Zduńskiej Woli zanotowało dynamikę wszczęcia postępowań na poziomie 130 %, co świadczy o dobrej pracy policjantów przyczyniającej się do „zdjęcia z rynku” narkotyków.

Wnioski:

- ✓ z informacji przytoczonych powyżej niepokojące dane dotyczą młodzieży szkolnej szkół – ponad połowa uczniów gimnazjów (obecnie VII i VIII klasa) przyznało, że pije alkohol, wśród uczniów szkół średnich to 90 %;
- ✓ dostępność substancji psychoaktywnych stała się zdecydowanie łatwiejsza, także dla osób niepełnoletnich. Dilerzy są aktywni także w mieście, dlatego istotne jest powstrzymanie popytu na narkotyki u młodzieży;
- ✓ w tym kontekście należy podkreślić, że diagnoza zachowań związanych z piciem alkoholu i zażywaniem substancji psychoaktywnych (w tym prowadzenie systematycznych badań tego problemu w szkołach na terenie miasta) powinna stanowić jeden z kluczowych elementów działań profilaktycznych adresowanych do młodzieży;
- ✓ działania profilaktyczne, skierowane zarówno do dorosłych, jak i do dzieci i młodzieży są wpisane do strategii – odrębnie w obszarze dotyczącym dzieci i obszarze skierowanym na dorosłych wykluczonych.

7.6. Problem przemocy w rodzinie.

Podstawą lokalnych działań w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie i udzielania wsparcia ofiarom przemocy jest „**Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2010-2020**” (dalej Program). W skrócie Program obejmuje następujące cele: 1. Skuteczne i efektywne przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie poprzez wzmacnianie rozwoju systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, 2. Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie. 3. Edukacja społeczna i promocje działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w mieście Zduńska Wola, 4. Podnoszenie i doskonalenie wiedzy i umiejętności służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, rozwijanie współpracy interdyscyplinarnej.

Podstawą opracowania poniższej analizy problemu były sprawozdania z realizacji Programu (głównie za 2019 r.) oraz dane z MOPSCOS i Komendy Powiatowej Policji w Zduńskiej Woli.

Biorąc pod uwagę wyłącznie dane statystyczne można dojść wniosku, że przemoc w rodzinie nie jest problemem, który w istotnym stopniu dotyczy mieszkańców miasta Zduńska Wola. Przypominamy, że według danych z MOPSCOS z powodu przemocy w rodzinie pomoc społeczną otrzymują 73 rodziny. Poniższe zestawienie ilości „Niebieskich Kart” w latach 2015-2019 także wskazuje, że następuje spadek liczby rodzin objętych procedurą NK.

Tabela 27. Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” w latach 2015-2019

Gmina	2015	2016	2017	2018	2019
Miasto Zduńska Wola	109	106	80	74	73

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPSCOS

➔ ilość założonych NK nie jest miarodajnym wskaźnikiem występowania przemocy w rodzinie, bo wiele zdarzeń przemocowych nie skutkuje zgłoszeniem i w efekcie wszczęciem tej procedury;

➔ największa ilość formularzy „Niebieska Karta, część- A” latach 2017 – 2019 została wypełniona przez Policję (w 2019 r. - 33 wnioski) oraz przez MOPSCOS. Nieliczne są procedury wszczęte na wniosek placówki oświatowe (1) i praktycznie brak aktywności w tym zakresie ze strony służby zdrowia i MKRPA.

Tabela 28. Ilość wszczętych procedur „NK” wraz ze wskazaniem instytucji, która podjęła działania

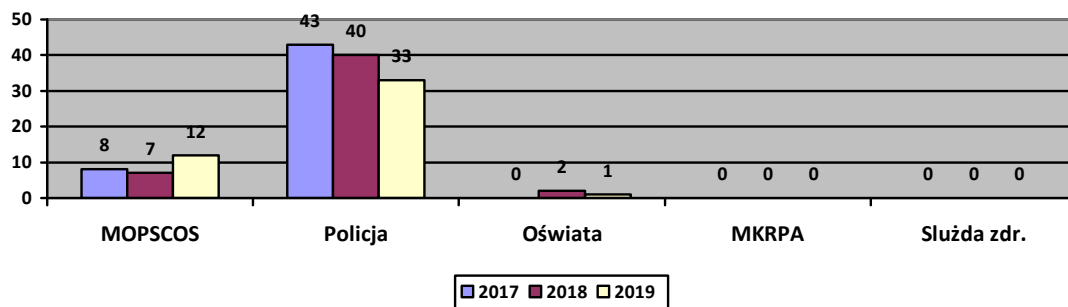
Liczba wszczętych procedur Niebieskie Karty w latach:		2017	2018	2019	Razem:
w tym przez:	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Centrum Opieki Socjalnej	8	7	12	27
	Policja	43	40	33	116
	Oświata	0	2	1	3
	Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	0	0	0	0
	Służba Zdrowia	0	0	0	0
	Łącznie:	51	49	46	146

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPSCOS

➔ w 2019 r. Policja w wyniku interwencji ustaliła **37 osób (2018r. – 45)**, co do których istniało podejrzenie, że są dotknięte przemocą, w tym: 28 kobiet, 4 mężczyzn, 5 małoletnich oraz **30 osób (2018r. – 38)**, wobec których istniało podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, w tym: 1 kobieta, 28 mężczyzn, 1 nieletni.

W zdecydowanej większości przypadków to policjanci utrzymywali stały kontakt z pracownikami MOPSCOS w zakresie wszczęcia i monitorowania procedury „Niebieskie Karty”.

Wykres 24. Ilość Niebieskich Kart założonych przez poszczególne instytucje w latach 2017-2019

Źródło: opracowanie własne wg. danych z MOPSCOS

➔ z danych KPP wynika także, że wśród osób, co do których istniało podejrzenie, że są dotknięte przemocą przeważają kobiety (śr. 79% ofiar), ale są wśród nich także małoletni (śr. 15%);

Tabela 29. Osoby, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą na podst. Niebieskich Kart

Płeć osób dotkniętych przemocą domową	2017 rok		2018 rok		2019 rok	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
kobiety	46	79%	37	82%	28	75%
małoletni	8	14%	7	15,5%	5	13,5 %
mężczyźni	4	7%	1	2,5%	4	11,5%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KPP

➔ zdecydowana większość sprawców przemocy to mężczyźni: w ok. 96-99%, niezależnie od tego czy stosują przemoc wobec kobiet, dzieci czy innych mężczyzn. Najczęściej w chwili popełnienia przemocy będący pod wpływem alkoholu. W dużej mierze wynika to z siły fizycznej i/lub lepszej sytuacji finansowej i społecznej (np. mężczyzna aktywny zawodowo – kobieta wychowuje dziecko i zajmuje się domem). Przypadki kobiet będących sprawcami przemocy są jednostkowe (śr. 1-2 rocznie). Liczba zatrzymanych w 2019 r. osób, wobec których istniało podejrzenie, że stosują przemoc to 19, w tym 18 mężczyzn i 1 kobieta;

Tabela 30. Płeć osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie na podstawie Niebieskich Kart

Płeć osób podejrzanych o stosowanie przemocy	2017 rok		2018 rok		2019 rok	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
mężczyźni	77	96%	73	99%	72	98,5%
kobiety	3	4%	1	1%	2	1,5%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KPP

➔ wśród ujawnionych przez Policję przypadków przemocy w rodzinie przeważa przemoc psychiczna - 38, w drugiej kolejności fizyczna - 37, w ostatnich 3 latach ujawniono 1 przypadek przemocy seksualnej;

Tabela 31. Ujawnione przez KPP przypadki przemocy w rodzinie w latach 2017-2019

Rodzaj przemocy	2017	2018	2019
fizyczna	50	44	37
psychiczna	62	45	38
seksualna	-	1	-
ekonomiczna	-	-	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KPP Zduńska Wola

➔ w ramach MOPSCOS funkcjonuje **Punkt ds. Przemocy w Rodzinie**, którego siedziba mieści się w Zduńskowolskim Centrum Integracji Ratusz. W Punkcie opracują specjaliści: psycholog, prawnik, specjalista ds. uzależnień, specjalista pracy socjalnej, specjalista ds. relacji interpersonalnych, mediator, którzy udzielali możliwie najbardziej praktycznego wsparcia. Podejmowali działania polegające na: udzielaniu pomocy psychologicznej, socjalnej i prawnej ofiarom przemocy, podejmowaniu interwencji na rzecz ofiar przemocy, pomocy osobom z problemem alkoholowym i współuzależnionym, udzielaniu porad indywidualnych, prowadzeniu działań mediacyjnych, prowadzeniu terapii małżeńskiej, udzielaniu wsparcia w rozwiązywaniu kryzysów rodzinnych. Istotnym elementem działań Punktu było także prowadzenie działań mediacyjnych i interwencyjnych w sytuacjach kryzysowych. Działania w Punkcie podejmowane były we współpracy m.in. z: Sądem Rejonowym, KPP, Zespołem Interdyscyplinarnym, MKRPA itp. Najistotniejsze informacje dotyczące wsparcia w ramach Punktu w 2019 roku prezentuje poniższa tabela.

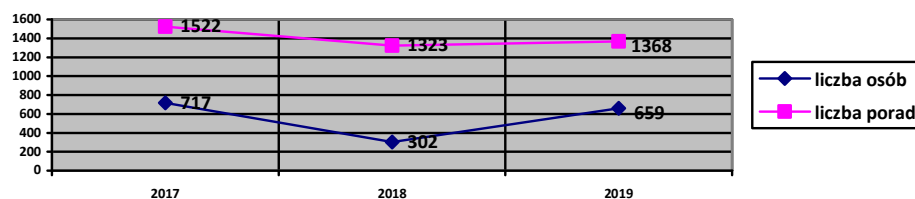
Tabela 32. Istotne dane dotyczące działalności Punktu ds. Przemocy w Rodzinie w 2019 r.

Liczba osób, które skorzystały z pomocy Punktu	659
Liczba udzielonych porad przez specjalistów Punktu	1368
Liczba osób, które skorzystały z pomocy psychologicznej	159
Liczba osób przyjętych w ramach wsparcia terapeutycznego	66
Liczba osób przyjętych w ramach poradnictwa prawnego	116
Liczba porad prawnych	245
Liczba osób przyjętych ogółem w ramach pomocy socjalnej	276
Liczba porad dotyczących pomocy socjalnej	307
Pomoc mediatora	42
Prowadzenie rodzinnej integracji, terapii małżeńskiej itp.	38
Liczba osób w grupie wsparcia dotkniętych przemocą w rodzinie	8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych za Sprawozdania z realizacji Programu za 2019 r.

➔ liczbę osób korzystających z pomocy Punktu ds. Przemocy w Rodzinie (od 302 do 717 os.) oraz liczbę udzielonych porad (corocznie ok. 1,5 tys.) przedstawia poniższy wykres;

Wykres 25. Liczba osób korzystających z pomocy Punktu i liczba porad w latach 2017-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze Sprawozdań z realizacji Programu

➔ bardzo istotnym działaniem Punktu jest organizowanie grup wsparcia dla osób dotkniętych przemocą domową. Liczba uczestników tych grup jest zbliżona (8-10 os.). W ramach grupy odbywały się cykliczne spotkania prowadzone przez psychologa oraz warsztaty np. p.n. „Bezpiecznie przez życie” (praca nad rozwijaniem i wzmacnianiem m.in. poczucia własnej wartości, zachowań asertywnych itp.), „Między nami kobietami” dla kobiet współuzależnionych;

➔ od stycznia 2018 r. w Zduńskiej Woli działa Zespół Interdyscyplinarny, w którego skład, wchodzi przedstawiciele: MOPSCOS, PCPR, Komendy Powiatowej Policji, MKRPA, Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej, SP Zakładu Podstawowej Opieki Zdrowotnej, Zduńskowolskiego Szpitala Powiatowego, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, Prokuratury Rejonowej, Straży Miejskiej, Biura Edukacji, Sportu i Spraw Społecznych Działu Zdrowia i Polityki Społecznej UM i Stowarzyszenia Abstynentów Klubu Wzajemnej

Pomocy „Rzemieślnik”. Do zadań Grup Roboczych należy w szczególności: opracowywanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach i monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy. Zestawienie, dotyczące aktywności Zespołu Interdyscyplinarnego przedstawia poniższa tabela:

Tabela 33. Istotne dane dotyczące działalności Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2018-2019

	2018	2019
spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego	4	4
powołane Grupy Robocze	74	72
liczba posiedzeń Grup Roboczych	141	143
liczba rodzin, którym udzielono pomocy	74	72

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze Sprawozdań z realizacji Programu (2018, 2019)

➔ pracownicy MOPSCOS brali udział w szkoleniach rozszerzających wiedzę i umiejętności z zakresu profesjonalnej pracy z klientem doświadczającym przemocy, w tym: „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie – prawo i praktyka” - 2 os., „Kwestie sporne w procedurze Niebieskie Karty” - 2 os., „Praktyczne aspekty prowadzenia interwencji i motywowania do zmiany w ramach prowadzenia procedury Niebieskich Kart – 11 os., „Przeciwdziałanie przemocy oraz profilaktyka uzależnień w kontekście współpracy służb w zakresie pomocy skazanym w ich społecznej readaptacji” – 1 os.;

➔ także PCPR w Zduńskiej Woli prowadzi wsparcie rodzin, w których wystąpił problem przemocy. W 2019 r. w Powiatowym Ośrodku Interwencji Kryzysowej przyjęto 66 rodzin – w przypadku 6 z nich powodem zgłoszenia była przemoc domowa (w 2018 r. było to 13 rodzin). Pracownik socjalny PCPR brał także udział w posiedzeniach Grup Roboczych oraz Zespołu Interdyscyplinarnego powołanego do realizacji zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie w mieście Zduńska Wola;

➔ działania Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Zduńskiej Woli w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie to m.in.: konsultacje dla rodzin wyposażające dzieci i młodzież w umiejętności negocjacyjnego rozwiązywania konfliktów oraz umiejętności komunikacji społecznej. Wspieranie nauczycieli i rodziców w doskonaleniu kompetencji wychowawczych, społecznych i edukacyjnych. Zapobieganie patologiom społecznym w środowiskach szkolnych i rodzinnych, w sytuacjach kryzysu wychowawczego i rodzinnego. W ramach udziału w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego udzielane są konsultacje w sprawach związanych z przemocą (rodzicom prawnym, opiekunom, rodzicom zastępczym, nauczycielom, kuratorom sądowym, asystentom rodziny i koordynatorom); wsparcie psychologiczne;

➔ aktywny w tym zakresie problemowy jest także Kuratorski Zespół Służby Sądowej w Zduńskiej Woli. Kierownik Zespołu jest członkiem Zespołu Interdyscyplinarnego. Kuratorzy zawodowi zgodnie z prowadzonymi nadzorami nad rodzinami dotkniętymi przemocą w rodzinie uczestniczyli w spotkaniach Grup Roboczych. Prowadzili także prelekcje z młodzieżą m.in. w zakresie podnoszenia świadomości społecznej na temat przyczyni skutków stosowania przemocy w rodzinie;

➔ Stowarzyszenie „Trampolina dla Polski” w latach 2019-2021 realizuje projekt pn. „**Ośrodek Pomocy Pokrzywdzonym Przestępstwem „Trampolina”** na terenie woj. łódzkiego (także powiat zduńskowski i miasto Zduńska Wola). Projekt został dofinansowany kwotą 3 741 843 zł ze środków Funduszu Sprawiedliwości (Ministerstwo Sprawiedliwości). Projekt zakłada pomoc pokrzywdzonym: przemocą domową, przestępstwem przeciwko rodzinie i opiece, przestępstwem seksualnym, przeciwko życiu i zdrowiu, przeciwko mieniu, przeciwko wolności oraz ofiarom wypadków komunikacyjnych. Wsparcie obejmuje pomoc prawną, psychologiczną, psychoterapeutyczną oraz **materialną**, w tym np. pokrywanie

kosztów świadczeń zdrowotnych, lekarstw w zakresie niezbędnym w procesie leczniczym doznanego uszczerbku na zdrowiu wynikającego z przestępstwa lub jego następstw; pokrywanie kosztów czasowego zakwaterowania lub udzielania schronienia; finansowanie okresowych dopłat do bieżących zobowiązań czynszowych i opłat za energię ciepłą, energię elektryczną, gaz, wodę, opał; pokrywanie kosztów żywności; pokrywanie kosztów zakupu odzieży, środków czystości i higieny osobistej itp. Więcej informacji na stronie: www.trampolinazdunskawola.com/osrodek-pomocy;

➔ ilość Niebieskich Kart i zgłaszających się po pomoc rodzin nie oddaje jednak skali i wagi problemu, którego ofiarami są także dzieci, seniorzy i osoby niepełnosprawne, czyli grupy najsłabsze, które powinny być szczególnie chronione przed przemocą. Na poważne konsekwencje zachowań przemocowych narażone są dzieci, które często są świadkami przemocy w rodzinie, ale także bezpośrednimi ofiarami. Obok obrażeń cielesnych przemoc domowa powoduje, że dziecko żyje w poczuciu strachu i zagrożenia, pozbawione poczucia bezpieczeństwa. Uczucie do rodzica (nawet jeżeli jest sprawcą przemocy), powoduje, że często dzieci obwiniają siebie za agresję ze strony rodzica („było niegrzeczne”, „nie słuchało” itp.). Takie nieuzasadnione poczucie winy oraz traumy wynikające z przemocy powodują bardzo negatywne skutki psychospołeczne. Niezaspokojenie podstawowych potrzeb bezpieczeństwa i zaufania wpływa na dalszy rozwój dziecka i jest przyczyną wielu schorzeń psychosomatycznych. Dzieci będące ofiarami przemocy wykazują wysoki poziom depresji, poczucie osamotnienia, myśli samobójcze, nadpobudliwość, agresję, obniżenie samooceny i poczucie bezwartościowości. Może prowadzić do nieprzystosowania interpersonalnego (niski poziom kompetencji społecznych, trudności w kontaktach z rówieśnikami), deficytów intelektualnych, problemów afektywnobehawioralnych (agresja, samoponížanie, lęk, wstyd i poczucie winy, wrogość i gniew, pesymizm i negatywizm) – przekładają się na gorsze funkcjonowania w szkole i zmniejszenie szans edukacyjnych. Bezpośrednie skutki przemocy wobec dzieci są początkiem destrukcyjnego wpływu przemocy domowej także w ich dorosłym życiu. Odroczone skutki przemocy objawiają się w postaci różnych form niedostosowania społecznego np. trudności w nauce, wagarowanie, ucieczki z domu, udział w nieformalnych młodzieżowych grupach przestępczych, wysoki poziom agresji, nadużywanie alkoholu, branie narkotyków. Ofiary przemocy, zwłaszcza seksualnej, mają problemy z nawiązaniem i utrzymaniem relacji z innymi osobami. Ponadto, zachowania przemocowe są często dziedziczone i powielane. Doświadczanie przemocy w dzieciństwie podwyższa ryzyko, że krzywdzone dzieci same staną się krzywdzącymi rodzicami;

➔ szczególnie istotna jest współpraca MOPSCOS z innymi instytucjami działającymi na rzecz rodzin, w których występuje przemoc. Poniższa tabela przedstawia kilka inicjatyw podjętych w 2019 r.

Tabela 34. Przykłady działań na terenie miasta w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Instytucja	Zakres działania
MOOPSCOS	- konferencja pt. „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie - działania praktyczne, aspekty prawne, psychologiczne i profilaktyka” z udziałem ekspertów i przedstawicieli instytucji zajmujących się problematyką przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Konferencja skierowana była do przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, policji, kuratorów sądowych, prokuratury, oświaty (w szczególności do uczniów szkół średnich) służby zdrowia i innych jednostek zaangażowanych bezpośrednio lub pośrednio w tematykę profilaktyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Zaprezentowano m.in. działalność Punktu ds. Przemocy w Rodzinie, zasady współpracy w ramach Grup Roboczych Zespołu Interdyscyplinarnego; - włączenie się w akcję „Tydzień Pomocy Ofiarom Przestępstw” zorganizowanej w dniach 18-24 lutego 2019 r. przez Prokuraturę Rejonową w Zduńskiej Woli, która miała na celu propagowanie działań związanych z upowszechnieniem praw pokrzywdzonych. Jednym z jej podstawowych celów było poinformowanie społeczeństwa o uprawnieniach, jakie przysługują osobom pokrzywdzonym oraz o istnieniu szerokiego kręgu podmiotów, które mogą im udzielić pomocy. Pracownicy socjalni Ośrodka włączyli się w akcję pełniąc dyżury w siedzibie Prokuratury Rejonowej w Zduńskiej Woli i udzielając wszystkich niezbędnych informacji; - włączenie się w akcje informacyjne z zakresu przeciwdziałania przemocy tj. 30 kwietnia - „Dzień sprzeciwu wobec Bicia Dzieci”, 4 czerwca – „Międzynarodowy Dzień Dzieci Będących Ofiarami Agresji”, 25 listopada – „Dzień Eliminacji Przemocy Wobec Kobiet” przypominające o tym, że wszystkie osoby doznające przemocy mogą uzyskać pomoc w Punkcie ds. Przemocy w Rodzinie, w którym pełniący dyżury specjaliści w sposób profesjonalny udzielają wsparcia wszystkim pokrzywdzonym osobom, w tym również dzieciom i młodzieży;
oświata	- szkolenie pt. „Rola i zadania pracowników oświaty w procedurze Niebieskie Karty”, skierowanego do pedagogów szkolnych oraz członków Zespołu Interdyscyplinarnego w Zduńskiej Woli. Szkolenie dotyczyło takich zagadnień jak: podstawy prawne z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, realizacja procedury Niebieskie Karty, zasady pracy z uczniem dotkniętym przemocą, organizacja pomocy dla ucznia dotkniętego przemocą, symptomy mogące świadczyć o stosowaniu wobec dziecka przemocy. Głównym celem szkolenia było zapoznanie z obowiązującymi aktami prawnymi regulującymi problematykę przemocy w rodzinie oraz zadaniami, kompetencjami i możliwościami interwencji szkoły w tym zakresie. <u>Przedstawiciele oświaty są prawnie zobligowani do podejmowania określonych działań, które mają na celu udzielenie pomocy w sytuacji podejrzenia przemocy w rodzinie ucznia.</u> W szkoleniu wzięło udział 18 osób; - szkolenia w formie warsztatowej dla rady pedagogicznej (32 nauczycieli) oraz 37 rodziców uczniów klas IV i V Szkoły Podstawowej Nr 10 w Zduńskiej Woli w zakresie takich zagadnień jak: przeciwdziałanie przemocy rówieśniczej, rozpoznawanie negatywnych emocji, ukazanie różnicy pomiędzy zachowaniami asertywnymi a agresywnymi itp.
UM Zduńska Wola	- działalność informacyjna na rzecz mieszkańców miasta w zakresie możliwości uzyskania specjalistycznej pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej w podmiotach realizujących zadania w przedmiocie rozwiązywania problemów uzależnień, przemocy w rodzinie. Informacje te zamieszczono na tablicach informacyjnych Urzędu Miasta Zduńska Wola i stronie internetowej; - opublikowany został na stronie internetowej UM wykaz placówek udzielających pomocy w województwie łódzkim w zakresie: tymczasowego schronienia, specjalistycznego poradnictwa, pomocy psychologiczno-terapeutycznej i korekcyjno-edukacyjnej dla osób stosujących przemoc w rodzinie, pomocy osobom i rodzinom dotkniętym przemocą w rodzinie; - Miasto finansowało prowadzenie Punktu ds. Przemocy w Rodzinie przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Centrum Opieki Socjalnej w Zduńskiej Woli. Ze środków Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2019 r. przeznaczono 59 098,00 zł na jego funkcjonowanie.
KPP i PCPR Zduńska Wola	- PCPR w ramach współpracy z Komendą Powiatową Policji zorganizował „Niebieski Piknik”, który był skierowany głównie do najmłodszych m.in. udostępniono punkt, w którym dzielnicowy wraz z pracownikiem PCPR udzielali informacji, porad oraz rozdawali ulotki i informatory z zakresu przemocy, form pomocy osobom dotkniętym zjawiskiem przemocy domowej; - PCPR we współpracy z KPP i Spółdzielnią Mieszkaniową „LOKATOR” zorganizował debatę społeczną pt.: „MilczeNIE! – STOP przemoc”. Celem spotkania było omówienie problematyki z zakresu przemocy, bezpieczeństwa dzieci „przemocy rówieśniczej” oraz wskazanie metod i form wsparcia w sytuacjach wystąpienia zagrożeń. Przedstawione zostały także aktualne problemy społeczne zdiagnozowane lokalnie m. in. poprzez Krajową Mapę Zagrożeń Bezpieczeństwa;

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze Sprawozdań z realizacji Programu (2018, 2019)

Wnioski:

- ✓ zmniejsza się corocznie ilość zakładanych Niebieskich Kart, ale to nie musi oznaczać, że przypadków przemocy rodzinie na terenie miasta jest co roku mniej (obecnie Rzecznik Praw Obywatelskich alarmuje, że w okresie epidemii wirusa SARS-CoV-2 znacznie zwiększyła się skala problemu przemocy w rodzinie);
- ✓ ofiarami przemocy w zdecydowanej większości są kobiety, chociaż są także dzieci głównie do 13 roku życia oraz seniorzy (co jeszcze kilka dekad temu było zjawiskiem marginalnym) i osoby niepełnosprawne;
- ✓ większość formularzy NK jest zakładana przez funkcjonariuszy Policji, widać także aktywność pracowników MOPSCOS, natomiast bierni w tym zakresie są przedstawiciele oświaty i służby zdrowia;
- ✓ najbardziej efektywne będzie kontynuowanie wspólnych, międzyinstytucjonalnych działań MOPSCOS, PCPR, KPP, sądu, kuratorów, szkół, ośrodków zdrowia, organizacji społecznych itp. z zakresu: uświadomienia ofiarom (lub potencjalnym ofiarom), że przemoc w rodzinie ma charakter przestępczy, dostarczeniu informacji na jaką pomoc mogą liczyć ofiary przemocy w rodzinie, udzielaniu pomocy ofiarom przemocy w rodzinie (pomoc psychologiczna i terapeutyczna, prawna, grupy wsparcia itp.);
- ✓ kończy się okres realizacji obecnego Programu z Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2010-2020 – konieczna jest aktualizacja lub opracowanie nowego programu, spójnego z niniejszą strategią RPS;
- ✓ analizy wskazują, że w okresie pandemii covid-19 problem przemocy domowej nasilił się (z powodu izolacji, stresu, nadużywania alkoholu itp.). Jednocześnie obostrzenia, będące konsekwencją epidemii koronawirusa, zmniejszają efektywność pomocy ze strony instytucji udzielających wsparcia ofiarom przemocy. W związku z tym MRPiPS wydało m.in. instrukcję w sprawie Niebieskiej Karty, instrukcję dotyczącą sposobu organizacji Zespołów Interdyscyplinarnych i Grup Roboczych oraz realizacji procedury „Niebieskie Karty” oraz dla pracowników socjalnych do pracy z rodzinami, które przejawiają problemy opiekuńczo-wychowawcze w związku z epidemią wirusa SARS-CoV-2⁴. Wydziałom polityki społecznej urzędów woj. zalecono przekazanie informacji wszystkim Zespołom Interdyscyplinarnym o aplikacji „**Twój Parasol**” (<https://twojparasol.com>). Aplikacja mobilna „Twój Parasol” stanowi praktyczne narzędzie umożliwiające dostęp do bazy organizacji oferujących wsparcie, a co bardziej istotne ułatwiające przesyłanie informacji o zdarzeniach przemocowych oraz możliwość kontaktu z wcześniej skonfigurowanym adresem email lub możliwość szybkiego wybrania telefonu alarmowego. Po uruchomieniu przypomina program do sprawdzania pogody, który niemal każdy ma na swoim telefonie. Dzięki temu zapewnia użytkownikom niezbędną dyskrecję. Po dwukrotnym kliknięciu w obrazek można przejść do ukrytej części właściwej aplikacji;
- ✓ wsparcie dla ofiar przemocy musi być realizowane możliwie jak najbardziej skutecznie, ze względu na to, że dotyka grypy najsłabsze (kobiety, dzieci, seniorów). Dlatego działania w tym zakresie stanowią ważną część strategii RPS.

⁴ <https://www.rpo.gov.pl/sites/default/files/Odpowied%C5%BA%20MRPiS%20ws%20przemocy%20domowej.pdf>

7.7. Bezdomność.

Bezdomność nie jest na terenie miasta Zduńska Wola tak poważnym problemem społecznym jak w większych ośrodkach miejskich np. Łodzi. Ale przypomnijmy, że 47 osób w 2019 r. otrzymywało pomoc MOPSCOS właśnie z powodu bezdomności. Dlatego od 2004 roku realizowany jest program wychodzenia z bezdomności „Szansa dla Ciebie”. Program realizują wspólnie przedstawiciele następujących podmiotów:

1. Schronisko dla Bezdomnych im. bł. F. Drzewieckiego w Henrykowie,
2. Schronisko dla Osób Bezdomnych „Metamorfoza” w Felixsowie,
3. Schronisko dla Osób Bezdomnych MARKOT w Bełchatowie,
4. Komenda Powiatowa Policji w Zduńskiej Woli,
5. Straż Miejska w Zduńskiej Woli,
6. Biuro Gospodarki Lokalowej Urzędu Miasta Zduńska Wola,
7. Samodzielny Publiczny Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Zduńskiej Woli,
8. Zduńskowski Szpital Powiatowy sp. z o.o.,
9. Towarzystwo Budownictwa Społecznego „Złotnicki” sp. z o.o. w Zduńskiej Woli,
10. Spółdzielnia Mieszkaniowa „Lokator” w Zduńskiej Woli,
11. Straż Ochrony Kolei w Zduńskiej Woli,
12. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zduńskiej Woli.

Ww. instytucje i podmioty tworzą Koalicję Na Rzecz Wychodzenia z Bezdomności, której celem jest koordynacja wsparcia (zabezpieczenie miejsc noclegowych i umożliwienie reintegracji społecznej).

Osoby bezdomne przebywające na terenie miasta u rodziny miały zapewnioną:

- możliwość korzystania ze wsparcia specjalistów tj. terapeuty, psychologa, prawnika,
- żywność, którą otrzymywali z organizacji pozarządowych,
- pomoc w postaci zasiłków i pomoc w naturze w przypadku, gdy bezdomny współpracował z pracownikiem socjalnym w ramach programu wychodzenia z bezdomności lub kontraktu socjalnego, w ramach których w szczególności: wyrabiano lub odtwarzano dokumenty osobiste, uzyskiwano uprawnienia do świadczeń zdrowotnych, podejmowano leczenie odwykowe, składano wnioski o lokal socjalny itp.

Łącznie w 2019 r. z różnych ww. form pomocy skorzystały wszystkie 46 osób bezdomnych z terenu miasta.

Miasto ogłosiło w 2019 r. otwarty konkurs ofert na realizację zadania pn. *„Udzielanie schronienia osobom bezdomnym z terenu miasta Zduńska Wola w schronisku dla osób bezdomnych”*. Dotacja została udzielona dwóm podmiotom prowadzącym schroniska dla osób bezdomnych: Fundacji Metamorfoza z siedzibą w Felixsowie oraz Stowarzyszeniu Monar Schronisko dla osób bezdomnych „Markot” w Bełchatowie.

W 2019 r. zapewniono całonocne schronienie dla 26 osób bezdomnych, w tym 22 mężczyzn w Schronisku w Felixsowie oraz 4 osób (1 kobieta i 3 mężczyzn) w Schronisku w Bełchatowie.

Wnioski:

✓ obecnie bezdomność nie jest poważnym problemem społecznym w mieście Zduńska Wola, nie oznacza to jednak, że nie należy monitorować skali zjawiska i sytuacji osób bezdomnych i rozważyć utworzenie na terenie miasta miejsca tymczasowego schronienia np. ogrzewalni;

✓ dotychczasowe działania w ramach Koalicji na Rzecz Wychodzenia z Bezdomności są adekwatne do aktualnych potrzeb, dlatego w strategii RPS nie proponujemy dodatkowych rozwiązań i inicjatyw.

8. SZCZEGÓŁOWA DIAGNOZA ZASOBÓW MIASTA.

W poniższym rozdziale krótko opisano ważniejsze sfery życia społecznego w mieście Zduńska Wola, w tym: oświata i edukacja, ochrona zdrowia, kultura, sport, bezpieczeństwo publiczne oraz działalność organizacji pozarządowych. Przy opracowaniu tych zagadnień wykorzystano między innymi:

- dane pozyskane od poszczególnych jednostek organizacyjnych oraz wydziałów UM Zduńska Wola,
- dane przekazane przez inne instytucje Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, instytucje kultury, służby np. KPP, Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej, Straż Miejską, organizacje pozarządowe itp.
- informacje ze strony internetowych m.in. www.zdunskawola.pl, www.zdunskawola.naszemiasto.pl, www.bip.zdunskawola.pl, www.um-zdunskawola.bip.gov

8.1. Edukacja i placówki oświatowe.

Obecnie sieć szkół podstawowych w mieście Zduńska Wola tworzy 10 szkół. Z dniem 1 września 2020 r. została zlikwidowana Szkoła Podstawowa nr 4 im. Tadeusza Kościuszki, więc sieć będzie stanowiła 9 szkół:

- Szkoła Podstawowa nr 2 (dalej SP 2),
- Szkoła Podstawowa nr 5 im. św. Alojzego Orione (dalej SP 5),
- Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 1: Szkoła Podstawowa nr 6 im. Mikołaja Kopernika (dalej ZSP nr 1, SP 6),
- Szkoła Podstawowa nr 7 im. Władysława Broniewskiego (dalej SP 7),
- Szkoła Podstawowa nr 9 z Oddziałami Integracyjnymi im. Jana Pawła II (dalej SP 9),
- Szkoła Podstawowa nr 10 im. Marii Skłodowskiej-Curie (dalej SP 10),
- Szkoła Podstawowa nr 11 im. Stefana Żeromskiego (dalej SP 11),
- Szkoła Podstawowa nr 12 (dalej SP 12),
- Szkoła Podstawowa nr 13 im. Kolejarzy Polskich (dalej SP 13).

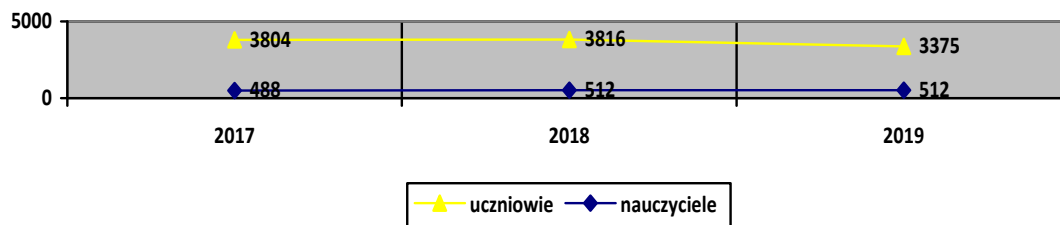
Łączna liczba nauczycieli to **512**: 338 dyplomowanych, 92 mianowanych, 64 kontraktowych i 18 stażystów.

Tabela 35. Liczba nauczycieli z podziałem na rodzaje szkół (w roku szkolnym 2019/2020)

Szkoła	Stażysty	Kontraktowi	Mianowani	Dyplomowani	Razem
PP 2		3	3	11	17
PP 3		4	3	4	11
PP 4			9	4	13
PP 5		3	1	6	10
PP 6	3	1	6	4	14
PP 7		2	1	7	10
PP 10	1	3	2	13	19
PP 11		2		8	10
SP 2	2	4	7	23	36
SP 4		5	4	18	27
SP 5		1	5	34	40
ZSP 1		11	11	41	63
SP 7		7	5	20	32
SP 9	1	2	13	39	55
SP 10	8	6	8	19	41
SP 11	2	7	4	32	45
SP 12		1	4	28	33
SP 13	1	2	6	27	36
RAZEM:	18	64	92	338	512

➔ Liczba nauczycieli w okresie 3 lat zwiększyła się – w roku szkol. 2017/18 było ich 488, obecnie **512 os.**;

Wykres 26. Liczba nauczycieli i uczniów szkół podstawowych na terenie miasta w latach 2017-2020

➔ Liczba uczniów zmniejszyła się – w roku szkolnym 2017/2018 było to 3804 os., w 2018/2019 - 3816 os. oraz w 2019/2020 – **3375** os.;

Tabela 36. Liczba nauczycieli z podziałem na rodzaje szkół (w roku szkolnym 2019/2020)

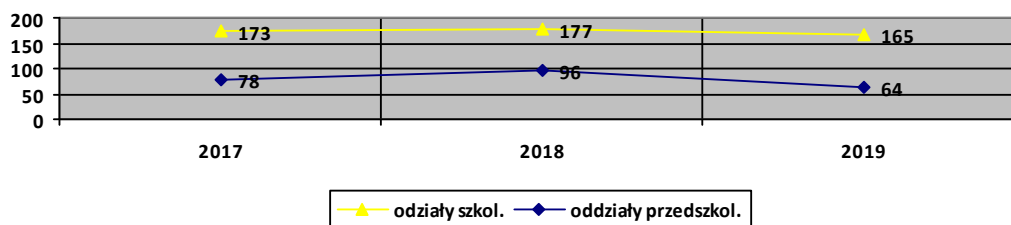
Lp.	Szkoła	Liczba oddz.	Liczba uczniów	W tym:								
				L. ucz. w przedszk.	Liczba uczniów w oddz. szkoły podstawowej							
					0	I	II	III	IV	V	VI	VII
1	SP 2	16	355	0	22	25	36	17	46	105	55	49
2	SP 4	3	40	0	14	11	15	0	0	0	0	0
3	SP 5	13	289	0	63	57	39	22	57	0	24	27
4	ZSP nr 1	28	627	25	88	75	83	37	75	97	72	75
5	SP 7	17	322	0	32	29	34	21	84	80	42	0
6	SP 9	24	481	20	65	57	62	18	85	67	65	42
7	SP 10	22	444	0	48	48	35	15	86	96	57	59
8	SP 11	13	243	0	25	24	30	16	39	53	26	30
9	SP 12	12	234	0	35	40	33	11	28	0	21	66
10	SP 13	17	340	19	44	37	37	20	62	50	40	31
RAZEM:		165	3375	64	436	403	404	177	562	548	402	379

Źródło: opracowanie UM Zduńska Wola

➔ Ilość oddziałów w szkołach zmniejszyła się – w roku szkolnym 2017/2018 było to 173 oddziały, w roku szkolnym 2018/2019 – 177 oraz w 2019/2020 – **165** oddziałów;

➔ Ilość oddziałów przedszkolnych także zmalała – w roku szkolnym 2017/2018 było to 78 oddziałów, w roku szkolnym 2018/2019 – 96 oraz w 2019/2020 – **64** oddziałów;

Wykres 27. Liczba oddziałów szkolnych i przedszkolnych na terenie miasta w latach 2017-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Zduńska Wola

➔ liczba urodzeń dzieci w Zduńskiej Woli ma tendencję spadkową, co będzie miało bezpośredni wpływ na zmniejszenie liczby uczniów i w konsekwencji także ilości oddziałów przedszkolnych i szkolnych;

➔ wyniki egzaminów „ósmoklasistów” w roku szkol. 2018/2019 wskazują, że uczniowie z terenu miasta:

- osiągnęli średnią **30,5** pkt. z języka polskiego – nieco niższa od śr. dla powiatu i woj. i kraju (31,5 pkt.);

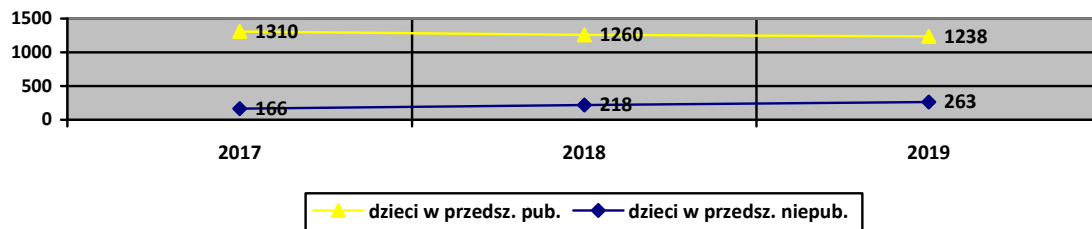
- osiągnęli średnią **18,3** pkt. z języka angielskiego – wyższa od śr. dla powiatu i woj. (17,4) i kraju (17,7);

Wykres 28. Wyniki egzaminu j. polski (2018/2019)

Źródło: opracowanie UM Zduńska Wola

Wykres 29. Wyniki egzaminu j. angielski (2018/2019)

- w roku szkolnym 2019/2020 na terenie miasta funkcjonowało 9 przedszkoli publicznych oraz 9 niepublicznych przedszkoli/ niepublicznych punktów przedszkolnych;
- odsetek dzieci objętych edukacją przedszkolną jest bardzo wysoki **97 %** - biorąc pod uwagę, że dzieci w wieku przedszkolnym (w wieku 3-6 lat) jest 1544, a łącznie do przedszkoli uczęszcza 1501 dzieci;
- liczba dzieci w przedszkolach publicznych nieznacznie zmniejszyła się – w roku szkol. 2017/2018 było to 1310 os., w 2018/2019 -1260 os. oraz w 2019/2020 – **1238** os.;
- liczba dzieci w niepublicznych przedszkolach zwiększyła się – w roku szkol. 2017/2018 było to 166 os., w 2018/2019 -218 os. oraz w 2019/2020 – **263** os.;

Wykres 30. Liczba dzieci w przedszkolach publicznych i niepublicznych w mieście w latach 2017-2020

Źródło: opracowanie UM Zduńska Wola

Tabela 37. Liczba dzieci w przedszkolach publicznych (w roku szkolnym 2019/2020)

Lp.	Przedszkole	Liczba oddziałów	Liczba wychowanków
1.	PP 2	7	175
2.	PP 3	6	150
3.	PP 4	7	175
4.	PP 5	4	100
5.	PP 6	4	95
6.	PP 7	4	100
7.	PP 9	5	118
8.	PP 10	9	225
9.	PP 11	4	100
RAZEM:		50	1238

Źródło: opracowanie UM Zduńska Wola

- rozwój niepublicznych przedszkoli jest w dużej mierze efektem wsparcia edukacji przedszkolnej z funduszy europejskich w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego;

Tabela 38. Liczba dzieci w niepublicznych przedszkolach (w roku szkolnym 2019/2020)

Lp.	Niepubliczne przedszkole/ niepubliczny punkt przedszkolny	Liczba oddziałów	Liczba wychowanków
1.	Przedszkole Niepubliczne "DO-RE-MI"	3	61
2.	Przedszkole Niepubliczne "Fun&Play"	2	40
3.	Niepubliczne Przedszkole Specjalne "AMIS"	6	26
4.	Niepubliczne Przedszkole "Radosny Maluszek"	1	25
5.	Niepubliczny Punkt Przedszkolny "Akademia Malucha"	2	24
6.	Niepubliczne Przedszkole "Maluszkowo"	2	38
7.	Prywatne Przedszkole "Pluszakowo"	1	15
8.	Przedszkole Niepubliczne "Orzeszek"	1	10
9.	Przedszkole Niepubliczne "Akademia Myszki Miki"	1	24
Razem:		19	263

➔ na jakości edukacji istotny wpływ ma także oferta zajęć pozalekcyjnych (wyrównawczych, sportowych, rozwijających uzdolnienia itp.). Aktywność poszczególnych szkół w tym zakresie jest bardzo zróżnicowana – od bardzo niewielkiej oferty (SP 10), po ponad 1,4 tys. godzin różnorodnych zajęć, konsultacji i warsztatów – zestawienie zrealizowanych godzin w szkołach przedstawia poniższa tabela.

Tabela 39. Ilość zajęć pozalekcyjnych w szkołach podstawowych z terenu miasta (w roku szkolnym 2019/2020)

Szkoła	Liczba godzin						Razem
	Zajęcia rozwijające uzdolnienia	Zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze	Zajęcia zawodowoznaczące	Warsztaty	Porady, konsultacje	Inne	
SP 2	210	51	50	300	780	14	1405
SP 4	20	40	40	10	8	0	118
SP 5	59	40	0	0	10	20	129
ZSP 1	12	138	0	0	65	0	215
SP 7	64	128	0	110	154	0	456
SP 9	2	65	2	0	0	52	121
SP 10	0	7	0	1	7	6	21
SP 11	32	56	62	125	242	0	517
SP 12	10	4	2	369	130	4	519
SP 13	106	0	124	20	16	0	266

Źródło: opracowanie UM Zduńska Wola

➔ wskaźnikiem efektywności zajęć pozalekcyjnych jest nie tylko ich ilość, ale także liczba uczniów, którzy z nich korzystają. Zdecydowanie wyróżnia się SP 9, w których 58% uczniów bierze udział w zajęciach;

Tabela 40. Liczba uczniów biorących udział w zajęciach pozalekcyjnych w szkołach podstawowych (2019/2020)

Szkoła	Zajęcia specjalistyczne - liczba uczniów							Razem:
	Rewalid.	Korekc.-komp.	Logop.	Socjoterap.	biofeedback	sala doświadcz. świata	inne	
SP 2	4	17	3	0	0	0	6	30
SP 4	0	0	0	0	0	0	0	0
SP 5	0	0	10	0	0	0	0	10
ZSP 1	2	19	10	19	0	0	32	82
SP 7	1	0	0	8	0	1	1	11
SP 9	67	76	66	1	9	20	40	279
SP 10	0	34	8	2	0	0	1	45
SP 11	8	47	19	0	0	0	0	74
SP 12	0	2	2	0	0	0	2	6
SP 13	3	38	6	2	0	0	0	49

Źródło: opracowanie UM Zduńska Wola

➔ szkoły na rozwój i wyposażenie pozyskują środki zewnętrzne i realizują projekty, w tym z dotacji UE. Największą skuteczność w tym zakresie wykazała SP 9 (a jednym ze wskaźników rezultatu jest tak duży udział uczniów w zajęciach pozalekcyjnych);

Tabela 41. Projekty realizowane przez szkoły, w tym w ramach funduszy UE

Lp.	Realizator	Nazwa projektu	Źródło	Wartość projektu	Przyznane dofinansowanie	Wkład własny
1.	PP 2	Bezpieczny plac zabaw w "Tęczowym Przedszkolu"	Urząd Miasta - budżet obywatelski	60 000,00	60 000,00	0,00
2.	PP 2	Zduńskowska Spartakiada Przedszkola		7 200,00	7 200,00	0,00
3.	SP 2	Rządowy program "Bezpieczna+"	Wojewoda Łódzki	38 200,00	30 560,00	7 640,00
3.	ZSP1	Strategia rozwoju kompetencji	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	468 652,50	435 796,50	32 856,00
4.	SP 9	Szansa dla uczniów i nauczycieli Szkoły Podstawowej nr 9 w Zduńskiej Woli	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	882 107,75	820 307,75	61 800,00
5.	SP 11	Rządowy program "Bezpieczna+"	Wojewoda Łódzki	45 000,00	36 000,00	9 000,00
6.		"Tradycyjny Sad"	BOŚ	500,00	200,00	300,00
7.	SP 12	"Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów ze Szkoły Podstawowej nr 12 w Zduńskiej Woli" w ramach RPO Województwa Łódzkiego	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	474 972,50	441 730,50	33 242,00
RAZEM w roku szkolnym 2017/2018				1 976 632,75	1 831 794,75	144 838,00

1.	PP 2, PP 6, PP 7, PP 9, PP 10, PP 11	Wyrównanie szans edukacyjnych dzieci z orzeczeniami o niepełnosprawności w Publicznych Przedszkolach Miasta Zduńska Wola	Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego	720 778,75	612 661,75	108 117,00
2.	ZSP 1	Ekopracownia pod chmurką	WFOŚiGW	49 602,00	44 617,00	4 985,00
3.	ZSP1	Strategia rozwoju kompetencji	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	468 652,50	435 796,50	32 856,00
4.	SP 7	Ekopracownia pod chmurką	WFOŚiGW	55 225,00	49 625,00	5 600,00
RAZEM w roku szkolnym 2018/2019				1 294 258,25	142 700,25	151 558,00

Źródło: opracowanie UM Zduńska Wola

➔ szkoły podstawowe są dość dobrze wyposażone w nowoczesne pomoce, komputery, dostęp do Internetu

Tabela 42. Wyposażenie szkół podstawowych w komputery

Nazwa szkoły	Komputery											
	do celów dydaktycznych - ogółem	do celów dydaktycznych z dostępem do internetu	do celów dydaktycznych - przenośne	z tego - w bibliotece szkolnej - ogółem	z tego - w bibliotece szkolnej - z dostępem do internetu	z tego - w bibliotece szkolnej - przenośne	z tego - dostępne dla uczniów - ogółem	z tego - dostępne dla uczniów - z dostępem do internetu	z tego - dostępne dla uczniów - przenośne	pozostałe w szkole - ogółem	pozostałe w szkole - z dostępem do internetu	pozostałe w szkole - przenośne
SP 2	16	16	3	3	3	3	13	13	3	15	15	15
SP 4	37	37	21	3	3	1	22	22	9	7	7	1
SP 5	25	25	6	4	4	1	21	21	5	44	22	12
ZSP 1	77	77	58	2	1	1	40	40	28	37	37	30
SP 7	35	35	31	0	0	0	14	14	14	21	21	14
SP 9	40	40	40	1	1	1	40	40	40	7	7	7
SP 10	40	40	31	5	5	0	4	4	0	8	8	2
SP 11	25	25	25	2	2	1	15	15	15	0	0	0
SP 12	49	49	49	4	4	0	37	37	37	24	24	24
SP 13	66	66	45	5	5	4	25	25	25	13	13	9
Razem:	410	410	309	29	28	12	231	231	176	176	154	114

Źródło: opracowanie UM Zduńska Wola

➔ szkoły sieciowe szkoły ponadpodstawowych tworzą w Zduńskiej Woli licea ogólnokształcące, technika i szkoły branżowe.

Tabela 43. Szkoły ponadpodstawowe na terenie miasta Zduńska Wola

Lp.	Rodzaj i nazwa szkoły	Profile kształcenia
1.	I Liceum Ogólnokształcące im. Kazimierza Wielkiego	• matematyczny, • biologiczno-chemiczny, • humanistyczny.
2.	II Liceum Ogólnokształcące im. Jana Pawła II	• politechniczny • humanistyczno-prawny • medyczny • medialno-dziennikarski
3.	Liceum Plastyczne im. Katarzyny Kobro	• techniki i projektowanie graficzne • projektowanie ubioru, aranżacja przestrzeni • formy rzeźbiarskie(ceramika artystyczna).
4.	Zespół Szkół Elektronicznych im. Stanisława Staszica	• technik elektronik • technik informatyk • technik teleinformatyk • monter elektronik
5.	Zespół Szkół Zawodowych nr 1 im. Obrońców Westerplatte	• technik organizacji reklamy • technik logistyk • technik pojazdów samochodowych • technik ekonomista • technik handlowiec • technik mechanik • technik przemysłu mody • mechanik monter maszyn i urządzeń • operator obrabiarek skrawających • krawiec
6.	Zespół Szkół im. Kazimierza Kałużewskiego i Juliusza Sylły	• liceum ogólnokształcące z klasą wojskową • technik hotelarstwa • technik żywienia • technik transportu kolejowego
7.	Zespół Szkół Rolnicze Centrum Kształcenia Ustawicznego	• technik mechanizacji rolnictwa, • technik rolnik, • technik technologii żywności, • technik żywienia i usług gastronomicznych. • Profile kształcenia liceum ogólnokształcącego: • pożarniczy, • policyjny, • samorządowy, • taneczno-teatralny, • bezpieczeństwo wewnętrzne, • ratownictwo medyczne. • Profile kształcenia szkoły zawodowej: • kucharz, piekarz, wędliniarz, • mechanik/operator pojazdów/maszyn rolniczych • operator maszyn i urządzeń przemysłu spożywczych
8.	Zespół Szkół Aktywności Zawodowej ZDZ	• technik usług fryzjerskich, • technik budownictwa, • kosmetyczka, stylistka.
9.	Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna nr 5	• cukiernik, piekarz, kucharz • blacharz samochodowy, mechanik samochodowy • krawiec, stolarz, tapicer • fryzjer, • sprzedawca, • elektryk • pomocnik hotelowy
10.	Trzyletnie Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych „Żak”	Liceum kształci w formie zaocznej. Ukończenie szkoły umożliwia uzyskanie wykształcenia średniego, a po zdaniu egzaminu maturalnego – świadectwa dojrzałości.

➔ w mieście działa także Państwowa Szkoła Muzyczna I i II stopnia. Szkoła Muzyczna I st. ma charakter szkoły umuzykalniającej. Rozwija uzdolnienie muzyczne, przygotowuje uczniów do dalszego zawodowego kształcenia muzycznego i aktywnego uczestnictwa w życiu muzycznym. Szkoła realizuje wyłącznie program kształcenia muzycznego (instrument główny i teorię), bez przedmiotów ogólnokształcących, w dwóch cyklach nauczania: cykl 6-letni (dla dzieci młodszych) i cykl 4-letni (dla dzieci starszych). Szkoła Muzyczna II st. jest artystyczną szkołą zawodową dającą wykształcenie w zawodzie muzyka. Szkoła realizuje wyłącznie program kształcenia muzycznego (bez przedmiotów ogólnokształcących).

➔ w Zduńskiej Woli działa Wydział Zamiejscowy Społecznej Akademii Nauk. Uczelnia prowadzi studia: licencjackie, magisterskie i podyplomowe. Kierunki studiów to: informatyka, zarządzanie, pedagogika, administracja, bezpieczeństwo narodowe, logistyka.

Wnioski:

- ✓ sieć szkół podstawowych w mieście po reorganizacji we wrześniu 2020 r. jest dostosowana do potrzeb;
- ✓ liczba uczniów i oddziałów spada, co jest wyraźnie widoczne w naborach do kl. I, mniej jest także dzieci w oddziałach przedszkolnych;
- ✓ oferta zajęć pozalekcyjnych nie jest równomiernie dostępna w każdej szkole;
- ✓ młodzież ma dostęp do różnorodnych szkół ponadpodstawowych i profili nauczania;

8.2. Działalność kulturalna. Sport, rekreacja.

Miejski Dom Kultury jest centralnym ośrodkiem życia kulturalnego Zduńskiej Woli. Jest też centralnym ośrodkiem miejskiego krajobrazu – zajmuje bowiem nowoczesny budynek Ratusza, który wzniesiono na pl. Wolności, w centrum miasta. MDK upowszechnia różne nurty kultury i sztuki. Organizuje zajęcia twórcze, warsztaty i szkolenia, inspirowane do rozwoju osobistego i społecznego. Pełni także rolę Zduńskowolskiego Centrum Integracji. W ramach Miejskiego Domu Kultury działa Kino Ratusz.

Muzeum Historii Miasta Zduńska Wola gromadzi głównie archiwalia związane z XIX-wiecznym, przemysłowym i rzemieślniczym rodowodem Zduńskiej Woli. Muzeum ma ponad 9 tysięcy eksponatów. Większość to dary i znaleziska. Około dwóch tysięcy spośród nich eksponowanych jest w Muzeum – Domu Urodzin św. Maksymiliana, jako depozyt.

Miejska Biblioteka Publiczna to placówka nowoczesna i innowacyjna. Katalogi zduńskowolskiej biblioteki umieszczono na stronie internetowej, więc przed wizytą można w łatwy sposób sprawdzić dostępność książek. Użytkownicy MBP mogą także korzystać z dziesiątek tytułów w całości dostępnych on-line. Placówka dołączyła do platformy IBUK Libra i oferuje bezpłatny dostęp do wielu pozycji z literatury popularnej, ale też akademickiej i specjalistycznej. W wypożyczalni prócz książek znajdują się też audiobooki, prasa codzienna, tygodniki i czasopisma. Biblioteka organizuje wiele wydarzeń promujących literaturę i czytelnictwo, w tym niezwykle inspirujące spotkania z poetami, prozaikami i dziennikarzami.

Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Zduńskiej Woli (MOSiR) zarządza miejskimi obiektami sportowymi oraz organizuje wiele wydarzeń zachęcających zduńskowolan do aktywności fizycznej. MOSiR Organizuje także wydarzenia sportowe i rekreacyjne np. wycieczki rowerowe po ziemi zduńskowolskiej dla początkujących, średniozaawansowanych i profesjonalistów, spływy kajakowe czy olimpiady seniorów.

Klub sportowy o największych sukcesach to Zduńskowolski Klub Sportowy „GATTA” występujący w Futbolu Ekstraklasie. Drużyna wywalczyła m.in. Halowy Puchar Polski i tytuł Mistrza Polski. Poza halówką wysoki poziom prezentuje także zduńskowolskie kolarstwo, lekka atletyka oraz tenis stołowy.

Kluby sportowe z terenu Zduńskiej Woli to:

Zduńskowolski Klub Sportowy „GATTA”

Zduńskowolskie Towarzystwo Cyklistów

Międzyszkolny Klub Sportowy

Integracyjny Klub Sportowy „Start” w Zduńskiej Woli

Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy „Park” Zduńska Wola

Miejsko-Gminny Uczniowski Klub Sportowy „Pogoń Zduńska Wola”

Klub Sportowy „Karsznice”

Stowarzyszenie „Diament”

Kolejowy Klub Sportowy „Olimpia”

Stowarzyszenie Pasjonatów Sportu Zduńska Wola

Rugby Klub Zduńska Wola

Uczniowski Klub Sportowy Akademia Siatkówki

Stowarzyszenie Pasjonatów Sportu Zduńska Wola

Zduńskowolski Klub Karate Kyokushin

Klub Karate Kyokushin im. Masutatsu Oyamy w Zduńskiej Woli

Stowarzyszenie Karate Tradycyjnego w Zduńskiej Woli

Zduńskowolskie Bractwo Thratlonu Sztuk Walki w Zduńskiej Woli

Szkolny Klub Strzelectwa Sportowego „Sokół” w Zduńskiej Woli

Strzelecki Klub Sportowy Bunkier

Tenisowy Uczniowski Klub Sportowy Zduńska Wola

Uczniowski Klub Sportowy „Perfect”

Uczniowski Klub Sportowy „Siódemka”

Zduńskowolski Szkolny Związek Sportowy

Klub Nordic Walking Luca Team Zduńska Wola

Klub Sportowy WIND

Powyższa długa lista klubów sportowych wskazuje na dużą aktywność mieszkańców w zakresie sportu.

Najważniejsze obiekty sportowe na terenie miasta Zduńska Wola to:

- dwa stadiony, którymi zarządza MOSiR: Stadion Miejski w Zduńskiej Woli przy ul. Łaskiej oraz Stadion Miejski w Zduńskiej Woli przy ul. Okrzei;
- dwa boiska Orlik 2012 Moje Boisko przy ul. Okrzei oraz Orlik przy Szkole Podstawowej nr 10;
- kryta pływalnia przy Szkole Podstawowej nr 9 i Kąpielisko z basenami otwartymi;
- hala sportowa przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 1.

Miasto Zduńska Wola w ciągu ostatnich lat zwiększyło swoje zasoby w zakresie oferowanych atrakcji turystycznych. W 2018 roku zostało partnerem projektu „Rowerowe Łódzkie” i obecnie posiada 12 stacji roweru miejskiego, na których dostępnych do wypożyczenia jest 96 rowerów. Ponadto w 2018 roku, po gruntownej rewitalizacji, został oddany do użytku Park Miejski w Zduńskiej Woli, który zyskał

odrestaurowany wygląd. Przebudowie uległy stawy, powstały nowe alejki, oświetlenie, zamontowano altany i ławeczki, które służyć mają odpoczynkowi odwiedzających go mieszkańców Miasta i okolic. Nasadzonych zostało kilka tysięcy roślin, które uczyniły to miejsce zielonym centrum Miasta. Dodatkowo został zamontowany system monitoringu, jak również zainwestowano w nowoczesny system nawadniania.

Poza tym w trakcie prac inwestycyjnych jest także obszar wokół zbiornika retencyjnego „Kępina”. Powstały ścieżki pieszo-rowerowe, zamontowano również obiekty tzw. małej architektury: ławki, altany, grille i stoliki, wszystko po to, aby uatrakcyjnić ten teren i podarować mieszkańcom Miasta Zduńska Wola i jego okolic miejsce, gdzie mogą odpocząć i spędzić wolny czas. W trakcie kolejnych etapów związanych z rewitalizacją tego obszaru planowane jest m.in. zamontowanie oświetlenia.

Ponadto na terenie Miasta Zduńska Wola zarówno jego mieszkańcy jak i odwiedzający mają możliwość zapoznać się z historią kolejnictwa i zobaczyć zabytkowe lokomotywy w Skansenie Lokomotyw.

8.3. Zdrowie i opieka zdrowotna.

Na terenie miasta Zduńska Wola działalność leczniczą polegającą na udzielaniu świadczeń zdrowotnych prowadzą podmioty lecznicze w formie publicznych i niepublicznych oraz szpital.

1/ **Samodzielny Publiczny Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej**, dla którego miasto jest podmiotem tworzącym. SP ZOZ prowadzi działalność leczniczą obejmującą następujące świadczenia zdrowotne:

- podstawowa opieka zdrowotna w warunkach ambulatoryjnych i domowych,
- ambulatoryjna specjalistyczna opieka zdrowotna,
- diagnostyka laboratoryjna i obrazowa,
- rehabilitacja,
- medycyna szkolna,
- leczenie uzależnień.

2/ **Zduńskowski Szpital Powiatowy Spółka z o.o.** prowadzi działalność leczniczą w zakresie:

- stacjonarne i całodobowe szpitalne świadczenia zdrowotne,
- stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne inne niż szpitalne,
- ambulatoryjne świadczenia zdrowotne,
- pomocy doraźnej – zespół wyjazdowy specjalistyczny lub podstawowy.

Na terenie miasta Zduńska Wola prowadzą działalność leczniczą także niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej (NZOZ). Zakłady niepubliczne stanowią liczną grupę realizującą usługi medyczne podstawowej opieki zdrowotnej, specjalistycznej, diagnostycznej, rehabilitacji oraz stomatologii. Wykaz publicznych i niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej w ramach podstawowej opieki zdrowotnej działających na terenie miasta Zduńska Wola, które podpisały umowy z NFZ, dostępny jest na stronie NFZ pod adresem: <https://zip.nfz.gov.pl/GSL/GSL/POZ>

Zaopatrzenie ludności w środki medyczne i lekarstwa zapewniają apteki. Wykaz aptek oraz harmonogram dyżurów jest publikowany i aktualizowany na stronie internetowej Powiatu Zduńskowskiego pod adresem: http://powiatzdunskowski.pl/strona-56-ochrona_zdrowia_i_pomoc_spoleczna_apteki.html

Pomoc medyczna w nagłych przypadkach jest świadczona w Zduńskowskim Szpitalu Powiatowym.

Poradnie Zdrowia Psychicznego działają przy Samodzielnym Publicznym Zakładzie Podstawowej Opieki oraz w Zduńskowskim Szpitalu Powiatowym sp. Z o.o. w Zduńskiej Woli, ul. Królewska 29,

Oddział medycyny paliatywnej prowadzi Zduńskowolski Szpital Powiatowy oraz Zakład Opieki Paliatywnej Hospicja domowe. W Zduńskiej Woli nie funkcjonuje zakład opiekuńczo-leczniczy.

Elementem systemu zabezpieczenia zdrowotnego mieszkańców miasta (głównie w podeszłym wieku) jest Miejski program osłonowy „Teleopieka dla osób wymagających wsparcia” realizowany przez MOPSCOS. Beneficjentami Programu są osoby samotne i osoby w rodzinie (o których mowa w art. 6 pkt 9, 10 i 14 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej), które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają wsparcia w formie usługi teleopieki. Teleopieka stanowi rodzaj pomocy, która wykorzystuje innowacyjne systemy teleinformatyczne - polega na elektronicznym, całodobowym monitoringu użytkownika urządzenia mobilnego przez podmiot świadczący usługę i wzywaniu odpowiednich służb ratownictwa w przypadku otrzymania zgłoszenia o zagrożeniu życia lub zdrowia. W 2019 r. Programem objęto 19 osób, w tym 15 osób niepełnosprawnych.

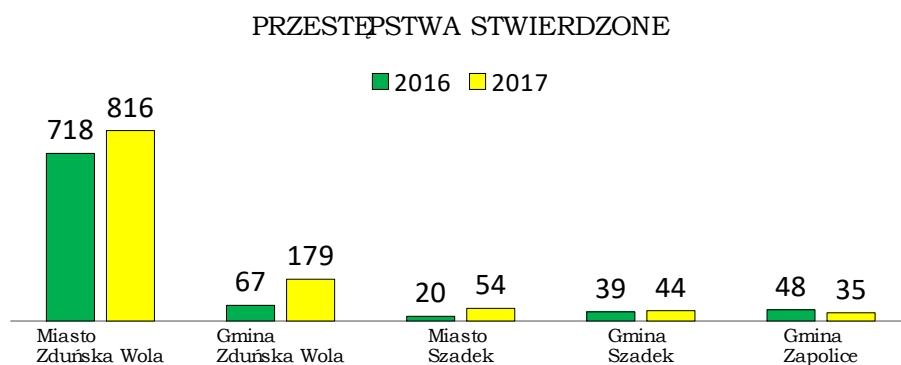
8.4. Bezpieczeństwo publiczne.

Poniższą analizę opracowano na podstawie danych przekazanych przez Wydział Prewencji Komendy Powiatowej Policji w Zduńskiej Woli. Informacja od KPP zawierała bardzo szczegółowe informacje, z których najistotniejsze to m.in.:

➔ w 2019 r. w mieście Zduńska Wola odnotowano **709** przestępstw (nastąpił spadek o 185 w porównaniu do 2018 r.). Liczba ta obejmuje zarówno przestępstwa zgłoszone przez obywateli jak i ujawnione przez policjantów w wyniku prowadzonych czynności służbowych;

➔ na podstawie danych dotyczących przestępczości na terenie całego powiatu należy zauważyć, że większość zdarzeń miała miejsce na terenie miasta Zduńska Wola. Na przykład w 2017 r. w mieście było prawie pięć razy więcej przestępstw niż w gminie Zduńska Wola i 15 razy więcej niż w Szadku;

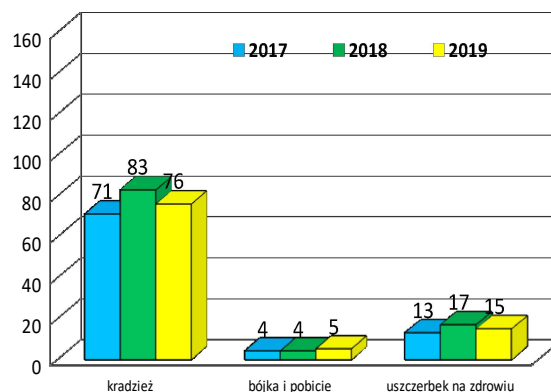
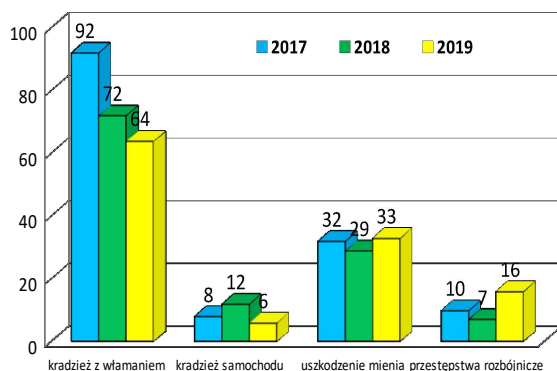
Wykres 31. Liczba przestępstw w podziale na poszczególne gminy powiatu zduńskowolskiego

Źródło: opracowanie KPP w Zduńskiej Woli

➔ w 2019 r. wśród najczęściej stwierdzonych były: przestępstwa gospodarcze – 249, kradzieże – 76, kradzieże z włamaniem – 64 oraz z przestępczość narkotykowa – 67. W dalszej kolejności były to: uszkodzenia mienia – 33, przestępstwa rozbójnicze – 16, uszczerbek na zdrowiu – 15, kradzieże samochodu – 5, bojki i pobicia – 5;

Wykresy 32 i 33. Wybrane kategorie przestępstw z ogólnej liczby przestępstw stwierdzonych w 2019 r.

Źródło: opracowanie KPP w Zduńskiej Woli

- ➔ w 2019 odnotowano spadek przestępczości w kategoriach: kradzieże (z 83 w 2018r. do 76 w 2019 r.), kradzieże z włamaniem (z 72 w 2018 r. do 64), kradzieże z włamaniem do samochodu (z 12 w 2018 r. do 6), uszczerbek na zdrowiu (z 17 w 2018 r. do 15), zabójstwa (z 2 w 2018 do 1), zgwałcenia (z 2 w 2018 do 0);
- ➔ wzrosła natomiast liczba przestępstw w kategorii: bójki i pobicia (z 4 w 2018r. do 5), uszkodzenia mienia (z 29 do 33), przestępczość rozbójnicza (z 7 do 16) oraz przestępczość narkotykowa (z 47 do 67);
- ➔ wskaźnik wykrywalności najczęstszych przestępstw, czyli **kradzieży** na terenie powiatu wyniósł w 2019 aż **67,59 %** (przy średniej dla woj. łódzkiego - wartości 31,45%). Wysoka jest także wykrywalność sprawców kradzieży z włamaniem – **60,47 %** (śr. woj. to 40%). Policjanci KPP w Zduńskiej Woli w roku 2019, poza prowadzonymi działaniami wykrywczymi, podjęli działania kontrolno-prewencyjne, polegające na zwiększeniu patroli w miejscach występowania takich zdarzeń oraz prowadzili akcje informacyjne w zakresie zwiększenia świadomości mieszkańców Zduńskiej Woli;
- ➔ w 2019 r. odnotowano niewielki wzrost liczby **bójek i pobić**. Najczęściej tego rodzaju czyny popełniano w rejonach lokali rozrywkowych. Ponadto bardzo często do zdarzeń dochodziło, gdy uczestnicy zdarzenia byli pod wpływem alkoholu. W części przypadków podłożem bójki lub pobicia były wcześniejsze konflikty. Wskaźnik wykrywalności sprawców wyniósł **100 %** (przy śr. w województwie łódzkim 78,19 %);
- ➔ w przypadku **uszkodzeń mienia** najczęstsze były zarysowanie lakieru pojazdów oraz wybite szyb w sklepach, budynkach mieszkalnych. Zazwyczaj były to szkody parkingowe w miejscach niedozorowanych, niemonitorowanych, parkingach przyblokowych. Wskaźnik wykrywalności to 48,89 % (śr. woj. 31,45 %);
- ➔ poważniejsze kategorie przestępstw to spowodowanie **ciężkiego uszczerbku na zdrowiu**, skutkującego naruszeniem czynności narządów ciała. W sytuacji tego typu przestępstw podobnie jak w przypadku bójek i pobić, pokrzywdzony i sprawca najczęściej się znają. Ponadto do zdarzeń dochodzi również, gdy strony znajdują się na terenie lub w pobliżu lokali rozrywkowych oraz są pod wpływem alkoholu. Wskaźnik wykrywalności sprawców wyniósł **100 %** (przy śr. woj. 85,93 %);
- ➔ dwa razy więcej niż w poprzednim roku stwierdzono **przestępstw rozbójniczych**, ale jednocześnie znacznie zwiększono ich wykrywalność (z 37,5% w 2018 r. do **100 %** w 2019 r.). Przestępstwa te popełniano o różnych porach dnia, w mieszkaniach, na ulicach, w punktach handlowych. Sprawcy działali z zaskoczenia i po uprzednim użyciu przemocy fizycznej zabierali przedmioty, które pokrzywdzeni mieli przy sobie, tj. najczęściej pieniądze i telefony komórkowe. Śr. wykrywalność w tej kategorii dla woj. to 80,4 %;

➔ w 2019 roku na terenie miasta Zduńska Wola stwierdzono 67 **przestępstw narkotykowych**, natomiast w całym powiecie 76. W 2018r. tego rodzaju przestępstw było 47 i miały one miejsce tylko na terenie Zduńskiej Woli. W zakresie zwalczania przestępczości narkotykowej stwierdzono na terenie całego powiatu, dynamikę wszczęcia postępowań na poziomie 130 %, co świadczy o dobrej pracy policjantów przyczyniającej się do „zdjęcia z rynku” narkotyków. Ilość zabezpieczonych narkotyków na terenie całego powiatu to blisko 10 kg (1 gram narkotyku np. amfetaminy to śr. 8-10 porcji, to daje wyobrażenie o skali zagrożenia). Jest to kategoria wymagająca od Policji głównie działań związanych z dokładnym rozpoznaniem środowisk przestępczych i działań kontrolnych pod kątem nielegalnego posiadania środków odurzających. Wskaźnik wykrywalności tego typu czynów wyniósł **98,68 %** (śr. woj. to 95%);

➔ w kategorii **przestępczości gospodarczej i korupcyjnej** skuteczne wykrywanie jest bardzo czasochłonne i niejednokrotnie wymaga prowadzenia bieżącej analizy zgromadzonego materiału dowodowego. Wszystkie te czynności mają na celu gromadzenie dowodów i potwierdzenie popełnienia przestępstwa. Każdego roku przestępcy wykorzystując nowe techniki i technologie mają na celu zdezorientowanie zarówno pokrzywdzonych jak i organów ścigania. Obejmowały takie czyny jak: oszustwa internetowe, wyłudzenia pożyczek i kredytów, obrót wyrobami alkoholowymi oraz tytoniowymi nielegalnego pochodzenia (np. na terenie powiatu zabezpieczono 239 tys. sztuk nielegalnych papierosów). W 2019 r. na 249 stwierdzonych przestępstwach gospodarczych, wykryto sprawców 83,94 %;

➔ w kategorii **przestępczość nieletnich** w 2019 r. policjanci z Zespołu ds. Nieletnich i Patologii skierowali **198** wniosków do Sądów Rodzinnych związanych z czynami karalnymi i demoralizacją (ponad dwa razy więcej niż w 2018 r. - 95). Wnioski te dotyczyły najczęściej spożywania alkoholu – 77, ale także kradzieży – 14, niepoprawnego zachowania -12, zdarzeń drogowych – 6 itp. Policjanci zatrzymali także 10 uciekinierów z placówek opiekuńczo-wychowawczych i 3 nieletnich do Młodzieżowych Ośrodków Wychowawczych;

➔ w kategorii **bezpieczeństwo w ruchu drogowym** w roku 2019 na terenie miasta Zduńska Wola miało miejsce **31** wypadków (wzrost o 10 wypadków w stosunku do roku 2018). W wypadkach tych 3 osoby zginęły, a 35 było rannych (tu także nastąpił wzrost, bo w 2018 r. jedna osoba poniosła śmierć, a 20 było rannych). Więcej stwierdzono kolizji – 438, które jednak nie stanowiły zagrożenia dla zdrowia i życia.

Tabela 44. Ilości zdarzeń drogowych odnotowanych przez KPP w Zduńskiej Woli w latach 2018-2019

Wypadki		Ofiary śmiertelne		Ranni		Kolizje	
2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019
21	31	1	3	20	35	422	438

Źródło: opracowanie KPP w Zduńskiej Woli

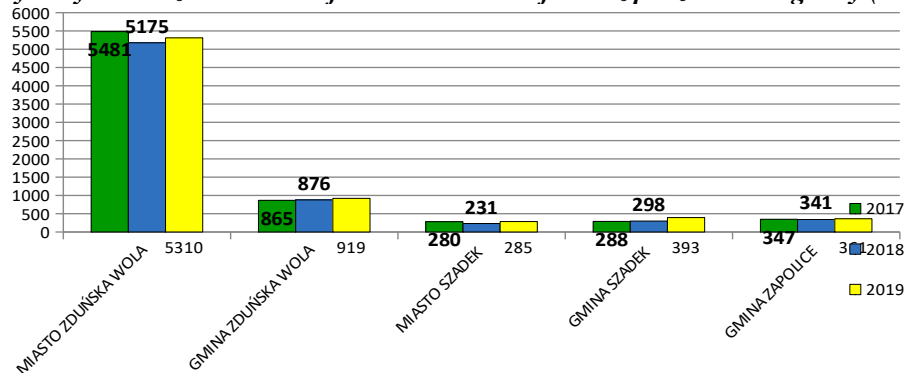
➔ głównymi przyczynami, z powodu których dochodziło do wypadków i kolizji drogowych są: nieustąpienie pierwszeństwa przejazdu, nieustąpienie pierwszeństwa pieszemu na przejściu dla pieszych, nieprawidłowe wyprzedzanie, nieostrożne wejście na jezdnię przed jadącym pojazdem;

➔ funkcjonariusze Wydziału Ruchu Drogowego w roku 2019 przeprowadzili na terenie powiatu **198 działań** (w 2018 r. – 177), mających na celu eliminowanie i ujawnianie zagrożeń w ruchu drogowym, w tym: 76 akcji „Trzeźwy poranek”, 60 kaskadowych pomiarów prędkości, 50 akcji „Niechronieni”, 12 akcji SMOG. Ponadto w celu ograniczenia zagrożeń w ruchu drogowym oraz propagowania zachowań zgodnych

z prawem, prowadzone były inne działania np. „Bezpieczny pieszy”, „Bezpieczny rowerzysta”, „Bezpieczne przejście dla pieszych”, „Widoczny i sprawny pojazd”, „Świeć przykładem - Świeć odblaskiem” itp.;

➔ policjanci w 2019 r. przeprowadzili na terenie miasta Zduńska Wola **5310 interwencji** (wzrost o 135 w stosunku do 2018 roku). To ponad 5 razy więcej niż w Gminie Zduńska Wola (919). Głównym zadaniem jest natychmiastowa reakcja na ujawnione wykroczenie oraz prewencja, czyli zapobieganie przestępczości oraz zapewnienie spokoju i porządku w miejscach publicznych;

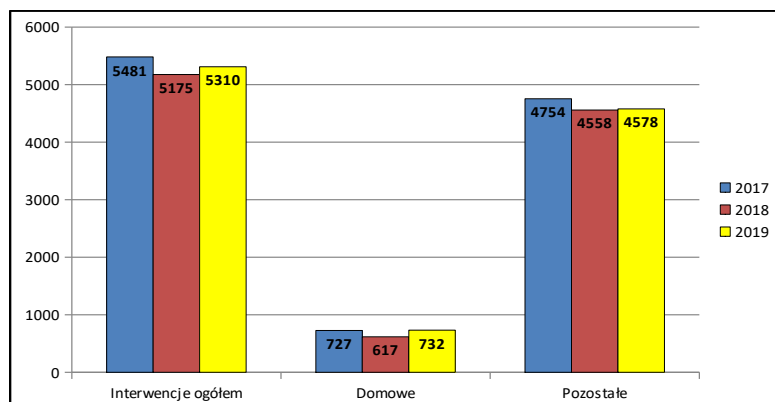
Wykresy 34. Liczba interwencji KPP w Zduńskiej Woli z podziałem na gminy (2017-2019)

➔ w 2019 roku policjanci wykonali **8083 służby**. W porównaniu z rokiem poprzednim liczba ta wzrosła aż o 1622 służby (w 2018 r. odbyli 6461 służb);

➔ wzrosła liczba interwencji domowych (awantury, przemoc itp.) - w 2019 r. było ich 732, a w 2018 - 617;

Wykresy 35. Liczba i rodzaj interwencji KPP na terenie miasta Zduńskiej Woli (2017-2019)

Źródło: opracowanie KPP w Zduńskiej Woli

➔ w 2019 r. policjanci KPP brali udział w **zabezpieczeniach 32 imprez** na terenie miasta, w tym: sportowych, kulturalnych, rekreacyjnych, religijnych oraz innych wydarzeń o charakterze masowym. Liczba zabezpieczonych imprez w roku 2018 i 2019 kształtuje się na podobnym poziomie. Zabezpieczenia realizowane były wspólnie z: Strażą Miejską, KPP Straży Pożarnej i OSP, firmami ochroniarskimi. Dotyczyły m.in. takich imprez jak: Zduńskowolski Orszak Trzech Króli, XII Piknik Motocyklowy, Wyścig Kolarski „Gatta Prestige Race”, Dzień Dziecka z Ratuszem 2019, Dni Zduńskiej Woli 2019, X Międzynarodowy Festiwal „Folklor Świata”, Święto Kwiatów 2019, III Piątka Pomarańczowej Pomocy, Powiatowy Piknik Maksymilianowski, XX Regionalna Wystawa Rolno-Przemysłowa, II Zduńskowolski Bieg WOŚP. W czasie zabezpieczanych imprez nie doszło do żadnych zakłóceń ładu i porządku;

➔ Miasto Zduńska Wola przeznaczyło z budżetów środki na dofinansowanie zakupu radiowozu nieoznakowanego Hyundai Kona. Przedsięwzięcie to realizowane było w oparciu o współfinansowanie 50%

w ramach tzw. „Sponsoringu 2019”. Dodatkowo Urząd Miasta w Zduńskiej Woli przeznaczył środki w kwocie 10000 zł na patrole ponadnormatywne.

8.5. Działania prewencyjne.

W 2019 roku policjanci KPP w Zduńskiej Woli uczestniczyli w wielu akcjach i programach prewencyjnych, które miały na celu poprawę bezpieczeństwa publicznego na terenie miasta. Działalność prewencyjna była ukierunkowana na zapobieganie popełnianiu przestępstw i prowadzenie skutecznych interwencji w przypadku ujawnienia zachowań naruszających porządek prawny. Adresowana była do różnych grup: dzieci i młodzież, kierowcy, seniorzy,

Syntetyczna informację na temat realizowanych działań prewencyjnych przedstawia poniższa tabela

Tabela 45. Przykładowe działania prewencyjne KPP w Zduńskiej Woli

Grupa docelowa	Akcja/program prewencyjny
dzieci/młodzież/ uczniowie	Prewencyjne działania „NIELAT” Bezpieczne Ferie i Bezpieczne Wakacje Bezpieczna Droga do Szkoły Dzień Wagarowicza Policyjna Akademia Bezpieczeństwa Turniej Bezpieczeństwa w Ruchu Drogowym Tydzień Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Przestępstwem Zwolnij – Jak kocha to poczeka XIV finał powiatowego „Konkursu sprawności fizycznej oraz wiedzy o bezpieczeństwie” dla uczniów klas II szkół podstawowych w ramach Policyjnej Akademii Bezpieczeństwa współpraca z „ZW Media” oraz „Nasze Radio” – audycje na temat bezpiecznego zachowania dzieci, młodzieży łącznie 680 spotkań z młodzieżą (w 2018 r. – 436);
nauczyciele/ rodzice	- 45 spotkań z pedagogami szkolnymi i rodzicami uczniów gl. na temat zagrożenia wynikające z zażywania „dopalaczy” - spotkania związane z przestępczością w Internecie i cyberprzemocą rówieśniczą;
seniorzy	- policjanci prowadzili rozmowy indywidualne z osobami w podeszłym wieku i samotnie zamieszkującymi na temat ich bezpieczeństwa osobistego i sposobów unikania zagrożeń; - spotkania w „Klubie Seniora” związane z bezpiecznymi zachowaniami; - w ramach programu „Karsznice dla Seniora” dzielnicowi udzielali wskazówek co zrobić by nie paść ofiarą przestępstwa. Przestępcy działający metodą „na wnuczka”, czy „na policjanta” wciąż próbują oszukać, głównie osoby starsze;
mieszkańcy	- „Niebieski Piknik” - „Bezpieczny pieszy”, „Bezpieczny rowerzysta”, „Bezpieczne przejście dla pieszych”, „Widoczny i sprawny pojazd”, „Świeć przykładem - Świeć odblaskiem” - zduńskowolscy policjanci prowadzili działania informacyjne i edukacyjne mające na celu rozpowszechnienie wśród mieszkańców wiedzy z zakresu funkcjonowania i możliwości Krajowej Mapy Zagrożeń Bezpieczeństwa (KMZB);

Źródło: opracowanie KPP w Zduńskiej Woli

8.6. Organizacje pozarządowe.

Na terenie Powiatu zduńskowolskiego łącznie w 2019 roku działały 143 stowarzyszenia, 23 stowarzyszenia kultury fizycznej, 13 uczniowskich klubów sportowych oraz 5 fundacji.

Wśród NGO najliczniejszą grupę stanowią więc stowarzyszenia rejestrowe, prowadzące działalność kulturalną, działalność sportową oraz działające na rzecz rozwoju swojej małej ojczyzny. Główne organizacje działające na terenie miasta Zduńska Wola to:⁵ 1) Fundacja im. J. Korczaka; 2) Fundacja społeczno-charytatywna „Aktywni w potrzebie”; 3) Fundacja „Szansa Dla Lecha”; 4) Fundacja Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „AMI”; 5) Fundacja „Przystań z Nami”; 6) Stowarzyszenie na Rzecz Wspierania Rodzin im. Św. Maksymiliana Kolbe; 7) Stowarzyszenie „Tkalnia”; 8) Stowarzyszenie Rozwoju Kultury Dzieci i Młodzieży.

Analiza „*Programu współpracy miasta zduńska wola z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na lata 2020 – 2021*” wskazuje, priorytetowe dla współpracy są zadania w zakresie:

1/ **pomocy społecznej**, w tym: pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób poprzez:

- a) udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
- b) prowadzenie placówek wsparcia dziennego,
- c) zapewnienie pomocy osobom potrzebującym przez ośrodek wsparcia,
- d) świadczenie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych,
- e) teleopiekę dla osób wymagających wsparcia;

2) **ochrony i promocji zdrowia**, w tym:

- a) popularyzowanie wiedzy o zachowaniach zdrowotnych oraz profilaktyce chorób, szczególnie zakaźnych i cywilizacyjnych,
- b) działania w zakresie profilaktyki chorób i promocji zdrowia,
- c) działania w zakresie promocji zdrowia określonych w Miejskim Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Miejskim Programie Przeciwdziałania Narkomanii oraz Narodowym Programie Zdrowia, w szczególności wspieranie działań edukacyjnych,

3) **przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym** poprzez:

- a) realizację działań określonych w Miejskim Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Miejskim Programie Przeciwdziałania Narkomanii, w szczególności zapewnienie pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej osobom uzależnionym i współuzależnionym, eksperymentującym z substancjami psychoaktywnymi, wspieranie zajęć profilaktycznorehabilitacyjnych na rzecz osób uzależnionych i współuzależnionych, wspieranie działań edukacyjnych, terapeutyczno-szkoleniowych i psychologicznych na rzecz osób uzależnionych i członków ich rodzin, w tym dzieci i młodzieży,
- b) prowadzenie placówek wsparcia dziennego,
- c) wspieranie działań promujących zdrowy tryb życia bez uzależnień wśród mieszkańców,

4) **rozwoju wspólnot i społeczności lokalnych** - wspieranie działań statutowych realizowanych przez wspólnoty i społeczności lokalne,

⁵ <http://www.zdunskawola.bai.pl/?dzial=informacje&id=89>

5) **działalność na rzecz osób niepełnosprawnych** - wspieranie działań na rzecz osób niepełnosprawnych, w tym uwzględnienie potrzeb osób niepełnosprawnych poprzez realizację projektu pn. „Wyrównanie szans edukacyjnych dzieci z orzeczeniami o niepełnosprawności w publicznych przedszkolach miasta”,

6) **działalności na rzecz dzieci i młodzieży**, w tym wypoczynku dzieci i młodzieży poprzez:

- a) organizację kolonii/półkolonii z programem profilaktycznym,
- b) organizację zajęć opiekuńczo-wychowawczych,

7) **kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego**, w tym:

- a) upowszechnianie kultury,
- b) edukację kulturalną dzieci i młodzieży,
- c) działania na rzecz kultury, sztuki oraz wspieranie zadań z zakresu ochrony dóbr kultury i tradycji,
- d) upowszechnianie i promocję twórczości kulturalnej w kraju,

8) **podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej**, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości obywatelskiej i kulturalnej,

9) **wspierania i upowszechniania kultury fizycznej i sportu** poprzez: a) wspieranie działań na rzecz rozwoju kultury fizycznej i sportu mieszkańców Miasta, b) wspieranie działań w zakresie tworzenia i doskonalenia systemu szkolenia sportowego w różnych dyscyplinach sportu, ze szczególnym uwzględnieniem zespołowych gier sportowych, c) wspieranie działań mających na celu rozbudowę i poprawę jakości posiadanej przez Miasto bazy sportowej i rekreacyjnej, d) wspieranie działań mających na celu lepsze i efektywniejsze wykorzystanie posiadanej przez Miasto bazy sportowej i rekreacyjnej, e) wspieranie organizacji imprez i widowisk sportowych,

10) **ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego** poprzez: a) obejmowanie ochroną drzew i uznawanie ich za pomniki przyrody, b) prowadzenie działalności w zakresie monitorowania i likwidacji zagrożeń środowiska, ochrony życia i zdrowia ludzi i zwierząt, c) prowadzenie działań informacyjnych i promowanych zasad dotyczących segregacji odpadów komunalnych, d) prowadzenie konkursów ekologicznych, e) prowadzenie kampanii edukacyjnych w zakresie ochrony czystości powietrza,

11) **turystyki i krajoznawstwa** - realizacja zadania „Zagospodarowanie terenu wokół zbiornika Kępina”,

12) **działalność na rzecz równych praw kobiet i mężczyzn**,

13) **działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym** poprzez realizację projektu pn. „60+ smart city - innowacje jako efekty współpracy międzypokoleniowej” polegającego na włączeniu społeczności lokalnej powyżej 60 roku życia w aranżowanie przestrzeni publicznej z wykorzystaniem nowoczesnych technologii przez udział w warsztatach i innych formach aktywizacji,

14) **rozwoju gospodarczego**, w tym rozwój przedsiębiorczości poprzez: a) realizację zadań Punktu Informacji Gospodarczej, b) organizację spotkań informacyjnych z przedsiębiorcami w celu przekazywania merytorycznych treści i możliwości pozyskiwania funduszy,

15) **nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania**, w tym zwiększenie oferty edukacyjnej placówek oświatowych.

➔ obszary współpracy są więc bardzo szerokie i umożliwiają dofinansowanie aktywności organizacji praktycznie w każdej możliwej dziedzinie działalności pożytku publicznego,

➔ kwoty przeznaczane corocznie na dotacje od kilku lat są zbliżone. W 2019 r. środki wydatkowane przez Miasto Zduńska Wola na dotacje dla organizacji to 500 tys. złotych rocznie,

- ➔ cenną inicjatywą jest wykorzystanie możliwości przyjęcia 2-letnich programów współpracy - finansowanie wieloletnie umożliwia większą stabilność organizacyjną np. w przypadku świetlic,
- ➔ miasto wspiera organizacje pozarządowe także w formie niefinansowej m.in. poprzez udzielenie lokali, bezpłatne wynajmowanie sal konferencyjnych Urzędu, fundowanie nagród w konkursach i turniejach, pomoc w promocji itp.
- ➔ na terenie miasta działa **Inkubator Inicjatyw Społecznych** - „Łaska 38” jest miejscem, z którego pomieszczeń mogą nieodpłatnie korzystać stowarzyszenia, organizacje pozarządowe, grupy nieformalne oraz inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego. Inkubator wspiera także merytorycznie inicjatywy, które nie mogą mieć charakteru komercyjnego, być skierowane do społeczności lokalnej, dotyczyć zduńskowolán, wzmacniać ich wspólnotę, aktywizować, wspierać integrację, wymianę doświadczeń, budowanie więzi mieszkańców Zduńskiej Woli. Korzystać można m.in. z: sali szkoleniowej, sali konferencyjnej, przestrzeni biurowej, pokoju dla matek z dziećmi, sali zabaw oraz studia nagrań;
- ➔ działania miasta związane ze współpracą z organizacjami są prowadzone w sposób przejrzysty i prawidłowy – sprawozdania z realizacji programów zawierają pełną informację o wysokości przekazanych dotacji, ich adresatów, rodzaju wspieranych inicjatyw, sposobie dokonania oceny ofert, efektach zrealizowanych projektów itp.

Wnioski:

- ✓ sieć szkół jest dostosowana do obecnych potrzeb, natomiast utrzymująca się tendencja spadkowa liczby uczniów w dłuższej perspektywie może skutkować potrzebą zmian w tym zakresie. Szkoły są wyposażone, prowadzą różnorodne zajęcia pozalekcyjne, realizują projekty współfinansowane ze środków UE;
- ✓ instytucje kultury należące do struktury organizacyjnej miasta są aktywnymi ośrodkami życia nie tylko kulturalnego, ale także społecznego, bo aktywizują mieszkańców, mają ciekawą ofertę wydarzeń i imprez;
- ✓ podmioty lecznicze zapewniają podstawową opiekę medyczną, natomiast pomocy lekarzy specjalistów mieszkańcy miasta w wielu przypadkach muszą szukać w większych podmiotach leczniczych np. w Łodzi;
- ✓ duża ilość klubów sportowych i dość dobre zaplecze wskazują na docenienie tej dziedziny przez miasto;
- ✓ poziom bezpieczeństwa publicznego analizowany w kontekście skali przestępczości jest dość wysoki. Główne zagrożenia dla mieszkańców miasta związane są raczej z ruchem drogowym niż z przestępczością, chociaż mogła niepokoić skala przestępczości narkotykowej,
- ✓ ilość organizacji pozarządowych (w przeważającej liczbie stowarzyszeń rejestrowych) jest duża. Problem stanowi natomiast w przypadku dużej części z nich słaby potencjał finansowy i kadrowy. W związku z tym wymagają różnorodnego wsparcia (nie tylko dotacje), bo na obecnym etapie nie są pełnowartościowym partnerem JST w realizacji usług społecznych na rzecz grup zagrożonych wykluczeniem społecznym (np. osób niepełnosprawnych, rodzin w sytuacjach kryzysowych, osób w wieku podeszłym, osób wymagających usług opiekuńczych itp.);

9. Analiza SWOT dla Miasta Zduńska Wola.

Analiza SWOT⁶ to metoda używana powszechnie do analizy strategicznej. Oparta jest na podziale wszystkich czynników wpływających na obecną i przyszłą pozycję gminy na czynniki zewnętrzne i wewnętrzne, negatywnie i pozytywnie oddziałujące na rozwój polityki społecznej w gminie. Ze skrzyżowania tych podziałów powstają cztery kategorie, tj. szanse i zagrożenia zewnętrzne, słabe i mocne strony wewnętrzne badanego obszaru. Analiza SWOT jest ważnym elementem analizy zasobów Gminy i podstawą do określenia priorytetów rozwoju. Wyniki analizy opracowanej podczas warsztatów strategicznych w dniu 7 lipca 2020 r. z udziałem przedstawicieli MOPSCOS, PCPR, PUP, Urzędu Miasta, Komendy Powiatowej Policji, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, stowarzyszeń itp.

MOCNE STRONY:	SŁABE STRONY:
+ profesjonalny system pomocy społecznej oparty na mocnych zasobach kadrowych i merytorycznych MOPSCOS, + skuteczna praca socjalna w terenie, + dobre efekty międzysektorowej współpracy różnych podmiotów i instytucji na rzecz rodzin i osób zagrożonych wykluczeniem (dobre doświadczenia w ramach projektu Kooperacje 3D), + zaangażowanie przedstawicieli ważnych dla polityki społecznej i integracji instytucji i organizacji we wspólne działania (synergia współpracy); + dobrze współpracujący Zespół interdyscyplinarny, Grupy Robocze, Zadaniowy Zespół Kooperacyjny oraz inne zespoły i koalicje zadaniowe, + realizacja kilku projektów, w tym socjalnych, + działalność Świetlicy środowiskowej przy Zduńskowolskim Centrum Integracji, Trampolina; + wszechstronne wsparcie rodzin w kryzysie w ramach Punktu ds. Przemocy w Rodzinie, + miasto jest siedzibą ważnych instytucji: PCPR, PUP, Poradnia-Psychologiczno-Pedagogiczna – to umożliwia współpracę instytucji miasta z instytucjami prowadzonymi przez powiat, + dobra sieć szkół, dostęp do różnych szkół średnich, + aktywne instytucje kultury (także animacja społ.), + oferta dla seniorów np. w ramach Karsznickiego Klubu Seniora „Lokomotywa 60+”, UTW; + Miejska Rada Seniorów; + Karta Seniora; + różnorodne działania w zakresie profilaktyki uzależnień, w tym duża aktywność KPP, MKRPA, szkół, PCPR, Poradni Psycholog-Pedag. stowarzyszeń, + opracowanie różnych dokumentów planistycznych, dotyczących polityki społecznej np. Miejski Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie; + 2-letni program współpracy z organizacjami, + mieszkanie chronione; + asystenci osobiści osób niepełnosprawnych + asystenci rodziny	- roszczeniowa postawa wielu klientów MOPSCOS - traktowanie świadczeń z pomocy społecznej jako „sposobu na życie”, - dość duża liczba rodzin, w której występuje przemoc domowa, - rosnące bezrobocie, w tym duży odsetek kobiet w grupie bezrobotnych oraz osób bez kwalifikacji, - duża grupa osób niepełnosprawnych jest wykluczona z życia społecznego i zawodowego, - mała oferta zatrudnienia osób niepełnosprawnych na lokalnym rynku pracy, - rosnące zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze, - rosnące nakłady z budżetu miasta związane z pieczą zastępczą, - rosnące wydatki związane z współfinansowaniem pobytu w DPS, - ograniczony dostęp do specjalistycznych usług medycznych (psychiatry dziecięcego), - brak specjalisty z zakresu terapii rodzinnej, - słaba pozycja materialna seniorów, - ograniczony dostęp do wsparcia terapeutycznego i psychologicznego dla dzieci i młodzieży, - spożywania alkoholu przez dużą grupę uczniów, - duży odsetek młodzieży, która miała kontakt z narkotykami, rosnąca przestępczość narkotykowa, - niewystarczająca oferta spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży (adekwatna do ich zainteresowań i oczekiwań), - migracja młodzieży do większych miast (starzenie się miasta), - nie w pełni wykorzystany potencjał seniorów (kompetencje, doświadczenie, wolny czas) - słaby potencjał lokalnych organizacji, który jest barierą np. w kontraktowaniu usług społecznych od miasta, - brak przygotowanych do pracy z osobami starszymi wolontariuszy, - niewystarczająca liczna NGO działających w zakresie polityki społecznej
SZANSE:	ZAGROŻENIA:
+ kontynuowanie współpracy interdyscyplinarnej	- utrwalenie postawy roszczeniowej u osób

⁶ Nazwa techniki pochodzi od pierwszych liter angielskich słów:

[zasoby gminy] Strengths- silne strony, atuty, Weaknesses - wady, słabe strony,

[otoczenie gminy] Opportunities - okazje, możliwości, szanse, Threats - trudności, zagrożenia.

i międzysektorowej na rzecz rodzin w kryzysie, + możliwość realizacji projektów na rzecz grup wykluczonych, w tym finansowanych ze środków UE, + pozyskiwanie środków zewnętrznych na działania zaplanowane w strategii RPS, + potencjał współpracy z lokalnymi organizacjami pozarządowymi i podmiotami ekonomii społecznej – kontraktowanie większej ilości usług społecznych, a przy okazji wzmocnienie potencjału lokalnych organizacji i aktywizacja grup zagrożonych wykluczeniem, + zaangażowanie seniorów w działania na rzecz mieszkańców i miast, + zwiększenie zaangażowania młodzieży w wolontariat, + powstawanie grup samopomocowych (większe zaangażowanie w poprawę własnej sytuacji życiowej), + większa integracja społeczna i aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych, + powrót do rodzin biologicznych dzieci przebywających w pieczy zastępczej, + wprowadzenie rozwiązań zwiększających dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami (wypełnienie przez miasto obowiązków nałożonych przez Ustawę o dostępności z września 2019 r.), + podnoszenie kwalifikacji i kompetencji pracowników instytucji i podmiotów polityki społecznej i integracji np. z zakresu wsparcia osób niepełnosprawnych, + kontynuowanie współpracy z instytucjami na szczeblu regionu np. Regionalnym Centrum Polityki Społecznej w Łodzi, + kontynuowanie i rozwijanie programów teleopieki, asystenta rodziny oraz asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej, + rozwój oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży, + rozwój usług opiekuńczych, w tym realizowanych w miejscu zamieszkania (środowiskowych usług opiekuńczych i usług specjalistycznych), + powstanie nowych form usług zdrowotnych i społecznych np., w ramach Dziennych Domów Opieki Społecznej, + zwiększenie dostępu do rehabilitacji, + ograniczenie spożycia alkoholu, szczególnie przez młodzież szkolną (wyeliminowanie dopalaczy), + znaczne ograniczenie przemocy w rodzinie, szczególnie wobec dzieci, + kontynuowanie programów rządowych	korzystających z pomocy społecznej – brak zaangażowania w poprawę sytuacji życiowej, - wzrost przypadków patologii w rodzinach (alkoholizmu, ubóstwa, przemocy, bezradności opiekuńczo-wychowawczej itp.), - zwiększenie bezrobocia z powodu negatywnych skutków epidemii koronawirusa, - pogorszenie sytuacji finansowej rodzin np. z powodu utraty pracy, zamknięcia firmy itp. - niepewna sytuacja społeczno-ekonomiczna spowodowana epidemią covid-19, - pogorszenie kondycji psychicznej społeczeństwa (depresje, nerwice, choroby psychiczne), - dziedziczenie biedy w kolejnych pokoleniach, - pogłębienie wykluczenia i izolacji społecznej osób niepełnosprawnych, - zwiększenie liczby osób bezdomnych np. z powodu eksmisji, postępowań komorniczych itp., - wzrost liczby osób starszych, samotnych, długotrwale chorych nie objętych usługami opiekuńczymi, - długoterminowe skutki zdrowotne u osób, które chorowały na covid-19, zwiększone wydatki na służbę zdrowia, rehabilitację itp., - wzrost zapotrzebowania na placówki opieki całodobowej dla os. starszych i niepełnosprawnych, - niewystarczające środki finansowe wymogi związane z dostępnością, w tym na likwidację barier architektonicznych, - niekorzystne tendencje demograficzne (starzenie się społeczeństwa), - niepewna sytuacja w zakresie kolejnego okresu programowania funduszy europejskich, - niespójne zmienne prawo utrudniające efektywną pomoc społeczną
---	--

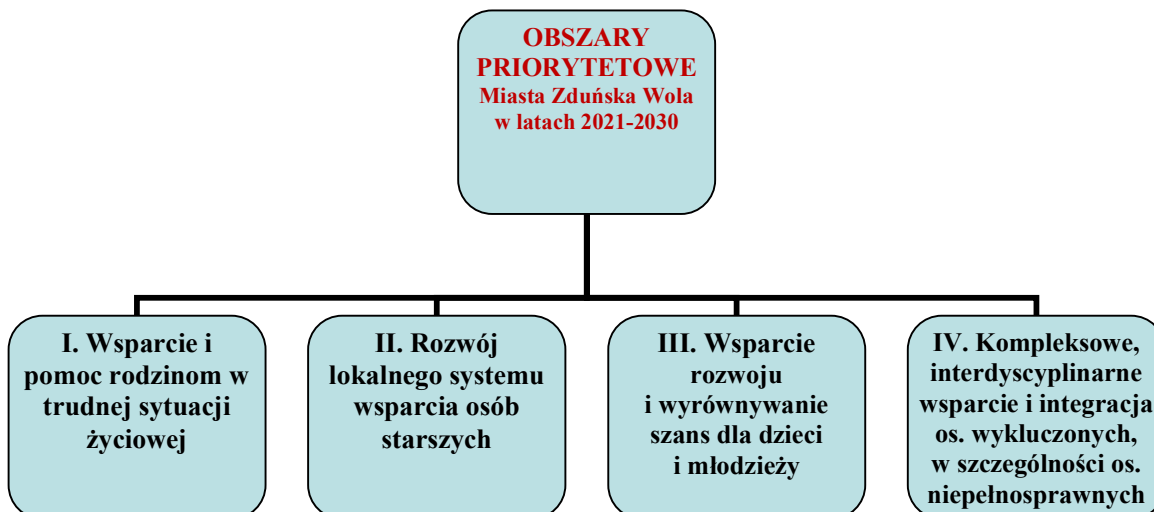
Wnioski z analizy SWOT:

- ➡ jednymi z najistotniejszych kwestii społecznych na terenie miasta Zduńska Wola są:
 - eliminowanie lub ograniczanie skali występowania problemów i dysfunkcji w rodzinach (w tym przemocy w rodzinie, uzależnień, innych zjawisk patologicznych) oraz w przypadku ich wystąpienia zapewnienie skutecznej interwencji dla rodzin i osób w sytuacjach kryzysowych;
- ➡ negatywne skutki niewydolności opiekuńczo-wychowawczej tj. konieczność umieszczania dzieci w pieczy zastępczej: z jednej strony rośnie skala występowania tych problemów (będzie potrzeba więcej rodzin zastępczych), z drugiej zainteresowanie rodzicielstwem zastępczym utrzymuje się na tym samym poziomie, a nawet maleje. Stąd konieczność realizowania działań służących rozwojowi pieczy zastępczej;
- ➡ ograniczanie wykluczenia społecznego (lub zagrożenia wykluczeniem) części mieszkańców miasta, w szczególności chodzi o osoby niepełnosprawne oraz osoby starsze, niesamodzielne, wymagające usług opiekuńczych;
- ➡ **mocnymi stronami miasta** Zduńska Wola w zakresie wyzwań dla polityki społecznej są:
 - obecne zasoby MOPSCOS (kadra, doświadczenie, dobre rozeznanie problemów lokalnych);
 - bardzo dobra współpraca instytucji i podmiotów w zakresie ograniczania wykluczenia społecznego;
- ➡ **slabą stroną** jest przede wszystkim bierna lub wręcz roszczeniowa postawa rodzin objętych pomocą, znaczny poziom wykluczenia społecznego osób niepełnosprawnych, dość duża skala występowania problemu bezradności opiekuńczo-wychowawczej, zagrożenie uzależnieniem po stronie młodzieży (spożywanie alkoholu, ale także w przypadku dość dużej grupy młodzieży inne środki psychoaktywne),
- ➡ **najistotniejszymi szansami** w kontekście realizacji strategii i osiągnięcia zaplanowanych celów są:
 - kontynuowanie współpracy MOPSCOS, PCPR, PUP, KPP, Urzędu Miasta, instytucji kultury, placówek oświatowych, podmiotów leczniczych, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, kuratorów i sądu, organizacji lokalnych oraz innych ważnych podmiotów (bezpośrednie ich zaangażowanie w realizację działań);
 - możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych na inicjatywy, dotyczące przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu: w dużej mierze skuteczność uzyskania dofinansowania w znacznej mierze zależy od podjęcia wspólnych (partnerskich) projektów;
 - powstawanie grup samopomocowych po stronie rodzin i osób, które będą chciały zaangażować się w wyjście z sytuacji kryzysowych, większa aktywność i odpowiedzialność za własną sytuację życiową,
- ➡ **najistotniejszymi zagrożeniami**, które można obecnie prognozować, i które są prawdopodobne:
 - zwiększenie skali problemów społecznych na terenie miasta jako negatywne konsekwencje społeczne i gospodarcze w tym wstępujących w rodzinach (można to już zaobserwować w przypadku rosnącej skali problemu przemocy domowej np. z powodu izolacji, rosnącego spożycia alkoholu itp.,
 - utrwalenie postawy roszczeniowej, jako skutek polityki społecznej, co prowadzić będzie do kolejnych pokoleń utrzymujących się z pomocy społecznej i „szarej strefy”,
 - niekorzystne prognozy, dotyczące struktury wiekowej i problemy wynikające ze starzenia się społeczności, w tym znacznie zwiększone zapotrzebowanie (tym samym także nakłady finansowe) na usługi opiekuńcze,
 - niepewność finansowania działań z zakresu polityki społ. w nowym okresie programowania funduszy UE.

10. Kierunki priorytetowe dla polityki społecznej Miasta Zduńska Wola

Biorąc pod uwagę analizę problemów lokalnych, obecny stan zasobów instytucji i podmiotów z terenu Miasta Zduńska Wola, działających w sferze szeroko rozumianej pomocy i integracji społecznej, opinie i rekomendacje ekspertów z Zespołu ds. przygotowania strategii przyjęto następujące cztery kierunki/obszary strategiczne oraz cele operacyjne:

Schemat 5. Obszary priorytetowe dla polityki rozwoju społecznego i integracji dla Miasta Zduńska Wola

Powyższym obszarom priorytetowym przypisano poniższe cele strategiczne :

Schemat 6. Cele strategiczne dla Obszaru „RODZINA”

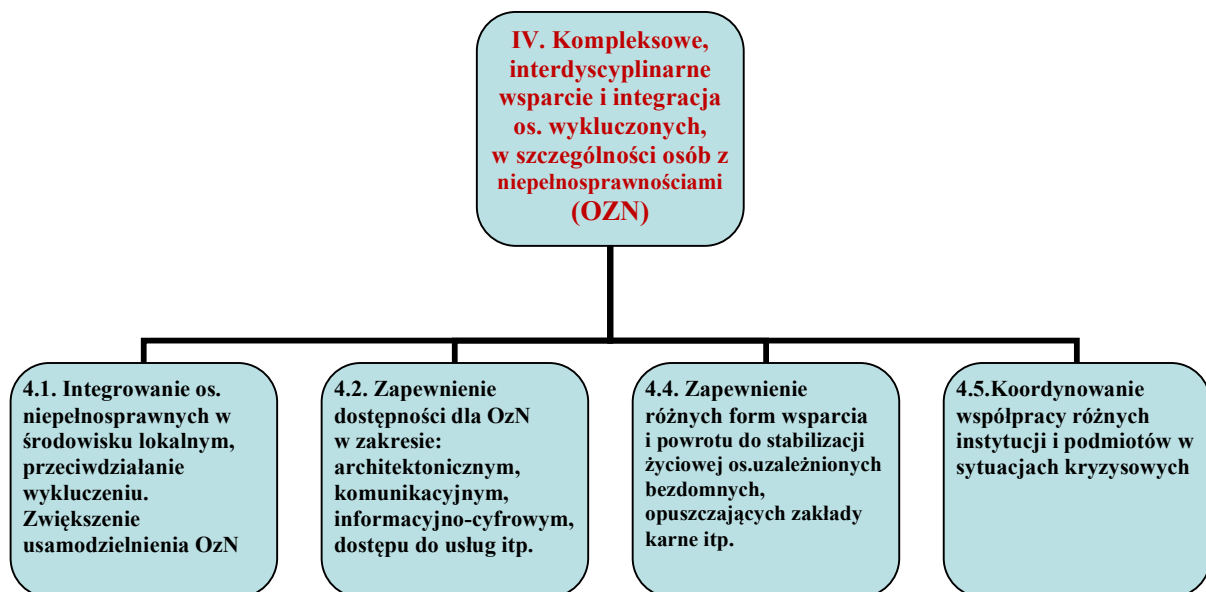
Schemat 7. Cele strategiczne dla Obszaru „SENIORZY”

Schemat 8. Cele strategiczne dla Obszaru „DZIECI i MŁODZIEŻ”

Schemat 9. Cele strategiczne dla Obszaru „GRUPY WYKLUCZONYCH SPOŁECZNIE”

Biorąc pod uwagę powyższe cele przyjęto, że grupami docelowymi (priorytetowymi) w niniejszej strategii RPS będą przede wszystkim:

- ➡ rodziny, w których wystąpiły sytuacje kryzysowe, w tym niewydolność opiekuńczo-wychowawcza, przemoc w rodzinie, zagrożenie ubóstwem, dziedziczeniem biedy i inne istotne problemy społeczne;
- ➡ osoby w podeszłym wieku;
- ➡ dzieci i młodzież
- ➡ osoby zagrożone wykluczeniem, w szczególności osoby niepełnosprawne.

W poniższych zestawieniach tabelarycznych każdemu z celów zostały przypisane konkretne działania oraz wskaźniki, które określają efektywność realizacji poszczególnych zadań.

Obszar strategiczny I. Wsparcie i pomoc rodzinom w trudnej sytuacji życiowej:

Cel operacyjny 1.1. Przeciwdziałanie problemom niewydolności opiekuńczo-wychowawczej i wsparcie rodzin, w których ten problem wystąpił

Jakim efektem społecznym ma służyć wdrożenie strategii w tym zakresie:

- zdecydowane ograniczenie tragicznych przypadków niewydolności opiekuńczo-wychowawczej, zagrażających zdrowiu i życiu dziecka;
- przywrócenie podstawowych funkcji rodziny, umożliwiających pozostanie dziecka w rodzinie (lub jego powrót z placówki lub pieczy zastępczej);
- zapewnienie wsparcia dla rodziców/opiekunów, którzy są niewydolni opiekuńczo-wychowawczo (np. samotnym matkom/ojcom, rodzicom niepełnoletnim, opiekunom zastępczym, dziadkom itp.);
- organizowanie wsparcia „pozainstytucjonalnego” w oparciu o grupy samopomocowe, integrujące osoby o podobnych problemach, sytuacji rodzinnej itp.
- zapewnienie opieki i wychowania dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodziców z zachowaniem priorytetu prorodzinnych form opieki zastępczej;
- zapewnienie inicjatyw towarzyszących, wspierających funkcje wychowawcze rodziny np. prowadzenie i finansowanie placówek wsparcia dziennego dzieci i młodzieży;
- zapewnienie systemowej opieki dzieciom (w przypadku ograniczenia/pozbawienia praw rodzicielskich), w tym: rozwijanie pieczy zastępczej, wsparcie rodzin zastępczych, zwiększenie naboru niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych;
- zwiększanie specjalistycznych kompetencji kadry instytucji i podmiotów odpowiedzialnych za ograniczanie problemów niewydolności opiekuńczo-wychowawczej poprzez udział w szkoleniach, poradnictwie, konsultacjach, seminariach itp.;
- kontynuowanie i rozwijanie współpracy różnych instytucji i partnerów nawiązanej m.in. w ramach projektu „Kooperacje 3D” w celu zapewnienia interdyscyplinarnego wsparcia dla rodzin niewydolnych opiekuńczo-wychowawczo oraz dzieci z tych rodzin (rozwiązywania tych problemów i zapewnienie oferty wsparcia w gronie szerszym niż tylko Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Centrum Opieki Socjalnej i PCPR w Zduńskiej Woli);

Planowane działania:

- prowadzenie systematycznej diagnozy problemów i deficytów w zakresie roli opiekuńczo-wychowawczej, zaniedbań względem dzieci oraz oceny sytuacji dziecka w rodzinie;
- prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami, w których występują problemy opiekuńczo-wychowawcze służącej utrzymaniu dziecka w rodzinie;
- tworzenie oraz wspieranie finansowe i pozafinansowe placówek wsparcia dziennego;
- zapewnienie nieodpłatanej pomocy specjalistycznej, przede wszystkim: psychologicznej, pedagogicznej, prawnej itp.;
- organizowanie samopomocowych grup wsparcia dla rodziców, którzy nie radzą sobie z opieką i wychowaniem dzieci;
- zapewnienie dzieciom i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych różnych form wypoczynku, w tym terapeutycznych wyjazdów wakacyjnych;
- podnoszenie kwalifikacji i umiejętności zawodowych pracowników MOPSCOS a także ich partnerom społecznym w zakresie fachowej pomocy rodzinom niewydolnym opiekuńczo i wychowawczo;
- realizowanie programów i projektów (w tym ze środków UE), służących ograniczeniu problemów opiekuńczo-wychowawczych;

- organizowanie i finansowanie dożywiania dla dzieci i młodzieży w trakcie nauki i zajęć pozalekcyjnych oraz wyposażenie w artykuły szkolne;
- kontynuowanie wsparcia w ramach Powiatowego Ośrodka Interwencji Kryzysowej;
- zapewnienie wsparcia w formie terapii rodzinnej i psychoterapii;
- zapewnienie wsparcia ze strony psychiatry dziecięcego;
- utrzymanie współpracy w ramach Zadaniowego Zespołu Kooperacyjnego na rzecz rodzin;
- kontynuowanie wsparcia rodzin zastępczych przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej w ramach realizacji projektu „Rodzinka jest dobra na wszystko”;
- dalsze wsparcie rodziców biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej przez pracownika socjalnego w ramach udziału w projekcie „Rodzinka jest dobra na wszystko”;
- dalsza możliwość korzystania rodzin zastępczych i rodziców biologicznych z konsultacji psychologicznych i prawnych w ramach projektu „Rodzinka jest dobra na wszystko”;
- dalsza możliwość korzystania rodzin zastępczych i rodziców biologicznych ze spotkań grup wsparcia w ramach udziału w w/w projekcie;
- organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych celem podnoszenia ich kompetencji wychowawczych;
- współpraca z innymi instytucjami w zakresie wspierania rodzin zastępczych i dzieci z pieczy zastępczej;
- pomoc w rozwiązywaniu bieżących problemów opiekuńczo- wychowawczych;
- współpraca z placówkami oświatowymi, sądem i innymi instytucjami zajmującymi się pracą z rodziną;

Wskaźniki rezultatu:

- zahamowanie tendencji wzrostowej liczby rodzin, które z powodu niewydolności opiekuńczo-wychowawczej korzystają z pomocy MOPS – **minimum o 10 %**
- zmniejszenie liczby rodzin, u których występują problemy opiekuńczo-wychowawcze – **minimum o 10 %**
- zwiększenie liczby rodzin, którym udzielono specjalistycznego wsparcia, w tym: psychologicznego, pedagogicznego itp. – **do ok. 300/ rocznie**
- zwiększenie liczby dzieci powracających do rodzin z pieczy zastępczej – **śr. 2 os./rocznie**
- liczba placówek wsparcia dziennego – **2**
- liczba naborów na kandydatów do pieczy zastępczej – **śr. 2/rocznie**
- liczba grup samopomocowych - **7**
- liczba szkoleń dla rodzin – **śr. 2 szkolenia/rocznie**
- liczba doradztwa dla rodzin – **śr. 400 godz./rocznie**
- liczba projektów/programów pomocowych z tego zakresu – **2/ przez cały okres realizacji strategii**
- liczba szkoleń dla pracowników instytucji i podmiotów działających w zakresie ograniczenia problemów opiekuńczo-wychowawczych - **śr. 2/rocznie**
- utrzymanie współpracy w ramach partnerstwa interdyscyplinarnego instytucji i podmiotów pomocy i integracji społecznej – **1**

Cel operacyjny 1.2. Ograniczenie problemu przemocy w rodzinie, wszechstronne wsparcie ofiar przemocy:

Jakim efektem społecznym ma służyć wdrożenie strategii w tym zakresie:

- zdecydowane ograniczenie drastycznych przypadków przemocy (szczególności wobec dzieci) zagrażających zdrowiu i życiu ofiary przemocy;
- diagnozowanie przypadków przemocy, szczególnie wobec dzieci
- zmniejszenie ilości rodzin, w których występuje przemoc;
- ochrona ofiar przemocy, w szczególności dzieci i osób w podeszłym wieku;
- zabezpieczenie wsparcia specjalistycznego dla rodzin, w których występuje przemoc;
- ograniczenie skutków (społ., psych. itp.) poprzez pomoc ofiarom przemocy;
- utrzymanie dobrej współpracy interdyscyplinarnej na rzecz wsparcia rodzin „przemocowych” i ofiar;
- podniesienie kompetencji kadry MOPSCOS i partnerów społ. w zakresie interwencji kryzysowej;
- zwiększenie świadomości o różnych aspektach przemocy (nie tylko fizycznej) oraz konsekwencjach prawnych, skutkach społ. (działania profilaktyczne)

Proponowane działania:

- organizowanie działań informacyjnych, służących podnoszeniu świadomości społeczności lokalnej w zakresie przemocy w rodzinie (także wiedza prawna);
- kontynuacja realizacji projektów socjalnych;
- organizowanie grup wsparcia np. w ramach projektów ze środków pomocowych;
- prowadzenie specjalistycznego poradnictwa, terapii rodzinnej, pomocy psychologicznej itp.
- organizowanie lub finansowanie działań korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy (praca ze sprawcami przemocy);
- kontynuacja działań Punktu ds. Przemocy w Rodzinie;
- podnoszenie kompetencji pracowników MOPSCOS oraz: nauczycieli, pracowników podmiotów leczniczych, Policji, członków MKRPA, organizacji lokalnych w zakresie diagnozowania i profilaktyki przemocy w rodzinie, szczególnie wobec dzieci (w tym przemocy seksualnej);
- dalsze rozwijanie współpracy lokalnych partnerów w ramach Zespołu interdyscyplinarnego, szkolenie jego członków itp.;
- zapewnienie miejskiego „systemu” ochrony ofiar przemocy z uwzględnieniem bezpiecznego schronienia na terenie Zduńskiej Woli;
- doraźnie poradnictwo specjalistyczne: wsparcie psychologiczne, socjalne i prawne (w ramach działania Powiatowego Ośrodka Interwencji Kryzysowej),
- udzielanie informacji, w tym za pomocą środków masowego przekazu na temat miejsc, gdzie mogą uzyskać pomoc ofiary przemocy.

Wskaźniki rezultatu:

- mniejsza liczba rodzin, które z powodu przemocy w rodzinie korzystają z pomocy MOPSCOS - **o minimum 10 %**
- zmniejszenie liczby złożonych Niebieskich Kart – **o minimum 10 %**
- liczba akcji informacyjnych, świadomościowych z zakresu przemocy w rodzinie, praw ofiar, odpowiedzialności sprawców itp. – **śr. 2/rocznie**
- liczba szkoleń dla osób zajmujących się wsparciem ofiar przemocy – **śr. 2/rocznie**
- liczba udzielonego wsparcia specjalistycznego (psych. terapeutycznego, prawnego itp.) ofiarom – **śr. 300 os./rocznie**
- liczba miejsc na terenie miasta świadczących wsparcie i ochronę ofiarom przemocy – **2**
- liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego – **śr. 4/rocznie**
- liczba spotkań Grup Roboczych w ramach Zespołu interdyscyplinarnego – **śr. 80/rocznie**
- liczba szkoleń, warsztatów, innych form edukacji podnoszących kompetencje Zespołu interdyscyplinarnego – **śr. 1/rocznie**
- udzielanie informacji, w tym za pomocą środków masowego przekazu na temat miejsc, gdzie można uzyskać pomoc przez ofiary przemocy.

1.3. Profilaktyka uzależnień od substancji psychoaktywnych skierowana na osoby dorosłe (w rodzinach):

Jakim efektem społecznym ma służyć wdrożenie strategii w tym zakresie:

- ograniczenie liczby osób pijących alkohol nałogowo lub uzależnionych od innych środków psychoaktywnych;
- ograniczenia negatywnych skutków (psych., zdrowotnych, społ. itp.) alkoholizmu lub innego uzależnienia dla członków rodzin, w szczególności dzieci;
- eliminowanie przypadków spożywania alkoholu w miejscach publicznych

Proponowane działania:

- zapewnienie pomocy materialnej dla rodzin (szczególnie dzieci w tych rodzinach), które ze względu na alkoholizm itp. znajdują się w trudnej sytuacji życiowej;
- wzmacnianie roli Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zduńskiej Woli;
- realizowanie programów i projektów, służących ograniczeniu problemów uzależnienia w rodzinach w oparciu o fundusze pomocowe;
- doraźnie wsparcie psychologa w zakresie profilaktyki uzależnień w ramach POIK,
- podejmowanie inicjatyw z zakresu zapobiegania uzależnieniom,
- organizowanie szkoleń, spotkań z zakresu profilaktyki uzależnień,
- inicjowanie powstawania i wspierania grup samopomocowych AA, AL.-ANON,
- rozszerzenie oferty poradnictwa specjalistycznego m.in. w Punkcie ds. Przemocy w Rodzinie,
- współpraca KPP ze Strażą Miejską w zakresie monitorowania miejsc spożywania alkoholu,

Wskaźniki rezultatu:

- zmniejszenie liczby rodzin, które z powodu uzależnienia jednego lub dwojga rodziców korzystają z pomocy MOPSCOS – minimum o 10 %
- liczba sprawców przemocy skierowanych do specjalistów, na leczenie i terapię – śr. 5 os./rocznie
- liczba akcji i programów profilaktyki uzależnień skierowanych do osób dorosłych - śr. 1/rocznie
- liczba szkoleń dla członków MKRPA –śr. 1/rocznie
- liczba imprez dla mieszkańców Zduńskiej Woli promujących aktywność bez alkoholu – śr. 1 /rocznie

1.4. Zapobieganie niewydolności życiowej rodzin, w tym wsparcie rodzin w przezwyciężeniu zjawiska „dziedziczenie biedy” i wykluczenia:

Jakim efektem społecznym ma służyć wdrożenie strategii w tym zakresie:

- ograniczenie ubóstwa materialnego w rodzinach z terenu miasta
- zmniejszenie postawy pasywnej, roszczeniowej w rodzinach w trudnej sytuacji materialnej, zwiększenia ich zaangażowania w zakresie poprawy sytuacji życiowej;
- ograniczenie zjawiska „dziedziczenia biedy” (przynajmniej w młodszych pokoleniach);

Proponowane działania:

- systematyczne analizowanie przyczyn ubóstwa i skali tego problemu na terenie Miasta Zduńska Wola;

- praca socjalna i inne działania aktywizujące, zmierzające do zaangażowania osób w rodzinach dotkniętych ubóstwem w działania samopomocowe;
- wdrażanie specjalistycznej pracy z rodziną zmierzającej do ograniczania tzw. „dziedziczenia biedy”;
- prowadzenie szkoleń i poradnictwa w racjonalnym gospodarowaniu ograniczonymi środkami finansowymi, planowaniu przyszłości rodziny, instruowanie w prowadzeniu gospodarstwa domowego;
- aktywizacja środowiska lokalnego – instytucji, organizacji pozarządowych i przede wszystkim samych dotkniętych ubóstwem do tworzenia grup samopomocowych, nakierowanych na wychodzenie z biedy m.in. poprzez utworzenie podmiotów ekonomii społecznej;
- wszechstronne wsparcie rodzin wielodzietnych, zgodnie z ich potrzebami materialnymi (ponad 500+, stypendium, wyprawki szkolne itp.);
- zwiększenie liczby mieszkań socjalnych dla osób i rodzin posiadających trudną sytuację mieszkaniową;
- organizowanie we współpracy z innymi podmiotami/ organizacjami społecznymi stałej pomocy rzeczowej itp. mającej na celu zabezpieczenie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin w ubóstwie, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci;
- organizowanie doraźnej pomocy materialnej w przypadku zdarzeń losowych, sytuacji kryzysowych itp.;
- realizacja programów i projektów, służących aktywizacji rodzin i osób zagrożonych ubóstwem, w szczególności projektów współfinansowanych ze środków UE
- zapewnienie utrzymania lub znalezienie zatrudnienia/powrót na rynek pracy osób pracujących (urlop rodzicielski, macierzyński) oraz bezrobotnych i poszukujących pracy, poprzez utrzymanie żłobków i przedszkoli;
- kontynuowanie zajęć w Świetlicy środowiskowej MOPSCOS;
- kontynuowanie poradnictwa specjalistycznego (socjalnego, psychologicznego i prawnego),
- udział w wyjazdach terapeutycznych rodzin zastępczych, dzieci z pieczy zastępczej, osób bliskich i rodziców biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w ramach projektu „Rodzinka jest dobra na wszystko”,
- motywowanie rodzin/osób do zmiany stylu życia;
- organizowanie spotkań i imprez propagujących zdrowy styl życia, wolny od alkoholu i środków odurzających;

Wskaźniki rezultatu:

- mniejsza liczba rodzin, które z powodu ubóstwa korzystają z pomocy MOPSCOS – o **minimum o 10 %**
- liczba rodzin objętych pomocą niepieniężną – **śr. 400/rocznie**
- liczba osób objętych dożywianiem na terenie miasta – **śr. 500/ rocznie**
- liczba dzieci objętych inną pomocą (wypoczynek, stypendium itp.) – **śr. 300 /rocznie**
- liczba projektów zrealizowanych na rzecz rodzin w ubóstwie – **1/ w okresie realizacji strategii**
- liczba rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny - **śr. 30 rodzin/rocznie**

Obszar strategiczny II. Rozwój lokalnego systemu wsparcia osób starszych

Cel operacyjny 2.1. Rozwój usług opiekuńczych w środowisku

Jakim efektem społecznym ma służyć wdrożenie strategii w tym zakresie:

- osoby starsze możliwie jak najdłużej pozostają w swoich środowiskach;
- os. starsze są objęte usługami opiekuńczymi i specjalistycznymi usługami opiekuńczymi w swoim miejscu zamieszkania;
- powstanie nowych miejsc świadczenia usług opiekuńczych w systemie pozainstytucjonalnym (np. wolontariat);
- ograniczenie liczby os. starszych, które (np. ze względu na samotność) są kierowane do DPS, ŚDS, innych zinstytucjonalizowanych form wsparcia

Proponowane działania:

- monitorowanie zapotrzebowania mieszkańców miasta w podeszłym wieku (w tym samotnych, długotrwale chorych) na usługi opiekuńcze;
- rozwijanie usług opiekuńczych w oparciu o zasoby MOPSCOS, ale także organizacje pozarządowe i podmioty ekonomii społecznej (kontraktowanie usług);
- zapewnienie lepszego dostępu do opieki pielęgniarstwa w domu pacjenta;
- zapewnienie lepszego dostępu do lekarza geriatry, neurologa, reumatologa, psychiatry itp.;
- realizacja projektów, służących zapewnieniu usług opiekuńczych współfinansowanych ze środków zewnętrznych, w tym z UE;
- pomoc seniorom w bieżącym codziennym życiu osób starszych i niepełnosprawnych (zapewnienie opiekunek, wolontariuszy, pomocy sąsiedzkiej);
- organizowanie dowozu osób starszych zależnie od potrzeb (do lekarzy, Domu Dziennego Pobytu, na rehabilitację itp.);
- zapewnienie dożywiania seniorów samotnych, mających trudności w poruszaniu;
- aktywizacja ruchowa seniorów poprzez zapewnienie oferty zajęć ruchowych i rehabilitacyjnych;
- utworzenie nowych miejsc świadczenia usług społ. na rzecz seniorów (np. domów opieki dziennej, Klubów Seniora itp.);
- utworzenie ZOL-u (zakładu opiekuńczo-leczniczego);
- podejmowanie inicjatyw lokalnych na rzecz seniorów;
- współpraca z instytucjami, organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych;

Przykładowe wskaźniki rezultatu:

- zwiększenie liczby os. starszych, którzy mają zapewnione usługi opiekuńcze, w tym specjalistyczne w środowisku – **o minimum 10 %**
- utrzymanie liczby placówek działających w zakresie usług opiekuńczych dla osób starszych (np. dziennych domów pobytu) - **1**
- zwiększenie liczby miejsc świadczenia usług społ. na rzecz seniorów w społeczności lokalnej (np. dziennych domów opieki medycznej, klubów seniora) – **o 2 miejsca**
- liczba organizacji, podmiotów ekonomii społecznej, którym kontraktowane są usługi opiekuńcze dla seniorów na terenie miasta – **śr. 1/rocznie**

Cel operacyjny 2.2. Zwiększenie integracji osób starszych ze społecznością lokalną

Jakim efektem społecznym ma służyć wdrożenie strategii w tym zakresie:

- ograniczenie samotności i izolacji społecznej seniorów w społeczności lokalnej, seniorzy są zintegrowani w swoich społecznościach;
- seniorzy są aktywni społecznie;
- wykorzystany jest potencjał doświadczenia, wiedzy, wolnego czasu seniorów na rzecz miasta i jego mieszkańców;
- seniorzy aktywnie uczestniczą w życiu kulturalnym miasta, korzystają także z kosztownej kultury wysokiej (teatr, filharmonia, opera itp.);
- seniorzy sami działają w dziedzinie kultury i sztuki, a ich twórczość jest wpierana i promowana;
- miasto i inni organizatorzy wydarzeń artystycznych, kulturalnych mają ofertę skierowaną do osób starszych;

Proponowane działania:

- inicjowanie wolontariatu senioralnego;
- współpraca ze szkołami w zakresie wykorzystania wiedzy i doświadczenia seniorów (np. „żywe lekcje” historii);
- wpieranie lokalnych organizacji senioralnych;
- wzmocnienie i wsparcie reprezentacji seniorów (Miejskiej Rady Seniorów);
- uruchomienie konkursu ze środków UM Zduńska Wola, w ramach którego finansowane byłyby oddolne inicjatywy na rzecz seniorów;
- realizacja cyfrowego Archiwum Ludzkich Historii (filmy, słuchowiska: wypowiedzi mieszkańców o wydarzeniach ważnych w ich życiu);
- kontynuowanie Programu „Zduńskowolska Karta Seniora”, którego celem jest zwiększenie liczby „promocyjnych” usług seniorów;
- organizowanie innych form terapii na świeżym powietrzu np. ogrodoterapii, tworzenie miejsc na terenie miasta do hortiterapii (np. ogrodów społecznościowych);
- realizacja skweru międzypokoleniowego przy pasażu Powstańców Śląskich (stworzenie odpowiedniej infrastruktury dla spotkań integracyjnych);
- dalsza możliwość wsparcia społecznego poprzez udział seniorów w Środowiskowych Domach Samopomocy;
- organizowanie imprez integracyjnych, spotkań z seniorami;

Wskaźniki rezultatu:

- zwiększenie liczby seniorów działających aktywnie (np. członków Uniwersytetu Trzeciego Wieku) – **o 20 %**
- zwiększenie liczby miejsc wspierających i skupiających aktywność seniorów (np. Klubów Seniora, Domów Dziennego Pobytu itp.) – **docelowo 2 w okresie realizacji strategii**
- liczba inicjatyw na rzecz seniorów, w tym organizowanych przez samych seniorów – **śr. 3/rocznie**
- liczba projektów/ programów o charakterze międzypokoleniowym - **śr. 1/rocznie**
- liczba wolontariuszy senioralnych – **10 os./ rocznie**
- zwiększenie liczby wydarzeń artystycznych, kulturalnych przeznaczonych dla osób starszych – **o 20%**
- liczba miejsc, w których seniorzy mogą być aktywni artystycznie - **2**
- liczba inicjatyw promujących aktywność kulturalną seniorów (wystaw, plenerów, koncertów, przeglądów itp.) – **śr. 2/rocznie**
- liczba projektów/ programów służących aktywności kulturalnej seniorów – **śr. 1/rocznie** (w zależności od dostępności źródeł finansowania projektów)

Cel operacyjny 2.3. Poprawa stanu zdrowia seniorów, w oparciu o profilaktykę, aktywność ruchową, rekreację itp. :

Jakim efektem społecznym ma służyć wdrożenie strategii w tym zakresie:

- seniorzy jak najdłużej są w dobrej kondycji fizycznej i psychicznej;
- na wczesnym etapie diagnozowane są przypadki poważnych chorób;
- zmniejsza się liczba hospitalizacji seniorów, szczególnie w przypadku chorób późno wykrytych, powikłanych itp.

Proponowane działania:

- organizowanie cyklicznych akcji profilaktycznych skierowanych do osób starszych;
- zapewnienie specjalistycznego wsparcia w przypadku osób z demencją, chorobami otępiennymi, Choroba Alzheimera itp.
- specjalistyczne wsparcie członków rodzin seniorów chorych na ww. choroby np. grupy wsparcia, opieka wytchnieniowa;
- kontynuowanie obecnych i wdrażanie nowych form teleopieki dla seniorów (np. „opaska życia”, pilot pomocy)
- finansowanie i organizowanie zajęć ruchowych, rekreacyjnych przeznaczonych dla seniorów, w tym organizowanych w plenerze (np. marsze nordic walking, gimnastyka);
- wykorzystanie funduszy pomocowych (w tym środków UE, funduszy norweskich, Programu rządowego ASOS itp.) do poprawy usług zdrowotnych na rzecz seniorów;
- korzystanie przez seniorów z zajęć sportowych, rekreacyjnych w ramach udziału w Środowiskowych Domach Samopomocy;
- korzystanie z dofinansowań ze środków PFRON;
- organizacja obozów sportowych;
- korzystanie z szerokiej oferty edukacyjnej i kulturalnej dla seniorów w ramach uczestnictwa w ŚDS;
- opracowanie i publikacja „przewodnika dla seniorów”.

Wskaźniki rezultatu:

- zwiększenie liczby seniorów objętych programami i akcjami profilaktycznymi - **o 20 %**
- zwiększenie liczby miejsc oferujących rehabilitację ruchową dostosowaną do możliwości seniorów – **docelowo 5/ w okresie realizacji strategii**
- liczba wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego - **docelowo 3/ w okresie realizacji strategii**
- liczba projektów/ programów o charakterze profilaktycznym, teleopieki itp. – **2**
- korzystanie z szerokiej oferty edukacyjnej i kulturalnej dla seniorów w ramach uczestnictwa w ŚDS – **m.in. 2 imprezy dedykowane seniorom/rocznie**

Cel operacyjny 2.4. Poprawa bezpieczeństwa osób starszych

Jakim efektem społecznym ma służyć wdrożenie strategii w tym zakresie:

- osoby starsze rzadziej są ofiarami przestępczości (kradzieży, wyłudzeń, oszust, rozbojów itp.);
- czują się bardziej bezpieczni w swoim miejscu zamieszkania (subiektywne poczucie bezpieczeństwa, ocena miejsca zamieszkania jako bezpiecznego);
- seniorzy rzadziej są ofiarami wypadków w ruchu drogowym (wypadków, potrąceń itp.);

Planowane działania:

- aktualizowanie „mapy” zagrożeń bezpieczeństwa na terenie Zduńskiej Woli w oparciu także o opinie seniorów,
- analiza rekomendacji seniorów dotyczących ich propozycji poprawy bezpieczeństwa (np. poprawa oświetlenia, częstsze patrole, ograniczenia prędkości na uliczkach osiedlowych, zgłaszanie Miejskiej Radzie Seniorów itp.)
- organizowanie spotkań, służących poprawie bezpieczeństwa seniorów (jak nie stać się ofiarą kradzieży, podstawy samoobrony, bezpieczeństwo w Internecie itp.)
- propagowanie informacji na temat bezpieczeństwa seniorów (telefony instytucji, procedury postępowania, porady itp.)
- organizowanie na osiedlach grup sąsiedzkich, mających wpierać bezpieczeństwo seniorów w miejscu zamieszkania (akcje „sąsiedzkiej czujności”)
- wpieranie inicjatywy służących poprawie bezpieczeństwa seniorów korzystających z przejść dla pieszych, ścieżek rowerowych itp.
- organizowanie akcji informacyjnych dla seniorów, dotyczących bezpieczeństwa seniorów w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych (np. klęsk żywiołowych, epidemii itp.);
- udział w akcji dla seniora ostrzegającej przed oszustwami (udział w akcji profilaktycznej);
- udzielanie telefonicznego wsparcia seniorom w sytuacjach kryzysowych;
- wspieranie inicjatyw służących poprawie bezpieczeństwa seniorów podczas trwania pandemii koronawirusa lub innych sytuacji kryzysowych.

Wskaźniki rezultatu:

- zmniejszenie liczby seniorów, którzy stali się ofiarami czynów przestępczych - **docelowo o 30 %**
- liczba akcji informacyjnych (np. zwiększających świadomość nt. metody na „wnuczka” itp.) – **śr. 2/rocznie**
- liczba dzielnic/ osiedli/ ulic, na których poprawiono poziom bezpieczeństwa - **3 rejony**
- niższe statystyki dotyczące udziału seniorów w wypadkach komunikacyjnych - **o 30 %**
- liczba drobnych inwestycji, zwiększających bezpieczeństwo w miejscu zamieszkania (oświetlenie, monitoring, progi zwalniające itp.) – **śr. 2/rocznie**

Obszar strategiczny III. Wsparcie wszechstronnego rozwoju i wyrównywania szans dla dzieci i młodzieży

Cel 3.1. Zapewnienie atrakcyjnej oferty aktywnego i konstruktywnego spędzania wolnego czasu, rozwijanie talentów i uzdolnień

Jakim efektem społecznym ma służyć wdrożenie strategii w tym zakresie:

- dzieci i młodzież może na terenie miasta Zduńska Wola skorzystać z różnorodnej (najlepiej nieodpłatnej lub dofinansowanej) oferty zajęć rozwijających ich zainteresowania;
- zapewnione są warunki do aktywnego spędzania czasu wolnego (na terenie szkoły w ramach zajęć pozalekcyjnych) i poza (zajęcia świetlicowe, kulturalne itp.);
- dzieci i młodzież, którzy wymagają wsparcia także poza domem rodzinnym i środowiskiem szkolnym, mają zapewnione wsparcie ze strony różnych podmiotów i instytucji np. placówek wsparcia dziennego dzieci i młodzieży;

Planowane działania:

- tworzenie i rozwój sieci placówek edukacyjnych, kulturalnych, placówek wsparcia dziennego dzieci i młodzieży itp.
- zwiększanie dostępności bazy już istniejącej, wzmocnienie roli świetlic środowiskowych i socjoterapeutycznych oraz organizacja czasu wolnego (boiska, miejsca zabaw, kluby, świetlice, zajęcia pozaszkolne), tworzenie nowych obiektów.
- wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci poprzez podniesienie poziomu oferty edukacyjnej (zajęcia dodatkowe, nowoczesny sprzęt i pomoce dydaktyczne);
- możliwość korzystania dzieci z rodzin zastępczych i Domu Dziecka w Wojsławicach z wyjazdów kulturalnych (min. do kina, teatru) w ramach udziału w projekcie „Rodzinka jest dobra na wszystko”,
- dalsze motywowanie dzieci do aktywnego i kreatywnego spędzania wolnego czasu przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, zachęcanie do udziału w zajęciach rozwijających zdolności i pasje,
- realizowanie konkursów dla dzieci z pieczy zastępczej,
- organizowanie imprez z Domem Dziecka w Wojsławicach dla dzieci z rodzin zastępczych
- współpraca z Domami Kultury, organizacjami pozarządowymi

Wskaźniki rezultatu:

- zwiększenie liczby uczniów uczestniczących w zajęciach pozalekcyjnych - **docelowo o 20 %**
- zwiększenie liczby uczniów uczestniczących w zajęciach pozaszkolnych - **docelowo o 20 %**
- liczba projektów (w tym z funduszy UE) oferujących nieodpłatne zajęcia pozalekcyjne i pozaszkolne – **docelowo 2/ w okresie realizacji strategii**
- liczba placówek wsparcia dziennego na terenie miasta - **2**
- liczba dzieci objętych wsparciem placówek wsparcia dziennego – **śr. 40/rocznie**

Cel 3.2. Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy rówieśniczej, w tym pomoc dla młodych os. uzależnionych

Jakim efektem społecznym ma służyć wdrożenie strategii w tym zakresie:

- wyeliminowanie przypadków śmierci i ciężkiego uszczerbku na zdrowiu u dzieci i młodzieży z powodu zażycia środków psychoaktywnych, szczególnie dopalaczy
- znaczne ograniczenie przypadków spożywania alkoholu, a także papierosów i narkotyków przez nieletnich ze szkół w Zduńskiej Woli;
- znaczne ograniczenie przypadków przemocy rówieśniczej, w tym także przemocy w Internecie (hejtu, cyberprzemocy);
- efektywne wsparcie (psychologiczne, terapeutyczne itp.) osób niepełnoletnich w przypadku wystąpienia u nich uzależnienia;

Planowane działania:

- przeprowadzenie diagnozy problemu uzależnień i przemocy rówieśniczej wśród uczniów szkół z terenu Zduńskiej Woli (badania ankietowe w szkołach);
- organizowanie zajęć opiekuńczo – wychowawczych, socjoterapeutycznych oraz pozalekcyjnych i pozaszkolnych zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży z rodzin z problemem uzależnień;
- realizacja w placówkach szkolnych programów edukacyjnych adresowanych do rodziców mających na celu zaangażowanie ich w oddziaływania profilaktyczne wobec dzieci i młodzieży (np. „Spójrz inaczej” i „Debata” rekomendowanych przez PARPA, „Smak życia, czyli debata o dopalaczach”, „Przyjaciele Zippiego”;
- kontynuowanie działań edukacyjnych z zakresu profilaktyki dla młodzieży, rodziców, nauczycieli. Wskazanie nasilone oddziaływania do rodziców w celu przekonania ich o szkodliwości nadmiernie liberalnego traktowania spożywania alkoholu przez ich dzieci;
- zapewnienie dostępu do profesjonalnej pomocy dla osób uzależnionych od narkotyków (Centrum Profilaktyki i Terapii Uzależnień „Progres” przy SPZPOZ).
- organizowanie na terenie szkół i innych placówek realizujących pracę z dziećmi i młodzieżą programów profilaktycznych i edukacyjnych, imprez, spektakli, konkursów dotyczących różnych rodzajów środków uzależniających;
- szkolenia dla sprzedawców, właścicieli placówek prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych z zakresu prawnych regulacji dotyczących sprzedaży alkoholu małoletnim a także umiejętności odmawiania sprzedaży napojów alkoholowych;
- kontrola punktów sprzedaży napojów alkoholowych;
- wspieranie działań dotyczących promocji zdrowego życia m. in. poprzez tworzenie dzieciom i młodzieży warunków do trzeźwego i zdrowego stylu życia (organizowanie miejsc do uprawiania sportu, zagospodarowanie im wolnego czasu poprzez uczestnictwo w zawodach sportowych, różnych formach rekreacji);
- udział w ogólnopolskich i lokalnych akcjach i kampaniach z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi, narkomanii i przemocy, w szczególności wśród dzieci i młodzieży;
- kontynuowanie wsparcia psychologicznego dla dzieci i młodzieży z symptomami uzależnienia oraz doświadczających przemocy ze strony rówieśników;
- współpraca z KPP- organizowanie spotkań, szkoleń z zakresu przemocy i uzależnień;

Wskaźniki rezultatu:

- zwiększenie liczby uczniów uczestniczących w programach profilaktycznych - **docelowo o 10 %**
- liczba programów profilaktycznych prowadzonych przez szkoły – **śr. 2/rocznie;**
- liczba programów profilaktycznych organizowanych przez inne podmioty i instytucje (policję, organizacje pozarządowe itp.) - **śr. 3/rocznie;**
- liczba skontrolowanych sklepów pod kątem sprzedaży alkoholu, papierosów osobom nieletnim **śr. 10 /rocznie;**
- liczba punktów na terenie miasta, które udzielają specjalistycznego wsparcia osobom niepełnoletnim z uzależnieniem - **2**

3.3. Zwiększenie zaangażowania młodych na rzecz miasta, w tym działania międzypokoleniowe oraz wolontariat młodzieżowy

Jakim efektem społecznym ma służyć wdrożenie strategii w tym zakresie:

- rozwój wolontariatu młodzieżowego;
- zwiększenie zaangażowania młodzieży w życie społeczne miasta, motywowanie młodych do działań na rzecz mieszkańców np. seniorów;
- rozwijanie postawy obywatelskiej;
- zwiększenie udziału młodych mieszkańców w podejmowaniu ważnych decyzji dotyczących miasta, w konsultacjach społecznych, debatach itp.;
- zwiększenie liczby młodych osób działających w lokalnych organizacjach pozarządowych;
- wzrost przywiązania młodych do miasta, jako miejsca zamieszkania i możliwości realizowania swoich pasji ;

Planowane działania:

- tworzenie i wpieranie szkolnych klubów wolontariusza, Banków czasu, centrum wolontariatu młodzieżowego itp.;
- animacja w środowisku młodzieży szkolnej, wyszukiwanie osób z inicjatywami, liderów młodzieżowych;
- podnoszenie kompetencji i praktycznych umiejętności młodych osób z zakresu podejmowania inicjatyw społ., pozyskiwania dotacji, realizacji miniprojektów itp.;
- promowanie dobrych przykładów wolontariatu młodzieżowego np. poprzez konkurs na wolontariusza roku;
- skoordynowanie przedstawicieli lokalnych organizacji z młodzieżą szkolną, w celu przedstawienia czym organizacje się zajmują, jakiej pomocy oczekują itp.;
- wsparcie inicjatywnej roli Młodzieżowej Rady Miasta (zgłaszanie przez Radę pomysłów na działania na rzecz miasta i mieszkańców);
- pomoc w pozyskaniu przez młodzież środków na realizację własnych inicjatyw społecznych, artystycznych, kulturalnych, ekologicznych itp.;
- wprowadzenie do programu współpracy Miasta z organizacjami priorytetu dotyczącego wsparcia inicjatyw młodzieżowych;
- prowadzenie lekcji na temat III Sektora, ekonomii społecznej, w tym wizyty w organizacjach, spotkania z liderami organizacji, dobre praktyki akcji społ. itp.;
- realizacja projektów i programów mających na celu zwiększenia aktywności społecznej młodzieży;
- wsparcie finansowe i pozafinansowe organizacji młodzieżowych działających na terenie miasta;

Wskaźniki rezultatu:

- zwiększenie liczby uczniów uczestniczących w działaniach społecznych - **docelowo o 10 %**
- liczba szkolnych klubów wolontariusza – **min. 3**
- liczba programów, projektów aktywizujących społecznie młodzież – **min. 3 w całym okresie realizacji strategii**
- liczba szkoleń, warsztatów dla młodzieżowych liderów – **śr. 1/rocznie**
- liczba konsultacji, debat, spotkań władz miasta z przedstawicielami młodzieży – **śr. 1/rocznie**
- liczba konkursów promujących wolontariat młodzieżowy – **śr. 1/rocznie**

3.4. Wsparcie dzieci i młodzieży ze szczególnymi potrzebami, w tym z deficytami rozwojowymi. Pomoc dzieciom i młodzieży w sytuacjach „kryzysowych”

Jakim efektem społecznym ma służyć wdrożenie strategii w tym zakresie:

- dzieci z deficytami rozwojowymi są diagnozowane na jak najwcześniejszym etapie;
- dzięki specjalistycznemu wsparciu deficyty nie pogłębiają się, a jeżeli to możliwe sytuacja rozwojowa dziecka się normalizuje;
- dzieci i rodzice dzieci ze spektrum autyzmu, zespołem Downa, chorobą Aspergera itp. mają dostęp do specjalistycznego wsparcia;
- dzieci i młodzież w „kryzysie” (z depresjami, zaburzeniami nastroju, anoreksją, myślami samobójczymi itp.) mogą liczyć na szybką i profesjonalną pomoc;
- rodzice dzieci z ww. problemami mają łatwiejszy dostęp do specjalistów w celu zdiagnozowania dziecka i zapewnieniu wcześniej pomocy;
- w sytuacjach kryzysowych uruchamiana jest współpraca różnych instytucji i podmiotów, które wspólnie podejmują pomoc dla dziecka i rodziców;
- docelowo działa „mobilny” zespół specjalistów (psycholog, terapeuta), który szybko reaguje na sytuacje kryzysowe w domu, w szkole itp.;
- temat zdrowia psychicznego, równowagi emocjonalnej itp. jest poruszany na lekcjach wychowawczych w celu zwiększenia świadomości dzieci i młodzieży o możliwych problemach oraz instytucjach, podmiotach, które w trudnych sytuacjach udzielają wsparcia;

Planowane działania:

- prowadzenie specjalistycznych diagnoz, konsultacji itp. w zakresie deficytów rozwojowych dzieci i młodzieży;
- zapewnienie dzieciom i rodzicom różnorodnych, możliwie łatwo dostępnych form wsparcia ze strony specjalistów w ww. zakresie;
- inicjowanie i wpieranie grup samopomocowych rodziców dzieci z ww. problemami;
- podnoszenie kwalifikacji i kompetencji pracowników instytucji pomocy i integracji społecznej, nauczycieli itp. na temat ww. problemów;
- funkcjonowanie lokalnego systemu szybkiej interwencji dla dzieci i młodzieży w sytuacjach kryzysowych;
- współpraca szkół, podmiotów leczniczych, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, PCPR, MOPSCOS i innych partnerów w ramach reagowania na sytuacje kryzysowe;
- zapewnienie dostępu na terenie miasta do pomocy psychologicznej i psychiatrycznej dla dzieci i młodzieży;
- prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych w szkołach na temat wagi problemu zdrowia psychicznego i dobrostanu emocjonalnego;
- realizowanie programów i akcji z zakresu profilaktyki zdrowia psychicznego;
- realizowanie projektów, w tym ze środków UE mających na celu zapewnienie specjalistycznych usług dla dzieci i młodzieży w tym obszarze problemowym;
- wpieranie akcji i projektów organizacji pozarządowych, które są zaangażowane we wsparcie dzieci i młodzieży w tym zakresie (np. organizują wyjazdy terapeutyczne, prowadzą grupy samopomocowe itp.)

Wskaźniki rezultatu:

- zwiększenie liczby dzieci objętych wczesną diagnozą - **docelowo o 30 %**
- liczba grup samopomocowych rodziców – **1**
- liczba uczestników szkoleń, konferencji, seminariów itp. dotyczących powyższego obszaru problematycznego – **śr. 2 os. rocznie**
- liczba miejsc na terenie miasta, które udzielają wsparcia psychologicznego i psychiatrycznego dla dzieci i młodzieży – **1**
- liczba mobilnych zespołów interwencji w przypadku sytuacji kryzysowych - **1**
- liczba programów profilaktyki zdrowia psychicznego realizowanych we wszystkich lub większości szkół z terenu miasta – **śr. 2/rocznie**
- liczba projektów z dotacji zewnętrznych w ww. obszarze problemowym – **śr. 2 w okresie realizacji strategii** (zależnie od dostępnych źródeł finansowania)

IV. Kompleksowe, interdyscyplinarne wsparcie i integracja os. wykluczonych, w szczególności osób z niepełnosprawnościami (OZN)

4.1. Integrowanie OzN w środowisku lokalnym, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i izolacji. Zwiększenie usamodzielnienia OzN w aspekcie miejsca zamieszkania, aktywności zawodowej, udziału w życiu społecznym

Jakim efektem społecznym ma służyć wdrożenie strategii w tym zakresie:

- znaczne ograniczenie liczby niepełnosprawnych mieszkańców miasta, którzy nie są objęci żadnymi formami aktywizacji społecznej i zawodowej;
- działają miejsca, które oferują warunki dla aktywnego spędzania czasu przez osoby niepełnosprawne;
- osoby niepełnosprawne na terenie miasta mogą rozwijać swoje zainteresowania, mogą uczestniczyć w życiu kulturalnym, sportowym, rekreacji itp.;
- działają grupy samopomocowe skupiające OzN oraz wsparcie środowiskowe i wolontariat na rzecz OzN;
- z niepełnosprawnymi mieszkańcami miasta konsultowane są ważne decyzje władz lokalnych np. w zakresie zwiększenia dostępności przestrzeni publicznej, usług;
- tworzone są miejsca, które umożliwiają usamodzielnianie się OzN np. mieszkania chronione;
- w aktywizację społeczną i zawodową zaangażowane są lokalne organizacje i podmioty ekonomii społecznej;

Planowane działania:

- prowadzenie monitoringu sytuacji osób niepełnosprawnych w Zduńskiej Woli, katalogowanie potrzeb osób niepełnosprawnych (w tym zapotrzebowania na zindywidualizowane usługi dopasowane do specyfiki ich niepełnosprawności);
- mapowanie sektora usług dostępnych dla OzN na terenie miasta, stworzenie bazy/koszyka usług, instytucji i miejsc przyjaznych osobom niepełnosprawnym;
- rozwijanie oferty obecnie działających na terenie miasta miejsc integracji OzN i tworzenie nowych miejsc;
- wpieranie grup samopomocowych, wsparcia środowiskowego oraz wolontariatu na rzecz OzN, w tym włączenie społeczności lokalnej w system wsparcia dla OzN (np. pomoc w dowiezieniu, zrobienie zakupów, zamówienie usługi/produktu);
- stworzenie portalu informacyjnego/strony internetowej poświęconej problemom OzN z terenu miasta (aktualności, wolontariat, dane instytucji wspierających itp.);
- prowadzenie poradnictwa dla osób niepełnosprawnych w zakresie możliwości uzyskania różnych form wsparcia;
- kontynuowanie pracy socjalnej jako najbardziej efektywnej formy aktywizacji;
- rozwój usług opiekuńczych i pielęgnacyjnych, specjalistycznych dostępnych w miejscu zamieszkania (np. wsparcie asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej);
- organizacja akcji i kampanii informacyjnych, uświadamiających społeczności lokalnej potrzeby osób niepełnosprawnych oraz trudności, z jakimi borykają;
- wpieranie i organizowanie edukacji osób z niepełnosprawnościami, mającej na celu podjęcie zatrudnienia dostosowanego do poziomu ich niepełnosprawności poprzez nabycie kwalifikacji (lub uzupełnienie posiadanych) oraz dodatkowych kompetencji;
- współpraca z PUP w Zduńskiej Woli w zakresie przygotowania bazy ofert pracy dla OzN oraz upowszechniania tych informacji;
- organizowanie i/lub wpieranie szkoleń i kursów zawodowych dla OzN, zwiększających ich szanse na rynku pracy;
- informowanie lokalnych przedsiębiorców na temat warunków zatrudniania osób niepełnosprawnych oraz możliwości pozyskania wsparcia na ten cel;
- współpraca władz miasta, przedstawicieli instytucji edukacyjnych z lokalnymi przedsiębiorcami w zakresie zatrudniania niepełnosprawnych absolwentów (np. lokalne partnerstwo lub miejski zespół ds. kształcenia i zatrudniania osób z niepełnosprawnością);
- wpieranie podmiotów ekonomii społecznej (PES) jako rozwiązania pozwalającego na integrację społeczną i zawodową osób z niepełnosprawnością (w tym WTZ, ZAZ, CIS, KIS, spółdzielni socjalnych, zakładów pracy chronionej),

- promowanie usług i produktów lokalnych PES w celu zwiększenia zainteresowania nimi ze strony mieszkańców (produkt odpowiedzialny społecznie),
- kontraktowanie usług społecznych lokalnym PES, stosowanie klauzul społecznych w postępowania PZP,
- promowanie PES wśród osób niepełnosprawnych jako możliwości podjęcia działalności łączącej cele gospodarcze i społeczne,
- współpraca z RCPS w Łodzi w zakresie promocji podmiotów ekonomii społecznej oraz możliwości wsparcia finansowego tych podmiotów na terenie miasta,
- prowadzenie działań uświadamiających rodziny OzN o możliwościach usamodzielniania,
- realizacja indywidualnych programów usamodzielnienia podopiecznych,
- zapewnienie wsparcia ze strony opiekunów usamodzielnienia oraz monitorowanie realizacji zadań przez opiekunów,
- udzielanie bieżącego, codziennego wsparcia osobom usamodzielnianym przez pracowników PCPR,
- pomoc osobom usamodzielnianym w sporządzeniu wniosku o lokal z zasobów gminy, w kompletowaniu dokumentów, porady prawne itp.
- koordynacja i wspieranie działań różnych podmiotów, zaangażowanych w poprawę oferty dla osób usamodzielnianych,
- wpieranie organizacji pozarządowych podejmujących inicjatywy w zakresie aktywizacji OzN, w tym dostępu do kultury, sportu, rekreacji itp.
- zwiększenie dostępu do rehabilitacji, prowadzenie wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego itp.,
- realizacja projektów z zakresu aktywizacji społecznej i zawodowej OzN, w tym współfinansowanych ze środków UE,

Wskaźniki rezultatu:

- zwiększenie liczby niepełnosprawnych mieszkańców miasta objętych aktywizacją społ. i zawodową - **docelowo o 30 %**
- raport/diagnoza sytuacji OzN mieszkających na terenie miasta – **śr. 2** w całym okresie realizacji strategii (co 5 lat)
- mapa usług i miejsc przyjaznych OzN – **1** (ale aktualizowana)
- internetowy portal poświęcony problemom OzN – **1**
- liczba grup samopomocowych, wsparcia środowiskowego, wolontariatu na rzecz OzN – **śr. 1 akcja/rocznie**
- liczba wydarzeń, imprez kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych itp. skierowanych do OzN - **śr. 2/rocznie**
- liczba akcji i kampanii informacyjnych dotyczących problematyki niepełnosprawności – **śr. 1 akcja/rocznie**
- liczba godzin poradnictwa dla OzN – **śr. 100 godz./rocznie**
- liczba szkoleń, kursów podnoszących kwalifikacje i kompetencje OzN- **śr. 2/rocznie**
- liczba obecnie wspieranych PES na terenie miasta – **3**
- liczba nowych PES na terenie miasta – **minimum 2** w całym okresie realizacji strategii
- liczba mieszkań chronionych – **1 w całym okresie realizacji strategii**
- liczba przyznanych dotacji dla organizacji pozarządowych wspierających OzN w ramach otwartych konkursów ofert – **śr. 3/rocznie**
- liczba programów profilaktycznych prowadzonych przez szkoły – **śr. 2/rocznie;**
- liczba projektów z dotacji zewnętrznych w ww. obszarze problemowym – **śr. 2 w okresie realizacji strategii** (zależnie od dostępnych źródeł finansowania)

4.2. Zapewnienie dostępności dla OzN w zakresie: architektonicznym, komunikacyjnym, informacyjno-cyfrowym, dostępu do usług itp.

Jakim efektem społecznym ma służyć wdrożenie strategii w tym zakresie:

- wyeliminowanie lub znaczne ograniczenie barier architektonicznych w przestrzeni miasta;
- zwiększenie dostępności do usług społecznych (np. osoba z niepełnosprawnościami jako klient urzędu);
- ograniczenie bariery dostępu do informacji oraz ograniczenie wykluczenia cyfrowego osób z niepełno sprawnościami;

Planowane działania:

- przeprowadzenie aktualizacji dostępności obiektów i instytucji publicznych (w tym szkół) w celu tworzenia na bieżąco bazy obiektów dostępnych osobom z niepełnosprawnością;
- prowadzenie inwestycji mających na celu redukcję barier architektonicznych;
- tworzeniu ułatwień dla osób z niepełnosprawnością, zmierzając do zyskania przez Zduńską Wolę miana „miasta przyjaznego wszystkim mieszkańcom”;
- usprawnieniu systemu komunikacji z uwzględnieniem szczególnej grupy mieszkańców jakimi są osoby z niepełnosprawnością;
- reorganizacja systemu świadczenia usług publicznych, dążąc do ograniczenia konieczności bezpośrednich wizyt w instytucjach publicznych na rzecz kontaktów z wykorzystaniem Internetu;
- uwzględnienie innych rodzajów niepełnosprawności (także intelektualna, os. niewidzące, niesłyszące, głuchonieme itp.) w dostępie do usług urzędu;
- zachęcanie lokalnych przedsiębiorców i usługodawców do dostosowywania lokali do potrzeb osób z niepełno sprawnościami;
- znakowanie budynków, punktów orientacyjnych, instytucji publicznych itp. na terenie miasta Zduńska Wola w sposób pozwalający na poruszanie się osobom z różnego typu dysfunkcjami (osoby z niepełnosprawnością ruchową, osoby niewidome, osoby niesłyszące);
- wprowadzanie ułatwień architektonicznych i komunikacyjnych nie tylko dla osób z niepełnosprawnością ruchową, ale także rodziców z małymi dziećmi w wózkach, seniorów itp.);
- organizacja szkoleń i warsztatów dla OzN, ale także seniorów w zakresie obsługi komputera, wykorzystania internetu do załatwiania bieżących spraw;
- współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie zwiększenia dostępności i likwidacji barier;
- realizacja projektów z zakresu zwiększania dostępności dla OzN, w tym współfinansowanych ze środków UE;

Wskaźniki rezultatu:

- mapa barier architektonicznych -1 (ale aktualizowana)
- inwestycje w zakresie likwidowania barier architektonicznych – **śr. 2/rocznie;**
- system obsługi klienta ze szczególnymi potrzebami wynikającymi z różnych niepełnosprawności – **1**
- liczba szkoleń z obsługi komputera dla OzN i seniorów – **śr. 1/rocznie**
- liczba przyznanych dotacji dla organizacji pozarządowych realizujących projekty z zakresu dostępności – **śr. 1/rocznie**
- liczba projektów z dotacji zewnętrznych w ww. obszarze problemowym – **śr. 1 w okresie realizacji strategii** (zależnie od dostępnych źródeł finansowania)

4.3. Zapewnienie różnych form wsparcia i powrotu do stabilizacji życiowej osób uzależnionych, bezdomnych, opuszczających zakłady karne itp.

Jakim efektem społecznym ma służyć wdrożenie strategii w tym zakresie:

- ograniczenie liczby mieszkańców, którzy są wykluczeni z powodu uzależnienia, bezdomności, niedostosowania do życia po opuszczeniu zakładu karnego itp.;
- ograniczenie tych problemów, które są przyczyną innych, kolejnych np. przemocy w rodzinie, ubóstwa, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych;
- ograniczenie skutków społecznych i zdrowotnych, które powoduje uzależnienie od substancji psychoaktywnych;

Planowane działania:

- monitoring sytuacji mieszkańców miasta pod względem zagrożenia wykluczeniem;
- prowadzenie działań zmierzających do ograniczenia spożycia napojów alkoholowych, szczególnie w przestrzeni publicznej;
- zwiększanie dostępności leczenia i terapii osobom uzależnionym i współuzależnionym;
- zapewnienie pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin w ramach Poradni Leczenia Uzależnień (SP ZPOZ i Zduńskowolski Szpital Powiatowy, docelowo także w innych podmiotach);
- podnoszenie kwalifikacji zawodowych terapeutów (finansowanie szkoleń, udział w konferencjach, supervizjach i innych formach);
- wspieranie działalności Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- prowadzenie działań w zakresie profilaktyki, socjoterapii, terapii i psychoterapii uzależnień od różnych środków psychoaktywnych;
- kontynuowanie działalności Punktu ds. Przemocy w Rodzinie przy MOPSCOS;
- wpieranie finansowe działalności stowarzyszeń abstynenckich i ruchu AA;
- szkolenia dla sprzedawców, właścicieli placówek prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych z zakresu prawnych regulacji dotyczących sprzedaży alkoholu;
- monitorowanie sytuacji osób bezdomnych na terenie miasta;
- dotowanie organizacji, które prowadzą wsparcie dla osób bezdomnych, w tym prowadzą schroniska, noclegownie, ogrzewalnie itp.;
- realizacja programów i projektów z zakresu wychodzenia z bezdomności;
- organizowanie bieżącej pomocy osobom bezdomnym – np. zapewnienie schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania;

Wskaźniki rezultatu:

- mapa środowisk zagrożonych wykluczeniem na terenie miasta - **1** (aktualizowana)
- liczba programów profilaktycznych z zakresu uzależnień skierowana na osoby dorosłe – **śr. 1/rocznie**;
- liczba miejsc na terenie miasta, w których osoby uzależnione i współuzależnione mogą otrzymać pomoc specjalistów – **3**
- liczba przyznanych dotacji dla organizacji abstynenckich i Klubów AA – **śr. 2/rocznie**
- liczba projektów z dotacji zewnętrznych w ww. obszarze problemowym – **śr. 1 w okresie realizacji strategii** (zależnie od dostępnych źródeł finansowania)

4.4. Koordynowanie współpracy różnych instytucji i podmiotów w sytuacjach kryzysowych

Jakim efektem społecznym ma służyć wdrożenie strategii w tym zakresie:

- rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych we współpracy z instytucjami i podmiotami;
- powołanie międzyinstytucjonalnych Zespołów;
- realizacja inicjatyw partnerskich, w tym w formule projektów;
- osiągnięcie synergii, wartości dodanej, wynikającej z podjęcia współpracy różnych instytucji i podmiotów;
- zwiększenie skuteczności aplikowania o fundusze pomocowe (punkty premiujące za projekty partnerskie);
- wdrożenie działań na wypadek sytuacji kryzysowych np. konieczność wsparcia osób starszych, długotrwale chorych w okresie epidemii;

Planowane działania:

- kontynuowanie współpracy interdyscyplinarnej i międzysektorowej nawiązanej w ramach projektu „Projekt Kooperacje 3D – model wielosektorowej współpracy na rzecz wsparcia osób i rodzin”;
- rozwinięcie tej współpracy na wypadek wystąpienia sytuacji kryzysowych np. związanych z epidemią koronawirusa;
- nawiązanie bliższej współpracy MOPSCOS z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz OzN na terenie miasta (w tym także pozafinansowej np. realizacja projektów/inicjatyw partnerskich);
- współpraca głównie w zakresie integracji OzN i seniorów w społecznościach lokalnych;
- realizacja interdyscyplinarnych inicjatyw na rzecz dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną, w tym zapewnienie dostępu do informacji, wsparcia specjalistycznego, integracji rodzin i dzieci itp.;

Wskaźniki rezultatu:

- ilość Zespołów roboczych – **minimum 1**
- ilość spotkań Zespołów roboczych – **minimum 2/ średniorocznie**
- ilość partnerskich inicjatyw w zakresie interwencji kryzysowej i wsparcia rodzin – **minimum 1 rocznie**
- ilość podjętych wspólnych inicjatyw w zakresie wsparcia OzN – **minimum 1 rocznie**
- ilość wspólnie opracowanych planów/programów/diagnoz/analiz - **1**
- ilość wspólnie opracowanych projektów – **minimum 1 złożony** wniosek o dofinansowanie w okresie realizacji strategii (zależnie od źródeł finansowania)
- ilość wspólnych imprez/wydarzeń specjalnych na rzecz OzN - **minimum 1 rocznie**
- ilość pozafinansowych form współpracy MOPSCOS z partnerami społecznymi – **minimum 2 formy** (np. konsultowanie, wsparcie merytoryczne, doradcze itp.)

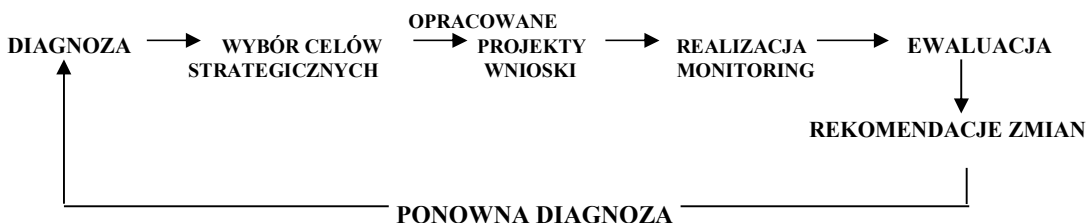
11. Monitoring i ewaluacja.

Realizacja działań określonych w strategii powinna podlegać stałej ocenie, której celem jest wychwycenie zachodzących zmian oraz uchybień, opóźnień itp. w realizacji i wprowadzania ewentualnych korekt w samej diagnozie i lub w celach strategicznych i operacyjnych. Monitoring i ewaluacja pozwalają na ocenę:

- zgodności podejmowanych działań z celami
- osiągnięcia założonych wskaźników,
- konieczności dokonywania ewentualnych zmian w strategii, bo np. zmienia się otoczenie prawne.

Powyższa ocena powinna przebiegać według logicznego cyklu – od diagnozy problemów, przez planowanie, działanie, ocenę rezultatów i wyciągnięcie wniosków tej oceny, po ponowną diagnozę.

Schemat 10. Proponowany cykl wdrażania strategii

Źródło: opracowanie własne

Prowadzenie monitoringu i ewaluacji polegać powinno na systematycznej ocenie efektów działań (do tego posłużą m.in. zaproponowane wskaźniki realizacji celów) oraz ewentualnej modyfikacji tych kierunków działań, w przypadku których wystąpiły istotne zmiany wynikające np. ze zmiany regulacji prawnych, pojawienia się na terenie Miasta Zduńska Wola problemów (nie branych obecnie pod uwagę) itp.

Monitoring prowadzony będzie w zakresie rzeczowym, obejmować będzie dane obrazujące postęp w realizacji zapisanych w strategii zadań oraz umożliwiać będzie oceny ich wykonania w odniesieniu do celów rozwoju. Będzie się on posługiwał się dwoma rodzajami wskaźników: wskaźnikami produktu (dostarczają informacji o dobrach lub usługach wytworzonych w wyniku realizacji zadań) - opisują one rzeczy materialne lub usługi powstałe bezpośrednio w wyniku realizacji zadań, np. ilość szkoleń, nowo otwartych wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego, punktów doradztwa specjalistycznego dla rodzin w sytuacjach kryzysowych itp.

Wskaźniki rezultatu dostarczają informacji o zmianach jakie nastąpiły w wyniku realizacji strategii - opisują one bezpośrednie efekty (korzyści) wynikające z realizacji zadań, np. zmniejszenie ilości zakładanych Niebieskich Kart w konkretnym roku.

W okresie wdrażania strategii sprawozdania z realizacji konkretnych działań powinny być przygotowywane raz na rok i przekazywane Prezydentowi Miasta i Radzie Miasta.

12. Podsumowanie.

Niniejsza strategia powinna być opracowaniem „żywym” tzn. reagującym na zmieniające się potrzeby społeczne i problemy mieszkańców miasta Zduńska Wola. Dlatego wartością dokumentu strategicznego jest jego praktyczny charakter. Zawiera ona ponad 200 konkretnych działań, rekomendowanych do wykonania w latach 2021-2030. To plan ambitny, ale realny do realizacji, biorąc pod uwagę m.in. możliwości pozyskiwania finansowych środków zewnętrznych w nowym okresie programowania funduszy europejskich. Jednak realizacja tych zadań wymaga współdziałania różnych podmiotów życia społecznego w mieście (jak dotychczas w przypadku projektu „Kooperacje 3D – model wielosektorowej współpracy na rzecz wsparcia osób i rodzin”. Powodzenie realizacji celów strategicznych uzależnione jest od przyjęcia przez społeczność lokalną tej strategii za własną, akceptacji i utożsamienia się mieszkańców miasta Zduńska Wola z zaplanowanymi w tym dokumencie działaniami. Nie jest to bowiem wyłącznie strategia „zadaniowa” dla MOPSCOS, bo Ośrodek bez wsparcia innych instytucji i podmiotów nie będzie w stanie zrealizować zawartych w strategii RPS celów. Konieczna jest współpraca (najlepiej interdyscyplinarna i międzysektorowa) oraz powstanie partnerstwa, które oprócz zwiększenia efektywności, znacznie zwiększa szansę na pozyskiwanie funduszy unijnych w perspektywie finansowania 2021-2027.

13. SPIS TABEL, WYKRESÓW i SCHEMATÓW.

Tabela 1. Lista osób, które brały udział w pracach Zespołu ds. przygotowania strategii RPS – str. 7
Tabela 2. Ludność gminy miejskiej Zduńska Wola – str. 15
Tabela 3. Struktura wieku według grup ekonomicznych – str. 15
Tabela 4. Struktura wieku mieszkańców – str. 15
Tabela 5. Przyrost naturalny mieszkańców miasta w latach 2015-2019 – str. 16
Tabela 6. Saldo migracji mieszkańców miasta w latach 2015-2019 – str. 17
Tabela 7. Kadra MOPSCOS w Zduńskiej Woli – str. 19
Tabela 8. Wydatki na pomoc społeczną w mieście w latach 2015-2019 (w zł) – str. 21
Tabela 9. Wydatki z budżetu miasta w ramach zadań własnych w obszarze pomocy społecznej (2017-2019) – str. 22
Tabela 10. Powody przyznawania pomocy przez MOPSCOS w 2019 r. – str. 24
Tabela 11. Powody przyznawania pomocy przez MOPSCOS w latach 2017-2019 – str. 25
Tabela 12. Typy rodzin objętych pomocą społeczną w 2019 r. – str. 26
Tabela 13. Liczba rodzin objętych pomocą społeczną MOPSCOS w 2019 r. – str. 27
Tabela 14. Okres korzystania z pomocy społecznej – str. 33
Tabela 15. Odsetek osób bezrobotnych w szczególnej sytuacji w powiecie, województwie i kraju – str. 35
Tabela 16. Stopa bezrobocia w powiatach poniżej śr. dla woj. łódzkiego (stan na 09.2020 r.) – str. 35
Tabela 17. Stopa bezrobocia w powiatach powyżej śr. dla woj. łódzkiego (stan na 09.2020 r.) – str. 35
Tabela 18. Charakterystyka os. bezrobotnych z Miasta Zduńska Wola – str. 37
Tabela 19. Wykształcenie osób bezrobotnych z Miasta Zduńska Wola – str. 37
Tabela 20. Wolne miejsca pracy na terenie Miasta Zduńska Wola w latach 2017-2019 – str. 38
Tabela 21. Formy wsparcia i efektywność zatrudnieniowa projektów PUP w Zduńskiej Woli – str. 38
Tabela 22. Dane dotyczące działań wspierających rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej – str. 47
Tabela 23. Działania MOPSCOS w 2019 roku w celu zapobiegania sytuacji kryzysowej – str. 48
Tabela 24. Najczęstsze działania MKRPA w Zduńskiej Woli w latach 2017-2019 – str. 49
Tabela 25. Działalność Poradni Leczenia Uzależnień przy SP ZPOZ w Zduńskiej Woli w 2019 r. – str. 50
Tabela 26. Działalności Poradni Leczenia Uzależnień przy Zduńskowolskim Szpitalu Powiatowym w 2019 r. – str. 50
Tabela 27. Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” w latach 2015-2019 – str. 53
Tabela 28. Ilość wszczętych procedur „NK” wraz ze wskazaniem instytucji, która podjęła działania – str. 53
Tabela 29. Osoby, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą wg. „Niebieskie Karty” – str. 54
Tabela 30. Płeć osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie na podstawie „Niebieskie Karty” – str. 54
Tabela 31. Ujawnione przez KPP przypadki przemocy w rodzinie w latach 2017-2019 – str. 54
Tabela 32. Istotne dane dotyczące działalności Punkt ds. Przemocy w Rodzinie w 2019 r. – str. 55
Tabela 33. Istotne dane dotyczące działalności Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2018-2019 – str. 56
Tabela 34. Przykłady działań na terenie miasta w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie – str. 58
Tabela 35. Liczba nauczycieli z podziałem na rodzaje szkół (w roku szkolnym 2019/2020) - str. 61
Tabela 36. Liczba nauczycieli z podziałem na rodzaje szkół (w roku szkolnym 2019/2020) – str. 62
Tabela 37. Liczba dzieci w przedszkolach publicznych (w roku szkolnym 2019/2020) – str. 63
Tabela 38. Liczba dzieci w niepublicznych przedszkolach (w roku szkolnym 2019/2020) – str. 64
Tabela 39. Ilość zajęć pozalekcyjnych w szkołach podst. z terenu miasta (w roku szkolnym 2019/2020) – str. 64
Tabela 40. Liczba uczniów biorących udział w zajęciach pozalekcyjnych w szkołach podstawowych (2019/2020) – str. 65
Tabela 41. Projekty realizowane przez szkoły, w tym w ramach funduszy UE – str. 65
Tabela 42. Wyposażenie szkół podstawowych w komputery – str. 66

Tabela 43. Szkoły ponadpodstawowe na terenie Miasta Zduńska Wola – str. 67

Tabela 44. Ilości zdarzeń drogowych odnotowanych przez KPP w Zduńskiej Woli w latach 2018-2019 - str. 73

Tabela 45. Przykładowe działania prewencyjne KPP w Zduńskiej Woli – str. 75

Wykres 1. Ludność miasta według ekonomicznych grup wiekowych – str. 15

Wykres 2. Ludność miasta według grup wiekowych – str. 16

Wykres 3. Rozkład liczby urodzeń i zgonów na terenie miasta w latach 2015-2020 – str. 16

Wykres 4. Liczba zawartych małżeństw mieszkańców miasta w latach 2015-2020 – str. 17

Wykres 5. Zameldowania i wymeldowania mieszkańców miasta w latach 2015-2019 – str. 17

Wykres 6. Udział poszczególnych źródeł finansowania pomocy społecznej w 2019 r. – str. 21

Wykres 7. Wysokość wydatków w obszarze pomocy społecznej w latach 2015-2019 (w mln zł) – str. 22

Wykres 8. Powody przyznawania pomocy społecznej w mieszkańcom miasta – str. 24

Wykres 9. Powody przyznawania pomocy społecznej w podziale na lata (liczba rodzin) – str. 25

Wykres 10. Liczba rodzin (os. w rodzinach) korzystających z pomocy MOPSCOS w latach 2015-2019 – str. 26

Wykres 11. Struktura rodzin objętych pomocą w 2019 r. – str. 26

Wykres 12. Zasięg ubóstwa skrajnego według typów gospodarstw w latach 2018-2019 – str. 32

Wykres 13. Zasięg ubóstwa w Polsce w latach 2008-2019 (w % osób w gospodarstwach domowych) – str. 33

Wykres 14. Stopa bezrobocia w powiecie zduńskowolskim w latach 2017-2020 (w %) – str. 36

Wykres 15. Mieszkańcy poszczególnych gmin powiatu wśród bezrobotnych – str. 36

Wykres 16. Liczba rodzin i os. korzystających z pomocy z powodu długotrwałej choroby – str. 40

Wykres 17. Liczba rodzin i os. w rodzinach korzystających z pomocy z powodu niepełnosprawności – str. 40

Wykres 18. Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi w latach 2017-2019- str. 41

Wykres 19. Wydatki na usługi opiekuńcze w latach 2017-2019 (w tys. zł) – str. 41

Wykres 20. Ilość godzin usług opiekuńczych w latach 2017-2019 (w tys. godz.) – str. 41

Wykres 21. Liczba rodzin i os. w rodzinach korzystających z pomocy z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej – str. 45

Wykres 22. Liczba dzieci z terenu Zduńskiej Woli w pieczy zastępczej w latach 2017-2019- str. 45

Wykres 23. Współfinansowanie przez MOPSCOS pobytu dzieci w pieczy zastępczej w 2017-19 (w tys.) - str. 46

Wykres 24. Ilość Niebieskich kart założonych w poszczególnych gminach powiatu w latach 2016-2018 – str. 54

Wykres 25. Liczba osób korzystających z pomocy Punktu i liczba porad w latach 2017-2019 – str. 55

Wykres 26. Liczba nauczycieli i uczniów szkół podstawowych na terenie miasta w latach 2017-2020 – str. 62

Wykres 27. Liczba oddziałów szkolnych i przedszkolnych na terenie miasta w latach 2017-2020 – str. 62

Wykres 28. Wyniki egzaminu j. polski (2018/2019) – str. 63

Wykres 29. Wyniki egzaminu j. angielski (2018/2019) – str. 63

Wykres 30. Liczba dzieci w przedszkolach publicznych i niepublicznych w mieście w latach 2017-2020 – str. 63

Wykres 31. Liczba przestępstw w podziale na poszczególne gminy powiatu zduńskowolskiego – str. 71

Wykresy 32 i 33. Wybrane kategorie przestępstw z ogólnej liczby przestępstw stwierdzonych w 2019 r. – str. 72

Wykresy 34. Liczba interwencji KPP w Zduńskiej Woli z podziałem na gminy (2017-2019) – str. 74

Wykresy 35. Liczba i rodzaj interwencji KPP na terenie Miasta Zduńska Wola (2017-2019) – str. 74

Schemat 1. Obszary priorytetowe dla polityki rozwoju społecznego i integracji dla Miasta Zduńska Wola – str. 8
Schemat 2. Strategia RPS Miasta Zduńska Wola a Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020 – str. 11
Schemat 3. Strategia RPS Miasta Zduńska Wola a Powiatowa Strategia RPS powiatu zduńskowolskiego – str. 12
Schemat 4. Strategia RPS Miasta Zduńska Wola a Strategia Rozwoju Miasta Zduńska Wola 2020 – str. 13
Schemat 5. Obszary priorytetowe dla polityki rozwoju społecznego i integracji dla Miasta Zduńska Wola – str. 82
Schemat 6. Cele strategiczne dla Obszaru „RODZINA” – str. 82
Schemat 7. Cele strategiczne dla Obszaru „SENIORZY” – str. 82
Schemat 8. Cele strategiczne dla Obszaru „DZIECI i MŁODZIEŻ”- str.83
Schemat 9. Cele strategiczne dla Obszaru „GRUPY WYKLUCZONYCH SPOŁECZNIE” – str. 83
Schemat 10. Proponowany cykl wdrażania strategii – str. 102